DÖNEM : 4 CİLT : 2 TOPLANTI : 1

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

54 ncü Birleşim

19 . 3 . 1974 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — Geçen tutanak özeti	**234**
II. — Gelen kâğıtlar	**235**
III. — Yoklama	**237**
IV. — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	**237**
A) Gündem dışı konuşmalar	*237*
1. — Eskişehir Milletvekili İbrahim Ethem Güngör'ün, haşhaş ekimine müsaade edildiği takdirde alınması gereken tedbirler konusunda gündem dışı demeci.	237 :238
2. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, haşhaş ekiminin serbest bırakılması ve Amerikan Temsilciler Meclisi iki üyesinin diplomatik düzeyi aşan tutumları hakkında gündem dışı demeci.	238 :240
3. — Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'ın, Eskişehir Milletvekili İbrahim Ethem Güngör ile Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın haşhaş ekimi konusundaki gündem dışı demeçlerine cevabı.	240 :241
4. — Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu'nun, Cumhuriyetin 50 nci yılı nedeniyle İstanbul'un Karaköy semtinde dikilen heykel konusunda gündem dışı demeci.	241 : 242
B) Tezkereler ve Önergeler	*242*
1. — Sayın Üyelerden bazılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi. (3/174)	242 :243
C) Gensoru, Genel Görüşme ve Meclis Araştırması önergeleri	*243*
1. — İzmir Milletvekili Alev Coşkun ve 9 arkadaşının, Paris'te düşen, Türk Hava Yollarına ait DC - 10 - 10 tipi Ankara uçağının hangi şartlar altında alındığının ve bu konudaki diğer bütün iddiaların incelenmesi için Anayasanın 88 ve Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 nci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına dair önergesi (10/6)	243 :244
V. — Seçimler	**244**
1. — Komisyonlardaki açık üyeliklere seçim.	244

Sayfa

VI. — Sorular ve cevaplar 245

A) Sözlü sorular ve cevapları 245

1. — Gaziantep Milletvekili İbrahim Hortoğlu'nun, Gaziantep'in su sıkıntısının giderilmesine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/39) 245

2. — Çorum Milletvekili Etem Eken'in, tuz fiyatlarına yapılan zamlara dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/49) 245

3. — Manisa Milletvekili Süleyman Tuncel'in, Ege ekici tütün piyasası açılmadan önce Bakanlıkça tütün randımanlarının açıklanıp açıklanmayacağına dair, Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/64) 245

4. — İstanbul Milletvekili Doğan Öztunç'un, işçilerin konut kredisine dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/20) 245

5. — Urfa Milletvekili Celâl Paydaş'ın, Urfa - Suruç ilçesi Aligöz köyünde meydana gelen olaya dair İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/24) 245

6. — Ankara Milletvekili Rauf Kandemir'in, Devlet kuruluşlarındaki israfın önlenmesine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/26) 245

7. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Türk Hava Yollarının pilot ihtiyacına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/27) 245

8. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, geçici olarak tayin edilen ilkokul öğretmenlerine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/28) 245

9. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, İçel'in bazı ilçelerinin televizyon yayın sahası içinde bırakılmasına dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit'in sözlü cevabı (6/30) 245 :247

10. — Çanakkale Milletvekili O. Orhan Çaneri'ini, peynir üretim ve tüketimine dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/31) 247

Sayfa

11. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, toprak tevzi komisyonlarına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü soru önergesi (6/32) 247

12. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, MİT Teşkilâtına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/34) 247

13. — Bingöl Milletvekili Abdullah Bazencir'in, Bingöl iline ayrılan imam kadrolarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/35) 247

14. — İstanbul Milletvekili İ. Fehmi Cumalıoğlu'nun, Zeytinyağı Skandalına dair sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın sözlü cevabı (6/36) 247 :253

15. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Karaların Memetleri adlı tiyatro oyununa dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit'in sözlü cevabı (6/37) 253 :256

16. — İstanbul Milletvekili Cemil Yavaş'ın, hâkim ve savcılara dair sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın sözlü cevabı (6/38) 256 :260

17. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, öğretmenlere dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi. (6/41) 260

18. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, Türkiye Şeker farbikalarında uygulanan ihale yöntemine dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/42) 260

19. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in Orman muhafaza memurlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/43) 260

20. — İstanbul Milletvekili Gülhis Mankut'un, ev kadınlarının sosyal güvenlik haklarına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/44). 260

21. — Sakarya Milletvekili Nadir Lâtûf İslâm'ın bazı suçlardan tutuklu ve hükümlü sayısı ile milletvekili dokunulmazlık dosyalarına dair sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın sözlü cevabı (6/46) 260: 269

Sayfa

22. — Kocaeli Milletvekili Sedat Akay'ın, Orman Genel Müdürlüğü bölge kâtip ve mutemetlerine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/47) 264

23. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Kamu Araştırma Kurumlarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/50) 264

24. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Samsun'da kurulacak televizyon istasyonuna dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/54) 264

25. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, Sivas iline bağlı bazı ilçe karayollarına dair Bayındırlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/55) 264

26. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/57) 264

27. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars Çimento Fabrikasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/59) 264 : 265

28. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, 1950 yılından evvel emekli olanların özlük haklarına dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/29) 265

29. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, temlnindeki güçlük zammına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/33). 265

30. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, TRT Genel Müdürünün tayinine dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit'in sözlü cevabı (6/45) 265 : 271

31. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Elbistan Termik Santralına dair Maliye ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanlarından sözlü soru önergesi (6/51) 271

32. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, İşçi dövizlerine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/52) 271

Sayfa

33. — İstanbul Milletvekili Muhtafa Parlar'ın, Devletleştirilen özel yüksek okullara dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/53) 271

34. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, 4. demir - çelik fabrikasının kurulmasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/56) 271

35. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars'ın Çıldır ilçesine bağlı Kutkale nahiyesini Hanak ilçesine bağlayacak olan yolun yapımına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü soru önergesi (6/58) 271

36. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olup emekliliğe hak kazanan işçilere dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/60) 271 : 272

37. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Devlet ormanlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/62) 272

38. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Ziraat Bankası İzmir - Çiğli şubesindeki yolsuzluğa dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/63) 272

39. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars'a havaalanı yapılmasına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/61) 272

40. — Antalya Milletvekili İhsan Atagün'ün, bütçe tasarruflarına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/65) 272

VII. — Görüşülen işler 272

1. — Isparta Milletvekili Süleyman Demirel ve 214 arkadaşının T. C. Anayasasının 68 nci maddesinin değiştirilmesine ve referandumla kabul edilen geçici 11 nci maddesinin kaldırılmasına dair Anayasa değişikliği teklifi ile Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 215 arkadaşının, T. C. Anayasasına bir geçici madde eklenmesi hakkında teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/67, 2/114) (S. Sayısı : 19) 272

Sayfa

2. — 21 Haziran 1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 59 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/47) (S. Sayısı : 15) 272:273

VI. — Sorular ve cevaplar (Devam) 274

B) Yazılı sorular ve cevapları 274

1. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, yapılan zamlara dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı (7/65) 274:279

2. — İçel Milletvekili Nazım Baş'ın, Kütahya'nın Simav ilçesine bağlı Savcılar köyündeki işkence iddialarına dair sorusu ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı (7/68) 279:281

I — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Afyon Karahisar Milletvekili Mete Tan, Hükümetin sağlık politikası ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının beyanları,

Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı, yatırımların geri kalmış bölgelere yöneltilmesi ve orman kesim ücretleri ve,

İçel Milletvekili Nazım Baş da, 14 Mart Tıp Bayramının 147 nci yıldönümü münasebetiyle sağlık hizmetleri ve sağlık sorunları konularında gündem dışı birer demeçte bulundular.

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun 36 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin (2/85), İçtüzüğün 38 nci maddesi uyarınca gündeme alınmasına dair önergesi, yapılan görüşmelerden sonra, reddolundu.

Sayıştay Genel Kurulunca Sayıştayda açık bulunan 3 üyelik için seçilen 6 adayın 832 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi gereğince seçiminin yapılması hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (3/167) (S. Sayısı : 21) üzerine; Fikret Uludamar, Yaşar Aydın ve Behiç Erdem'in üyelikleri;

Açık bulunan Sayıştay Birinci Başkanlığına 832 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi gereğince seçim yapılması hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (3/142) (S. Sayısı : 22) üzerine, Mehmet Karabacak'ın Sayıştay Birinci Başkanlığı;

Sayıştay Genel Kurulunca Sayıştayda açık bulunan 4 daire Başkanlığı için seçilen 8 adayın 832 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi gereğince seçim yapılması hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (3/141) (S. Sayısı : 23) üzerine de İhsan Tanyıldız, Osman Çebi, Orhan Saltcan ve Ali Orhon'un Daire Başkanlıkları onaylandı.

Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonunda açık bulunan «1» bağımsız üyelik için yapılan seçim sonucunda Genel Kurulda çoğunluğun kalmadığı anlaşıldığından;

19 Mart 1974 Salı günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 16,15'te son verildi

Başkan	Divan Üyesi
Başkanvekili	Siirt
Ahmet Çakmak	*İdris Arıkan*

Divan Üyesi
Yozgat
İlhami Çetin

II. - GELEN KAĞITLAR

15 . 3 . 1974 Cuma

Teklif

1. — Isparta Milletvekili Mustafa Cesur ve 3 arkadaşının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununu tadil eden 1327 sayılı Kanunun 35 nci maddesiyle değiştirilen 83 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/142) (Plan Komisyonuna)

C. Senatosundan Gelen İş

2. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan'ın, 648 sayılı Siyasî Partiler Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/106) (Plan Komisyonuna)

Sözlü sorular

3. — İçel Milletvekili Rasim Gürsoy'un, İçel köylerinde yapılan ilkokullara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi. (6/69)

4. — İçel Milletvekili Rasim Gürsoy'un, İçel Valisine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/70)

Yazılı sorular

5. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, boykota katılan öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (6/79)

6. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, yapılan zamlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/80)

7. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'da yapılan otel inşaatına ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından yazılı soru önergesi (7/81)

8. — İçel Milletvekili Nazım Baş'ın, Devlet Su İşlerinin Adana bölgesindeki bir müteahhidine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Sanayi ve Tekpoloji bakanlarından yazılı soru önergesi (7/82)

9. — Zonguldak Milletvekili Orhan Gönenoğlu'nun, yapılan zamlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/83)

10. — Ankara Milletvekili Necdet Evliyagil'in, 1974 yılı turizm programına ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından yazılı soru önergesi (7/84)

11. — Çanakkale Milletvekili O. Orhan Çaneri'nin, karasularımızda batık gemilerin çıkarılmasına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi. (7/85)

12. — Çanakkale Milletvekili O. Orhan Çaneri'nin, Biga barajına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/86)

18 . 3 . 1974 Pazartesi

Tasarılar

1. — 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/65) (Bütçe Karma Komisyonuna)

2. — Vakıflar Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/66) (Bütçe Karma Komisyonuna)

3. — Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/67) (Bütçe Karma Komisyonuna)

4. — Ankara Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/68) (Bütçe Karma Komisyonuna)

5. — Ege Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/69) (Bütçe Karma Komisyonuna)

6. — İstanbul Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/70) (Bütçe Karma Komisyonuna)

7. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/71) (Bütçe Karma Komisyonuna)

8. — Hacettepe Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/72) (Bütçe Karma Komisyonuna)

9. — İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/73) (Bütçe Karma Komisyonuna)

10. — Çukurova Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/74) (Bütçe Karma Komisyonuna)

11. — Diyarbakır Üniversitesi 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/75) (Bütçe Karma Komisyonuna)

12. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/76) (Bütçe Karma Komisyonuna)

13. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/77) (Bütçe Karma Komisyonuna)

14. — Tekel Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/78) (Bütçe Karma Komisyonuna)

15. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/79) (Bütçe Karma Komisyonuna)

16. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/80) (Bütçe Karma Komisyonuna)

17. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/81) (Bütçe Karma Komisyonuna)

18. — Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/82) (Bütçe Karma Komisyonuna)

19. — Orman Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/83) (Bütçe Karma Komisyonuna)

20. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1974 yılı Bütçe kanunu tasarısı (1/84) (Bütçe Karma Komisyonuna)

Teklifler

21. — Sivas Milletvekili Ekrem Kangal'ın, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla değiştirilen 90 ncı maddesine ek geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/143) (Plân Komisyonuna)

22. — Cumhuriyet Senatosu Sinop Üyesi Nazım İnebeyli'nin, Genel Sağlık Sigortası Kurumu kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi (2/144) Sağlık ve Sosyal İşler ve Plân Komisyonuna)

19 . 3 . 1974 Salı

Teklif

1. — Bolu Milletvekili Müfit Bayraktar'ın, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesini değiştiren 1327 sayılı Kanunun 9 ncu maddesinin VII nci bendinin 1 nci ve 2 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/145) (Plân Komisyonuna)

Meclis araştırması

2. — İzmir Milletvekili Alev Çoşkun ve 9 arkadaşının, Paris'te düşen, Türk Hava Yollarına ait DC - 10 - 10 tipi Ankara uçağının hangi şartlar altında alındığının ve bu konudaki diğer bütün iddiaların incelenmesi için Anayasanın 88 ve Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 nci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına dair önergesi (10/6)

Sözlü sorular

3. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in Kastamonu'da bulunan vakıf mallara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/72)

4. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, köylerin ilçelere telefon bağlantısına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/73)

5. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu'ya televizyon imkânının sağlanmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/74)

6. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu ili ve ilçelerinde yapılmakta olan barajlara ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/75)

7. — Kars Milletvekili Yaşın Bozkurt'un, et taban fiyatına ilişkin Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü soru önergesi. (6/76)

8. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, yurtlarda kalan öğrencilere ilişkin Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi. (6/77)

9. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Cumhuriyetin 50 nci yılı münasebetiyle İstanbul'da dikilen heykellere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi. (6/78)

Yazılı Sorular

10. — Ankara Milletvekili Mustafa Kemal Erkovan'ın, teşvik tedbirlerinden yararlandırılan projelere ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi. (7/87)

11. — Konya Milletvekili Necati Kalaycıoğlu'nun, Dışişleri Bakanlığında bulunan hediyelik eşyalara ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi. (7/88)

12. — Gümüşhane Milletvekili Turgut Yüce'in, Trabzon - Gümüşhane - Erzurum transit yoluna ilişkin Bayındırlık ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi. (7/89)

13. — Aydın Milletvekili Nahit Menteşe'nin, Aydın'ın Söke ilçesine ağır ceza teşkilâtı ve açık cezaevi kurulmasına ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi. (7/90)

14. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya'nın Elmalı ve Finike ilçelerinde spor, saha ve tesislerine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanından yazılı soru önergesi. (7/91)

15. — Ankara Milletvekili Necdet Evliyagil'in, ilk ve ortaöğretimde yenileşmeye ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi. (7/92)

16. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars Et Kombinasına ilişkin Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/93)

17. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars telefon santralının genişletilmesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi. (7/94)

18. — Kahraman Maraş Milletvekili Ali Zülfikâroğlu'nun, Kahraman Maraş'ın Andırın ilçesi Kargaçayırı köyü ilkokulu öğretmenine ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi. (7/95)

19. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, İzmir'in Çeşme ilçesi kaymakamına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi. (7/96)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN : Başkanvekili Memduh Ekşi

DİVAN ÜYELERİ : Tufan Doğan Avşargil (Kayseri), Zekâi Yaylalı (Erzurum)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 54 ncü Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır. Sayın üyelerin önlerinde bulunan beyaz düğmelere basmalarını rica ediyorum.

Yoklama işlemi devam etmektedir. Sonradan gelen sayın üyelerin yoklamaya katılmalarını rica ediyorum.

(Yoklama yapıldı).

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — Eskişehir Milletvekili İbrahim Ethem Güngör'ün, haşhaş ekimine müsaade edildiği takdirde alınması gereken tedbirler konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, gündem dışı konuşma istemleri vardır. Başkanlığa geliş sırasına göre üç sayın üyeye söz vereceğim.

Eskişehir Milletvekili Sayın İbrahim Ethem Güngör, «Haşhaş ekimi» konusunda gündem dışı söz istemişsiniz.

Buyurunuz Sayın Güngör; görüşme süreniz 5 dakikadır.

İBRAHİM ETHEM GÜNGÖR (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Seçim çevremde yaptığım inceleme gezisi sırasında; haşhaş ekimi ile ilgili olarak bana intikal ettirilen âcil bir durumu ilgililerin dikkatine sunuyorum ve acele tedbir alınmasını istiyorum.

Resmî ağızlardan, «Bu yıl haşhaş ekimine müsaade edileceği» nin bildirilmesi üzerine; haşhaş ziraati ile uğraşan ekicimiz tarlasını buna göre hazırlamış, ekim müsaadesini beklemektedir. Ailesinin gelir ve geçimini haşhaş ziraatına bağlayan ekici, en geç önümüzdeki ay içinde ekim yapamaması halinde büyük sıkıntılara uğrayacak ve mağdur olacaktır. Bu nedenle şimdiden acele tedbir alınması zarurî ve kaçınılmazdır.

İkinci husus, üretim istasyonlarında hazırlanan tohumun dağıtılmasının yanı sıra, yıllardan beri üreticinin mahallî tabiat şartları ve tarla bünyesine uygun yetiştirip evinde sakladığı tohumu kullanmasına imkân ve müsaade verilmesi, birçok yönleriyle ekici lehine yararlar sağlayacaktır.

Haşhaş ekimine müsaade edildiği takdirde, ekim yapılacak il ve ilçeler arasında önemli bir ayırım yapmak gerekecektir. Öncelikle geçimini bu tarım türüne bağlamış bölgelerin ekim alanına alınması lâzımdır.

Diğer taraftan, özellikle dağ köylerinde kıraç, taşlı ve bu tür bitki yetiştirmeye elverişli yerlerde, vatandaşlarımızın biraz olsun gelire kavuşması için haşhaş ekimine öncelikle alınmaları görüşündeyiz. Zira taban ve sulu arazide ekim müsaadesi verilmesi, hem sosyal açıdan, hem kalite ve verim yönünden yarar sağlayamaz. Zira Eskişehirimizin belli bölgelerinde uzun yıllardan beri haşhaş yetiştirilmekte, köyde yaşayan vatandaşlarımızın büyük bir kısmı haşhaş ziraati ile geçinmektedir. Hattâ köylümüzün ekmeğinin katığı, aşının yağı, hayvanının yemi demektir.

Bu hususlar incelenerek varılacak sonucun her halde en geç önümüzdeki aya kadar kesin bir sonuca bağlanması, ekim mevsiminin geciktirilmemesi, ekim mevsimi geçtiği takdirde hazırlanan arazinin boş kalacağının düşünülmesini ve netice olarak, bir yıl daha haşhaş ekemeyen vatandaşlarımızın ekonomik ve sosyal açıdan son derece mağduriyetlerinin devam edeceğini hatırlatır, saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güngör.

Dış Türklerle ilgili haricî politikamız hakkında Yozgat Milletvekili Sayın Ali Fuat Eyüboğlu gündem dışı söz istemişsiniz.

Sayın Eyüboğlu buradalar mı efendim? Yok.

2. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, haşhaş ekiminin serbest bırakılması ve Amerikan Temsilciler Meclisi iki üyesinin diplomatik düzeyi aşan tutumları hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Ali Sanlı, haşhaş ekiminin serbest bırakılması ve Amerikan Temsilciler Meclisi iki üyesinin politik düzeyi aşan tutumları hakkında gündem dışı söz istemişsiniz.

Buyurun efendim, Sayın Sanlı görüşme müddetiniz beş dakikadır.

ALİ SANLI (Burdur) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Türkiye'de haşhaş ekiminin serbest bırakılması ile ilgili olarak Amerikan Temsilciler Meclisi iki üyesinin diplomatik düzeyi aşan tehdit ve baskı niteliği taşıyan girişimlerini Yüce Meclisin sayın üyeleri dikkatle izlemişlerdir sanırım.

Sayın üyeler, Türkiye'de afyon üretiminin yasaklanması, Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye'ye yaptığı sürekli taleplerin sonucudur. «Türkiye'den gelen haşhaş Amerikan gençliğini bozmaktadır» sloganı ile dünya ve Amerikan halkı şartlandırılmak istenilmiştir. Uyuşturucu maddeler, dünyada bu kadar ülke dururken, acaba niçin en çok Amerika'yı etkile-

mektedir? Niçin en çok bu ülkenin gençlerini sarmıştır?

Gerçekte sorunun özü Amerikan toplum yapısında yatmaktadır. Amerikalı yöneticiler gençlerinin yozlaşmasının nedenlerine inmeksizin, topluca uyuşturucu maddeler deyip işin içinden çıkmaktadırlar.

Uyuşturucu maddeler Amerika gibi bir ülkede öyle durup dururken bir tutku olmamıştır. Amerikan toplumunda bir uyuşturucu maddeler ortamı vardır. Temel neden; pragmatik bir öğretim gören Amerikalı gençler yeryüzünde var olan köklü kültür ve öğretileri hemen hemen hiç bilmemektedirler. Kafaları birtakım ucuz ticarî ve mekanik sloganlarla doludur.

Günümüzün Amerikan gençleri başka kültürlerin insanları ile diyaloğa girmek, onları tanımak istemektedirler. Anlatılanı değil; var olan gerçekleri öğrenmek çabasındadırlar. Bunun için de arınmak için sahte bir düş dünyasına en kestirme yoldan katılmaktadırlar.

Amerikan yeraltı basını (ki, tam kadrolu 40 yeraltı gazetesi ve 100 bağımsız üniversite gazetesi ile iki milyonu aşkın tirajı vardır) uyuşturucu maddelerin kullanılmasının felsefesini ve propagandasını yapmaktadır.

Nitekim Nixon 6 . 2 . 1972 tarihli Newyork Times'e verdiği beyanatta aynen; «Ne yazık ki Amerika zenginleştikçe eski Yunan ve Roma medeniyetleri gibi birtakım kötü sonuçlara sürükleniyor» diyerek tarihsel bir doğrultuyu tespit ediyor.

Uyuşturucu maddeler, kültürü geri kalmış ülkelerin yeni yöntemlerle sömürülmesinin, ülkesindeki sosyo - politik ürünüdür. Gerçekte Amerikalı yöneticiler kendinden sonraki gençliğe güvenememektedirler. Son 10 yılda % 29 - 32 oranına varan gençliğin yetiştirilme sorumluluğunu başka uluslara yıkarak, Amerikan yönetimi kendi halkı önünde temize çıkmaya çalışmaktadır. Kaldı ki, Türkiye'den kaçak olarak çıkartılabildiği hesaplanan baz morfinin Amerika'daki 250 bin eroinmana ancak 15 gün yetişebileceği bilimsel olarak saptanmıştır.

Ayrıca Amerikan gençliğinin Türkiye'de 1961 de 21 ilde yapılan haşhaş ekimi sırasında değil de; ekim alanının 8 ve 4'e indirilmiş olmasından sonra baştan çıktığını ileri sürmek bir hayli de güldürücüdür.

Türkiye'de yasaklama kararının baş sorumlusu, ara rejimin Başbakanı Anayasa Profesörü Erim'dir. Ülkemizin ekonomik zararlarından başka ortaya; bağımlıyız, bağımlı değiliz gibi Türk halkının onurunu zedeleyecek bir tartışma atması tüyler ürpertici bir durum olmuştur. Bir yığın yumak bırakarak gitmiştir.

Türk haşhaş üreticisi bir oldu bitti ile tam 5 milyar 475 milyon Türk lirası zarar etmektedir. Çünkü yüzbini aşkın Türk köylüsü (ki bu son 4 ile ait rakamdır) anatarım ürününü ekememektedir. Sakızı, yağı, kapsülü, küspesi, börek - çörek ve pidesi, yakacağı, toprağa yararı ve halen benim dahi haftada bir gün yemeden yapamadığım tatlısı ile halkımız, büyük bir kesiminin kişiliğini oluşturan bir gıda maddesinden yoksun bırakılmıştır.

Halkımız bu ürüne tiryakidir. Nasıl ki çay, kahve, hamsi gıdasal bir tutkudur, bu da öylesine bir tutkudur. Türkiye'de, günlük gıda anlamında bunu kullanmaya alışmış bir halk kesimi vardır.

Değerli milletvekilleri; Türkiyemiz afyon sakızı bakımından afyon üreten ülkeler arasında 6 ncı sırada olup, toplam üretim % 9.64'tür. Amerika'ya giren kaynağın % 60'ı, ki 700 tonu aşkın üretimi ile altın üçgen adı ile adlandırılan Burma, Tayland ve Laos'tur.

Bu yasaklama kararı köylümüzün yoksullaşmasına, ülke ekonomisinin zararına ve uluslararası illegal borsalarda uyuşturucu maddelerin fiyatlarının artmasına sebep olmuştur.

Amerikan genel seçimlerinde başlayan politik ve polisiye sosyal amaçlı tedbirler, programı uygulamada fiyasko vermiştir. Azaltılması şöyle dursun, arttırılmış ve üstelik sentetik zehirlere gün doğarak daha cazip bir hale gelmiştir.

Marijuana içimi ise gündelik hayatın bir olgusu halinde olup, içimi için yasal öneriler, bugün ülkemizi ziyaret eden komisyon üyelerinin de bulunduğu komisyondan geçmek üzeredir.

BAŞKAN — Sayın Sanlı müddetiniz bitmek üzeredir.

ALİ SANLI (Devamla) — Değerli milletvekilleri; Nixon'un başı derttedir, Türkiye'de afyon ekiminin yasaklanmasını bir başarı olarak halkına sunmuştur. Watergate skandalından

sonra Türkiye'de afyon ekiminin serbest bırakılması, şartlandırılmış Amerikan halkının karşısında Nixon'u güç durumda bırakacaktır. Bunun için kendi ülkesinin ilâç firmaları ile Hindistan'da üretimi teşvik edip afyon ithali için teşebbüse girişirken, iki Temsilciler Meclisi üyesini Türkiye'ye ulu orta tehdit için gönderebilmektedir.

Değerli milletvekilleri, iç işlerimize müdahale anlamını taşıyan bu davranış karşısında siyasî parti liderlerimizin ulusal onuru koruyan fikir bütünlüğüne varan tutumları, gerçekten övünç verici olmuştur.

«Haşhaş ekersen askerî yardımı keserim» sözlerinden Türk halkı Amerikan yardımının temelindeki felsefeyi bir kez daha görmüştür. Bu olay Türk - Amerikan ilişkilerinin gerçekçi açıdan bir kez daha gözden geçirilmesi gerekli olduğunu da göstermiştir.

Biz afyon ekimi ile afyonlanan politikanın sökülleceğine inanıyoruz.

Yüce halkımıza ve Yüce Meclise saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sanlı.

3. — Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'ın, Eskişehir Milletvekili İbrahim Ethem Güngör ile Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın haşhaş ekimi konusundaki gündem dışı demeçlerine cevabı.

BAŞKAN — Hükümet adına cevap vermek üzere Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Özal buyurun efendim.

GIDA - TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI KORKUT ÖZAL (Erzurum) — Muhterem Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Kamuoyumuzu çok uzun bir süreden beri yakından ve büyük önem derecesi ile işgal etmiş bulunan haşhaş ekimi mevzuunda konuşma yapmış olan değerli üyelerin ortaya attıkları sorulara cevap verme gayesi ile söz almış bulunuyorum.

Bazı hususları, belirtmek gerekmektedir. Bir kere şu hususu ifade etmek isterim ki, haşhaş ekimi meselesi münhasıran Türkiye'nin bir iç meselesidir. Türk Hükümeti haşhaş ekimi meselesinde hükümranlık haklarını milletin ve memleketin menfaatlerini en iyi sağlayacak şekilde tam çerçeveyle kullanma kararındadır. (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar.)

Afyonun dünya narkotik buhranında bir de dış yüzü vardır. Bu yüzle ilgili olarak Türk Hükümetinin, imzalamış olduğu beynelmilel anlaşmaların dışında herhangi bir mükellefiyeti de yoktur. Bundan ikibuçuk sene önce haşhaş ekimini tamamen yasaklama yönünde alınmış olan kararın acele verilmiş ve birtakım temel meseleleri halletmeden verilmiş bir karar olduğu ortadadır. Nitekim milletin oylarıyle teşekkül etmiş bulunan Parlâmentonun (iktidar veya muhalefet) bütün kanatlarının bu mevzuda ifade etmiş bulundukları beyanlar da, bundan ikibuçuk sene önce alınmış yasaklama kararının Türkiye'nin menfaatlerini temsil edici bir karar olmadığı yolunda birleşmektedir. Ben, iktidar ve muhalefet partilerinin ittifak ettikleri bu hususu, bu konuda götüreceğimiz politikanın en sağlam hareket noktası olarak ifade etmek isterim.

Hükümet programımızda haşhaş mevzuundaki tutumumuz gayet sarih olarak ortaya konmuştur. Meselede iki yön vardır. Birincisi, alınmış olan bu acele ve meseleleri çözmeyen kararın birtakım problemler içinde bıraktığı, sayısı yüzbinleri bulan çiftçilerimizin problemlerini yapıcı ve köklü bir şekilde çözme kararındayız. İkincisi de, afyonun gayrimeşru trafiğini önlemek ve dolayısıyle narkotik mevzuunda bizim de taraf olduğumuz beynelmilel taahhütlere riayet etme kararı vardır. Biz inanıyoruz ki, Hükümet programımıza girmiş olan bu iki maksadın, haşhaş ekicilerimizin problemlerinin halli ve beynelmilel kaygıların önlenmesi hususlarının bir arada yapıcı bir çözüme kavuşturulması imkânı vardır ve Hükümetiniz bu çözümü ileri bir seviyeye getirmiş bulunmaktadır.

Biraz evvel sayın konuşmacıların ifade ettikleri gibi, bu kararlarımızın ilk safhası olarak, yüksek kalitedeki Türk haşhaşının çimlenme gücünü kaybetmemesi maksadıyle Devlet kontrolundaki çeşitli çiftliklerde tohum üretimi faaliyetine başladık ve bunu kamuoyuna da arz etmiş bulunuyoruz.

Buna ilâveten, alınmış karardan dolayı çok yönlü problemlere düşmüş ve bu problemleri Hükümetinizce çeşitli yönleriyle gayet yakından ve

derinlemesine değerlendirilmiş bulunan haşhaş ekicilerimizin, bu meselelerden tamamen uzak, sağlam ve uzun vadeli bir çözüme kavuşturulması için, geçmiş hükümetlerimizin almış olduğu kararların zorlayıcı çerçevesi içinde dahi meseleyi yapıcı bir noktaya götürecek çalışmaları da son merhaleye getirmiş bulunmaktayız. Ümit ediyorumki, bu çalışmalarımızın kısa bir zaman içinde vardığı neticeler ve çerçeveler kamuoyumuza arz edilecektir. Biz, arz edilecek bu neticenin ve çerçevenin burada izhar edilmiş olan temennilerin hepsini tatmin edecek bir şekilde olduğuna da inanıyoruz.

Durumu bu şekilde Yüce Meclisin ıttılaına arz eder ve bu çalışmaların kısa zamanda sizlere intikal ettirilecek neticelerine intizar etmenizi bilhassa istirham ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

4. — Çorum Milletvekili Yâsin Hatipoğlu'nun, Cumhuriyetin 50 nci yılı nedeniyle İstanbul'un Karaköy semtinde dikilen heykel konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Cumhuriyetin 50 nci yılı nedeniyle İstanbul'un Karaköy semtine dikilen heykel hakkında, Çorum Milletvekili Sayın Yâsin Hatiboğlu, buyurunuz efendim. Süreniz beş dakikadır.

YÂSİN HATİBOĞLU (Çorum) — Muhterem Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Cumhuriyetin; üzerinde titrenen, bu idare ile idare edilen insanların maddî varlıkları kadar manevî değerlerine de hürmet gösterilmesi lâzım gelen bir idare sistemi olduğunu kabulde müttefikiz. Bunda ihtilâfımız olmadığına göre, hangi zihniyettir ki Cumhuriyetin ellinci yılını bahane ederek bu milletin mânevî değerlerine, bu milletin namus, haysiyet, iffet ve dürüstlük anlayışına balta vururcasına, gürz indirircesine, balyoz sallarcasına hakaret edilsin ve Cumhuriyetin ellinci yılı gerekçesiyle bu millete kabul ettirilmeye çalışılsın.

Muhterem Milletvekilleri, İstanbul, «Bu şehri Stanbul ki bî misli bahâdır, bir sengine yekpare acem mülkü fedadır.» Biz güzel İstanbul'u, bütün hayasızlıklarıyla sırıtan, bütün iffet ve namus anlayışından mücerret bir heykelle mi temsil ettirecektik? Güzel İstanbul bu mu? Cumhuriyetin elinci yılında, gerek tarihî eserleriyle, gerek Osmanlı İmparatorluğunun ve gerekse Dünyanın gözbebeği olan İstanbul'u aşüfte bir heykelle mi temsil ettirecektik? Cumhuriyetin ellinci yılının temsil vasıtası çırılçıplak bir kadın heykeli midir?

Muhterem Milletvekilleri, İstanbul'u fetheden, «Le tüfiehannel Kostantiniyyete ve lenimel emîrü emîrüha ve le nîmel ceyşü zalikel ceyş» : O şehir, o güzel şehir; onu fetheden kumandan, onun fethine kan döken asker ne mübarek insandır! (M. S. P. ve C. H. P. sıralarından alkışlar.) Siz, bu kadar takdis edilmiş bir şehrin, hem göbeğine, ortasına, bütün idarelerin en güzeli olduğunu iddia ettiğimiz Cumhuriyet idaresinin ellinci yılında çırılçıplak bir kadın heykeli koyacaksınız ve «Ellinci Yıl» adını bu suretle mazûr göstermeye, bu yolda gayret sarf ettiğinizi millete inandırmaya çalışacaksınız.

Fatih, o yüce insan! Fatih'in İstanbul'u fethettiği devrede kiliselerde hâlâ çanlar çalıyordu. Bir adalet örneği idi bu. Fatih'in İstanbul'u fethettiği devrede hâlâ herkes kendi âdet ve ananesine sadık kalıyordu. Ama nerede bugün? Cumhuriyetin ellinci yılına gelmişiz; nerede âdetlerimiz, nerede örfümüz, nerede ananemiz? Japonya bugün Dünyaya iktisadî yönden, kültürel yönden, ekonomik yönden kafa tutuyor. Doları mağlûp etti, Mark'ı mağlûp etti. Sebebi? Örfüne ve âdetine, ananelerine bağlı oluşundandır. Nerede .

Muhterem milletvekilleri, dert acı. Bakınız kitaplara, sizlere bile gelmiştir: «Öğretmenlerimizi sağlam, Avrupalı, Greko - Lâtin kültürü Atatürkçü temellere dayandırmadıkça her türlü çalışma diplomalı yeteneksizler ordusu yetiştiren büyük boşlukların kaynağı olacaktır. «Birçok Öğretmen Okullarını, İmam - Hatip Okullarını kapatıp, bu ödeneklerle Öğretmenlerimizi Avrupa'da yetiştirirsek her iş düzelir» diyen kitaplar bugün piyasada satılmaktadır.

Muhterem milletvekilleri; bunları murakabe etmekle görevliyiz. Bu fakir millet, bizleri buraya bunların murakabesini temin için göndermiştir. Yeminimiz, kellemiz namusumuza kefildir.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Bunları bize değil, Erbakan'a söyle,

YÂSİN HATİBOĞLU (Devamla) — Herkese söyleyeceğiz, herkese söyleyeceğiz. Haktan, davadan ayrılana, herkese söyleyeceğiz. Şunu iyi bilesiniz ki, hiç birimiz Hazreti Ömer'den daha âdil değiliz. Ona dahi kılıcı ile cevap veren reaya vardı. Bizim inancımız budur.

Muhterem milletvekilleri, bakınız Fatih'i bir aşüfte ile..

BAŞKAN — Sayın Hatiboğlu, müddetiniz bitmek üzeredir, lütfen toparlayınız ve konunun içinde kalınız efendim.

YÂSİN HATİBOĞLU (Devamla) — Toparlayayım efendim.

Muhterem milletvekilleri, İstanbul'u temsil edene bakınız, Fâtih'i unutuşumuza bakınız. Bir Boğaz Köprüsü yapıldı, koskoca İstanbul'u bize veren Fatih'in adını bu köprüye veremedik; Babamız bize bağ verdi, biz ona bir salkım üzüm veremedik.

«Çöktüyse hücumunla birer dağ gibi setler
Çiğnenmedi at nalları altında cesetler.
Allaha kavuştuysa ezan sesleri yerden,
Bir gün bile kesilmedi çanlar kulelerden.
Bir köhne çağın hükmüne son verdiğin anda,
Hükmünle senin bir yeni çağ doğdu cihanda.
Fethetmedin İstanbul'u yalnız bu seferle,
Serhaddini tuttun vatanın aynı zaferle.
Tuttun ve muhafız gibi durdun başucunda,
Fatih kılıcım kabzemin hâlâ ucunda...
Ruhun beş asır sonra vücudun gibi canlı,
Hâlâ kırat üstünde yağız bir delikanlı.»

BAŞKAN — Sayın Hatipoğlu, müddetiniz bitti efendim, lütfen bitiriniz.

YÂSİN HATİPOĞLU (Devamla) — Bitti efendim, bir kıt'a kaldı efendim.

BAŞKAN — Lütfen efendim. Sayın Hatipoğlu, konu ile ilgisi yok sanıyorum efendim. Zaten müddetiniz de bitti. Lütfen Başkanlığa yardımcı olunuz efendim.

YÂSİN HATİPOĞLU (Devamla) — Yardımcı olacağım efendim. Bu heykelin bizim örf ve adetimiz yönünden, kültürümüz yönünden ne ifade ettiğini bir kıt'a ile nakledeceğim, müsaade buyurmaz mısınız?

İşte Cumhuriyetin 50 nci yılını yozlaştıranlara söylüyorum; 720 000 lira bu. Dört tane köyün ilkokuludur bu bir tane kasabanın ilkokuludur. Bu parayı bu aşüfteye veremezsiniz (A. P. ve M. S. P. sıralarından, alkışlar) Bakınız, işte bunu dikenlerle aramızdaki zihniyet farkı bu. Bunu kim diyor biliyor musunuz? Merhum Çamlıbel diyor:

«Sen, anlayan bir gözle süzersin uzun uzun,
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini.
Biz, duyarız en büyük zevkini ruhumuzun,
Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini.
Başka sanat bilmeyiz karşımızda dururken,
Yazılmamış bir destan gibi Anadolumuz,
Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken,
Sana uğurlar olsun, ayrılıyor yolumuz.»

(M.S.P. ve C. H. P. sıralarından, «Bravo» sesleri, alkışlar)

Muhterem Başkanlığa hürmetler.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Hatiboğlu.

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — Sayın Üyelerden bazılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi. (3/174)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, bir tezkere vardır, okutuyorum efendim.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı Sayın Milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vaki izin talepleri Başkanlık Divanının 14 . 3 . 1974 tarihli toplantısında uygun mütalaa edilmiştir.

Keyfiyet Yüksek tasviplerine arz olunur.

Kemal Güven
Millet Meclisi Başkanı.

Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal 55 gün hastalığına binaen. 29 . 1 . 1974 tarihinden itibaren.

Sivas Milletvekili İhsan Karaçam 57 gün hastalığına binaen. 30 . 11 . 1974 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Teker teker okutup, ayrı ayrı oylatacağım efendim.

«Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal 55 gün, hastalığına binaen.»

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

«Sivas Milletvekili İhsan Karaçam 57 gün, hastalığına binaen.»

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1. — İzmir Milletvekili Alev Coşkun ve 9 arkadaşının, Paris'te düşen, Türk Hava Yollarına ait DC - 10 - 10 tipi Ankara uçağının hangi şartlar altında alındığının ve bu konudaki diğer bütün iddiaların incelenmesi için Anayasanın 88 ve Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 nci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına dair önergesi (10/6)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, bir Meclis Araştırma önergesi vardır, Yüce Meclisin bilgisine sunuyoruz efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

4 Mart 1974 günü içinde yolcu ve mürettebat olarak 346 kişi bulunan Türk Hava Yollarına ait DC-10-10 tipi (Ankara) jet uçağı Paris'ten Londra'ya giderken düşmüş ve maalesef hiç kimse kurtulamamıştır.

Bütün dünya basınında, bu olay Dünya Havacılık tarihinin en büyük uçak kazası olarak belirtilmiş ve sadece ülkemizde değil bütün dünya kamuoyunda önemli etkiler yaratmıştır.

Türk ve yabancı basında bu büyük uçak kazasının teknik ve idarî nedenleri üzerinde çeşitli iddialar ileri sürülmüştür. Bu iddiaların belli başlıları özet olarak şunlardır.

1. — DC-10-10 lar yeni bir tip uçağın ilk imalâtıdır. Bu uçaklar Japonların reddine rağmen THY tarafından satınalınmıştır. Avrupa'daki havayolları şirketleri tarafından rağbet görmemiş bir serinin ilk tipleri olduğu için imal eden firma hemen daha gelişmiş tipleri olan DC-10-30 ları yapmıştır.

2. — Bu uçakların satınalınmaması için bâzı yetkili makam ve kurullara önceden uyarılar yapılmıştır.

3. — Bu uçakları, beynelmilel sigorta şirketi LOYD önce sigorta etmek istemişken, daha sonra ağır şartlarla sigorta etmiştir.

4. — 1969 - 1970 yıllarında hazırlanan jet uçakları projesi ile denenmiş uçak tipleri alınması öngörüldüğü halde, 1971 yılında bu proje bir kenara itilerek belli bir tip öneren şartnameye göre, denenmemiş olan DC-10-10 lar alınmıştır.

5. — Düşen Ankara'nın eşi olan aynı tipteki İstanbul yolcu uçağı Londra'da motoru arızalanarak mecburi iniş yapmıştır. Aynı tip uçak Kanada üzerinde uçarken bagaj kapısı açılmış bavullar ve bir cenaze uçmuştur.

6. — DC-10-10 uçaklarının orta motorunun sık sık arızalandığı belirtilmektedir. Bu uçaklar bir kez Kanarya Adaları üzerinde, bir kez Posedana çölünde, bir kez de Los Angeles şehrinde arızalanmış ve orta motor yanarak infilâk etmiştir.

7. — Yabancı basında, DC-10-10 uçaklarının sık sık motor ve arka kapı arızaları yaptıkları belirtilmektedir.

8. — DC-10-10 tipi uçaklarının Türkiye dahil bütün dünyada arka bagaj kapıları, bu uçakları imal eden firmanın isteği üzerine perçinlenerek iptal edilmiştir.

Müessif olayda 346 kişi vefat etmiştir. Maddi zarar milyarları aşarken, mânevi zararın ölçüsü sonsuzdur. Üstelik, halen THY'nın elinde aynı tipten uçaklar vardır. Konu üzerinde hızla eğilinmediği takdirde yeni facialar meydana gelebilir.

Bütün bu nedenlerle, Paris'te düşen DC-10-10 tipi Ankara uçağının :

Hangi şartlar altında alındığının, alım plânlamasında ve şartnamelerde değişiklik yapılıp yapılmadığının, yapılmışsa sebeplerinin, bu uçakların Japonlar ve Avrupa Havayolları şirketleri tarafından kabul edilmediği iddiasının doğru olup olmadığının, denenmemiş uçak almanın hata olup olmadığının ve bu konudaki diğer bütün iddiaların incelenmesi için Anayasanın 88 nci ve Meclis İçtüzüğünün 102 nci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve öneririz.

14 . 3 . 1974

İzmir Milletvekili
Alev Coşkun
ve 9 arkadaşı

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, önerge gündemdeki yerini alacak ve sırası geldiğinde görüşülecektir.

V. — SEÇİMLER

1. — Komisyonlardaki açık üyeliklere seçim.

BAŞKAN — Şimdi Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonunda bağımsızlara ayrılan bir üyelik için seçim yapacağız.

Oy pusulaları sayın üyelere dağıtılacaktır.

Değerli arkadaşlarım, üç sayın üye bir yer için adaylığını koymuş bulunmaktadır. Listede yazılı üyelerin dışında başka bağımsızlardan aday var mı efendim?.. Yok. Aday arkadaşlarımızdan sadece bir tanesi için tercihinizi kullanmamızı istirham ediyorum efendim.

Şimdi Tasnif Komisyonu için beş üye ismi çekiyoruz efendim.

Sayın Hasan Değer? Yok.
Sayın Hasan Yıldırım? Burada.
Sayın Kinyas Kartal? Yok.
Sayın Hüseyin Cavit Erdemir? Yok.
Sayın Süleyman Genç? Yok.
Sayın Mehmet Delikaya? Yok.
Sayın Hasan Tosyalı? Burada.
Sayın Abdullah Bazencir? Burada.
Sayın Halil Dere? Burada.
Sayın Hüseyin Özdemir? Burada.

Sayın üyelere oy pusulaları dağıtılmıştır. İsim okunmak suretiyle oylar toplanacaktır.

Adana ilinden itibaren oy verme işlemine başlanacaktır.

(Adana Milletvekillerinden başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın üye? Yok. Oylama işlemi bitmiştir.

Sayın Hasan Yıldırım, Sayın Hasan Tosyalı, Sayın Abdullah Bezencir, Sayın Halil Dere ve Sayın Hüseyin Özdemir, tasnif için buyurunuz efendim.

(Oyların ayrımı yapıldı).

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonu üyeliği için yapılan seçimle ilgili tasnif komisyonu raporu gelmiştir, okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonunda açık bulunan bir bağımsız üyelik için yapılan seçime 300 üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunan üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye Hasan Yıldırım	Üye Hasan Tosyalı
Üye Abdullah Bezencir	Üye Halil Dere

Üye
Hüseyin Özdemir

Kemal Erkovan	:	172
Mustafa Timisi	:	120
Fuat Fırat	:	4
İptal	:	4

BAŞKAN — Bu suretle Sayın Mustafa Kemal Erkovan yeterli oyu alarak komisyon üyeliğine seçilmiş bulunmaktadır. (A. P. sıralarından alkışlar).

VI. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Gaziantep Milletvekili İbrahim Hortoğlu'nun Gaziantep'in su sıkıntısının giderilmesine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/39) (1)

BAŞKAN — Sayın Hortoğlu? Yok.

Sayın Bakan?. Buradalar.

Soru önergesi bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.

2. — Çorum Milletvekili Etem Eken'in tuz fiyatlarına yapılan zamlara dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/49) (1)

BAŞKAN — Sayın Eken? Burada.

Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı? Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir efendim.

3. — Manisa Milletvekili Süleyman Tuncel'in, Ege ekici tütün piyasası açılmadan önce Bakanlıkça tütün randımanlarının açıklanıp açıklanmayacağına dair, Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/64) (1)

BAŞKAN — Sayın Tuncel? Yok.

Sayın Bakan? Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir.

4. — İstanbul Milletvekili Doğan Öztunç'un, işçilerin konut kredisine dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/20)

BAŞKAN — Sayın Öztunç? Yok.

Sayın Bakan?. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

5. — Urfa Milletvekili Celâl Paydaş'ın, Urfa - Suruç ilçesi Aligöz köyünde meydana gelen olaya dair İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/24).

BAŞKAN — Sayın Paydaş?.. Yok.

Sayın Bakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

6. — Ankara Milletvekili Rauf Kandemir'in, Devlet kuruluşlarındaki israfın önlenmesine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/26)

BAŞKAN — Sayın Kandemir?.. Yok.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir.

7. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Türk Hava Yollarının pilot ihtiyacına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/27)

BAŞKAN — Sayın Ünsal?.. Burada.

Sayın Bakan?.. Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir.

8. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, geçici olarak tayin edilen ilkokul öğretmenlerine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/28)

BAŞKAN — Sayın Çelebi .. Yok.

Sayın Bakan .. Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir.

9. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, İçel'in bazı ilçelerinin televizyon yayın sahası içinde bırakılmasına dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit'in sözlü cevabı (6/30)

BAŞKAN — Sayın Göktepe?.. Buradalar.

Başbakan adına Sayın Birgit buradalar.

Sözlü soru önergesini okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasının teminini saygıyla arz ederim.

13 . 2 . 1974
İçel Milletvekili
İbrahim Göktepe

1. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu tarafından Çukurova Televizyonunun 27.1.1974 günü faaliyete geçirildiği malumlarınızdır.

İçel ilini de yayın sahası içine aldığı söylenmekle beraber, İçel ilinin Silifke, Gülnar, Mut ve Anamur ilçelerinin Çukurova Televizyonunun yayın sahası dışında bırakılmasının sebebi nedir?

2. İçel'in kültürel, sosyal, iktisadî bakımlardan daha az gelişmiş olan bu ilçelerinin de

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

televizyon yayınlarından faydalandırılması düşünülmekte midir? Bu ne zaman mümkün olacaktır?

BAŞKAN — Sayın Başbakan adına Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit, cevap vermek üzere buyurunuz efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin soru önergesine arzı cevap ediyorum.

İşletmeye açılmış bulunan Adana Televizyon verici İstasyonu, mesafenin çok uzak oluşu ve Toros dağlarının engel teşkil etmesi sebebiyle, Silifke, Gülnar, Mut ve Anamur ilçelerinden izlenememektedir. Bu ilçelerin Adana'da kurulan televizyon istasyonunun yayın sahası içerisinde bırakılması bahis konusu değildir. Bu ilçelerin bulunduğu bölgeyi kapsamak, aynı zamanda da Kıbrıslı soydaşlarımızın Türkiye televizyonunu izlemeleri imkânını sağlamak maksadıyle, Silifke televizyon verici istasyonu 1974 yılı yatırım programına alınmış, gerekli etüt ve projeler hazırlanmıştır. Gerekli ihaleler 1974 yılında yapılacaktır. Silifke televizyon verici istasyonu 1976 yılında işletmeye açılacak şekilde planlanmıştır.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Buyurun Sayın Göktepe.

İBRAHİM GÖKTEPE (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

TRT Genel Müdürlüğü tarafından kurulan Çukurova Televizyonu 27 . 1 . 1974 günü yapılan açılış töreni ile faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

TRT'nin bu hizmetini, Çukurova'nın bir evlâdı olarak, şükranla karşıladığımızı peşinen ifade etmek isterim.

Ancak, Çukurova Televizyonu yayın sahasının İçel ilini de kapsadığı ileri sürülmekle beraber, gerçekte, İçelin yalnız Tarsus, Mersin, Erdemli kazaları televizyondan istifade etmektedir. Geri kalan Silifke, Anamur, Gülnar, Mut ilçelerimiz televizyon yayınlarından istifade imkânları bulamamışlardır.

Böylece, vilâyet nüfusumuzun % 35'i televizyon yayın sahası dışında kalmış bulunuyor. Televizyon yayın sahası dışında kalan bu ilçelerimiz, İçel'in sosyal, kültürel, iktisadî yönlerden daha az gelişmiş bölgeleridir. Televizyonun bu illerimizin sosyal ve kültürel alanlardaki kalkınması bakımından yapacağı müspet tesir inkâr edilemez.

Diğer taraftan konunun ikinci önemli bir yanı vardır. Silifke'den Anamur'a hattâ Antalya'ya kadar uzanan sahil bölgemiz devamlı olarak çeşitli yabancı televizyonların tesiri altındadır. Yabancı televizyonları seyredebilden bu bölge halkı kendi televizyonundan mahrum bulunmanın ıstırabını duymaktadır.

Sayın Milletvekilleri, meselenin bir önemli yanı da şudur: Bilindiği gibi, illerimiz mülkî bütünlüğe dayanan birer mahallî ünitedir. Bu bütünlük sadece illerin mülkî hudutlarını korumakla muhafaza edilemez; illerin hizmet bütünlüğünü de korumaya mecburuz. Bu zaviyeden bakınca bir ilin bir kısmının herhangi bir hizmetten yararlanırken, diğer bir kısmının bundan mahrum edilmesi veya istifadesinin geciktirilmesi terviç edilemez.

Bu sebeple, Sayın Bakanın 1974 yılında konunun ele alınacağı beyanını memnuniyetle karşılamış bulunuyoruz, bunu bir teminat olarak kabul ediyoruz. Yalnız konunun 1976 yılından evvel bitirilmesi imkânlarının araştırılmasını da Hükümetten rica ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, bunu temenni ederken bir endişemizi de ifade etmek isterim.

Endişemiz, daha evvel C. H. P. muhalefeti tarafından televizyonun devamlı olarak bir mutlu azınlık aracı olarak tavsif edilegelmiş olmasından doğmaktadır. Nitekim 27 Haziran 1967 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi Grup Sözcüsü olan bir zat bu Meclisteş şöyle demişti: «Televizyon ve İstanbul Asma Köprüsü gibi göstreiş yatırımları ile milleti oyalamak hatalı bir gidiştir. Bu iki gösteriş yatırımının planda yer alması, planlı kalkınma felsefesinin reddinden başka bir anlam taşımaz.»

Bu sözcü aynı konuşmada, televizyonu, «mutlu azınlığın televizyonu» olarak tavsif ediyor.

Şimdi, televizyonun, «mutlu azınlığın televizyonu» olarak tavsifine devam edilmek midir? Bu takdirde bizim İçel kazalarına tele-

vizyon istememizin ve Sayın Bakanın da yapılacağını söylemesinin bir manası kalmaz. Ancak, milletimizin sosyal ve kültürel alanda kalkınmasından önemli yeri olan bu medenî vasıtaya gerekli önem verildiği takdirde, bizim talebimizin bir manası olabilir.

Tatbikatı zaman gösterecektir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Göktepe.

10. — Çanakkale Milletvekili O. Orhan Çaneri'nin, peynir üretim ve tüketimine dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/31).

BAŞKAN — Sayın Çaneri buradalar mı?.. Yok. Sayın Bakan buradalar mı?. Burada. Bir defaya mahsus olmak üzere soru önergesi ertelenmiştir efendim.

11. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, toprak tevzi komisyonlarına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü soru önergesi (6/32).

BAŞKAN — Sayın Oğuz buradalar mı? Burada. Sayın Bakan buradalar mı?. Yok. Soru önergesi ertelenmiştir.

12. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, MİT Teşkilâtına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/34).

BAŞKAN — Sayın Ataöv buradalar mı?.. Burada. Sayın Başbakan veya adına cevap verecek Bakan var mı?.. Yok. Soru önergesi ertelenmiştir.

13. — Bingöl Milletvekili Abdullah Bazencir'in, Bingöl iline ayrılan imam kadrolarına dair Devlet Bakanından Sözlü soru önergesi (6/35).

BAŞKAN — Sayın Bazencir buradalar mı?.. Burada. Sayın Devlet Bakanı buradalar mı?.. Yok. Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

14. — İstanbul Milletvekili İ. Fehmi Cumalıoğlu'nun, Zeytinyağı skandalına dair sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın sözlü cevabı (6/36).

BAŞKAN — Sayın Cumalıoğlu buradalar mı?. Burada. Sayın Adalet Bakanı buradalar mı?.. Burada.

Sözlü soru önergesini okutuyorum.

14 . 2 . 1974

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın sözlü olarak muhterem Adalet Bakanı tarafından cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile arz ve talep ederim.

İstanbul Milletvekili
İ. Fehmi Cumalıoğlu

Basınımızda ve bilhassa Demokrat İzmir Gazetesinde yıllardan beri fâsılalarla yapılan neşriyatlar ile Sami Gomel ve Gomellerin hissedar oldukları Gomel - Zigna Şirketi iştirakçilerinin, ihraç ettikleri ve piyasaya sürdükleri zeytin yağlarına parafin gibi sağlığa zararlı maddeler karıştırdıkları yolunda ortaya atılan iddialar üzerine efkârı umumiyede büyük bir heyecan ve merak uyanmıştır.

Yine basın haberlerinden, sanıklar hakkında 1967 yılından beri kanunî takibat yapılmakta olduğu öğrenilmiştir.

Bu mevzuda yetkili adalet mercilerinin son ve kesin kararını merakla bekleyen kamuoyunu aydınlatmak maksadıyle aşağıdaki sorularıma cevap lütfedilmesini istirham ediyorum.

1. Demokrat İzmir Gazetesinin 20.1.1971 tarihli nüshasında açıklandığına göre, 500 ton «Zehirli Zeytinyağı skandalı» dâvasının sanıkları olarak İzmir Sulh Ceza ve Ağır Ceza mahkemelerinde yargılanarak beraat eden Gomel - Zigna Şirketi iştirakçileri, delil kifayetsizliğinden mi beraat etmişlerdir?

2. Bu davalarla ilgili savcılar, bu mahkemelerin kararlarını temyiz etmişlermidir? Temyiz etmemişlerse sebebi nedir? İhmalmidir, kanaatmıdır, bir yan tesirmidir?

3. Adı geçen gazetenin aynı nüshasında, beraat kararının, Adalet Bakanlığı tarafından 25 sayfalık bir gerekçe ile bozulduğu yazılmaktadır. Bakanlık mahkeme kararında usulî hatalar mı bulmuştur, yoksa esastan mı bazulmuştur?.

4. Yargıtayın bozma kararlarının gerekçeleri neler dir?

5. Bu dava, İzmir Sıkı Yönetim K. liği Askerî Mahkemesine de intikal etmişmidir. Etmişse askerî mahkeme bir karar vermişmidir?

6. Delilleri ve sanıkları ortada bulunan böyle bir davanın bugüne kadar uzamasının sebebi nedir?

7. Yüksek dereceli mason oldukları söylenen Gomel biraderlerin, muhtelif suçlardan hakklarında takibat yapılmasına rağmen, bugüne kadar adaletin pençesine düşmemelerine, mason localarının bir etkisi olmuşmudur?

Yoksa bütün ithamlara rağmen bu sanıklar aslında masummudur?

8. 1967'den beri süre gelen bu davaya bakmakla yetkili ve görevli merci ve mahkeme hangisidir

9. Bu 500 tondan ayrı olan 245 tonluk 2 nci «Zehirli yağ skandalı, davasına başlanmışmıdır? Dava safhası nedir?

10. — Çıkacak olan Af Kanununda «Gomellerin suçlarının affedilmemesi» hususu millet vicdanının üzerinde ittifakla birleştiği bir temennidir. Af Kanununda böyle bir hüküm düşünülmektemidir?

11. 28 Ocak 1971 tarihli Demokrat İzmir Gazetesinde Gomellerin İsviçre bankalarına milyonlarca dolar döviz kaçırdığı ve 31.1.1971 tarihli nüshasının birinci sayfasında büyük puntolarla «Açıklıyoruz: Gomel'in kaçırdığı milyonlar, İsviçrenin Fosse National Bankasının 5612 numaralı hesapta yatıyor» ibarelerini savcılık bir ihbar kabul ederek takibata geçmişmidir? Bu durum Devletin yetkili mercilerine intikal ettirilmişmidir? Bu hesaptan İsrail'e ne kadar milyon lira gönderilmiştir?

12. Bu davalarda ihmal ve kasdî hatası görülen hâkim ve savcı varmıdır?

13. Sorgun Hâkimi A. Vedat Altun'a, vicdanının sesine, mesleğinin haysiyetine uyarak, suç delillerini ve suçları ortaya koyan, sorumluları uyaran kitap, yazı ve broşür neşrettiği için mi Yüksek Hâkimler Kurulunca, disiplin cezasına çarptırılmıştır. Bu hâkim hakkında verilen disiplin cezaları ve gerekçeleri nelerdir?

14. «Adalet istiyorum» demekten başka suçu bulunmadığı, şerefli ve faziletli bir hâkim olduğu amme vicdanınca tescil edilmiş bulunan Muhterem A. Vedat Altun'a'nın sürgünden eski bölgesine ve eski hâkimlik makamına iadesi düşünülmektemidir?

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Neyin usulü efendim?

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Bu sorunun Meclis kürsüsünde, Mecliste görüşülemeyeceğine dair usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Gündeme girmiş..

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Anayasanın 132 nci maddesine göre, bu sorunun Meclis kürsüsünde görüşülemeyeceği hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Oğuz, Anayasanın ilgili hükmü Başkanlıkça da bilinmektedir. Sayın Bakan konuşmasında, sanıyorum ki, Anayasanın bu hükmüne riayetkâr şekilde konuşacaktır. Buna aykırı konuşma yapmadan, peşin olarak, sizin bu konuda hüküm vermeniz mümkün değil.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Sayın Başkan, sualin tamamı Anayasanın kapsamı içine girmektedir. Sualin bütün bentleri, bütün maddeleri Anayasanın 132 nci maddesine aykırıdır. Bir usul tartışması açmanızı istiyorum ve direniyorum. Sayın Bakan da, sual hakkında söz alıp cevap veremez. Bu sorular Meclis kürsüsünde tartışma konusu olamaz.

BAŞKAN — Sayın Oğuz, Anayasanın ilgili hükmünü Sayın Bakan bilmektedir, Başkanlık da bilmektedir. Sorunun muhtevasında Anayasaya aykırı bir husus varsa, Sayın Bakan elbette bu konuyu cevaplandırmayacaktır. Ama sorunun genel durumu dikkate alındığı takdirde, bazı konularda cevap verme imkânı vardır; Sayın Bakan Yüce Meclise, herhalde bu konularda cevap arz edeceklerdir.

Buyurun Sayın Bakan, süreniz 10 dakikadır efendim.

ADALET BAKANI ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Bu konuda sadece sorulmuş olan soruya, davanın daha doğrusu davaların hangi istikâmette seyrettiğini ve ne safhada bulunduğunu açıklamakla iktifa edeceğim.

Soru sahibi İstanbul Milletvekili Sayın Fehmi Cumalıoğlu'nun sormuş bulunduğu sözlü soru önergesinde, açıklanması gereken teknik yönleri arz ediyorum.

Gıda Maddeleri Nizamnamesine aykırı olarak, sabunluk zeytinyağı imal ve satışa arz etmek suçlarından sanık Sami Gomel hakkında, İzmir Beşinci Sulh Ceza Mahkemesine açılan kamu davasının yapılan duruşması neticesinde, sanığın beraatine ve mineral yağ karışımı olduğu tespit edilen sabunluk zeytinyağlarının Gıda Maddeleri Nizamnamesine göre hangi işlerde kullanılması gerektiğini Belediye Başkanlığınca tayin olunmasına dair adı geçen mahkemece 25 . 12 . 1967 tarihinde karar verilmiştir.

Ayrıca satışa arz ve İtalya'da «Sairo» firmasına ihracettikleri zeytinyağına (parafin likit) madenî yağ karıştırmaktan sanık Gomel ve ortaklarından Sami Gomel, Reşat Gomel ve bunların dâhili zeytinyağ alım ve satımında ortakları olan Zigna Kolektif Şirketinden Moiz Neon, Nesim Neon, Moiz Azriki ve diğer sanıklar Mehmet Kemal Özsaran, Mustafa Çetin ve Ramazan Fahrettin Işığan'ın İzmir Birinci Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmaları neticesinde sanık Sami Gomel, Reşat Gomel, Moiz Neon, Nesim Neon, Moiz Azriki ve Ramazan Fahrettin Işığan'ın beraatlerine; sanıklardan yalnız Mustafa Çetin'in suç delillerini yok etmek ve adlî mercileri yanıltmak suçlarından Türk Ceza Kanununun 296 ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince 15 gün hapsine ve sanık Mehmet Özsaran'ın da sabit görülen fiilinden Türk Ceza Kanununun 395 ve 80 nci maddeleri gereğince takdiren ve tecdiden 10 ay 15 gün hapis ve 1 750 lira ağır para cezası ile mahkûmiyetine; dava mevzuu 35 varil zeytinyağının müsadere ve imhasına talep dairesinde ve ittifakla 1 . 11 . 1968 tarihinde karar verildiği;

Her iki hükmün Temyiz edilmeyerek kesinleştiği; ancak vâki şikâyet ve müracaatlar üzerine, dava dosyalarının Bakanlığımızca celp ve tetkik edilmesi neticesinde, her iki kararda da isabet bulunmadığı ve konunun Yargıtayca incelenmesi gerektiği neticesine varılarak, bir yandan karara iştirak eden hâkimler hakkındaki şikâyetler dolayısıyle gereğinin yapılması için 45 sayılı Kanun mucibince keyfiyet Yüksek Hâkimler Kuruluna intikal ettirilmiş; diğer yandan kanuna muhalif görülen sebepler etraflıca zikredilmek suretiyle Türk Ceza Kanunun 343 ncü maddesi hükmüne tevfikan her iki hükmün yazılı emir yoluyle bozulmasının istenmesi için dava dosyaları Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunmuştur.

Yargıtay 1 ve 2 nci Ceza daireleri tarafından incelenen dosyalarla bozma sebepleri yerinde ve varit görülerek her iki hüküm sanıklar aleyhine ve esastan bozulmuştur. Bunu takiben bozma ilâmları Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına gönderilerek beraat kararına iştirak eden hâkimler hakkında muhtezanın tayin olunması da ayrıca talep edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığından alınan son karar gereğince, hâkimlerden ikisi hakkında kovuşturma izni ve yer değiştirme cezası uygulanmasına ve iki hâkim hakkında da kovuşturma izni verilmesine karar verildiği ve bunu takiben karara iştirak eden hâkimler hakkında Manisa Ağır Ceza Mahkemesince verilen son soruşturma kararı üzerine, haklarındaki davanın Hâkimler Kanunu gereğince Yargıtay 4 ncü Ceza Dairesine intikal ettiği anlaşılmıştır.

İzmir 5 nci Sulh Ceza Mahkemesince verilen beraat kararının bozulmasına dair Yargıtay ilâmında özetle şöyle denilmektedir:

Yağların tahlil raporlarına ve zeytinyağına madenî yağ karıştırıldığının kabulü gerektiğine işaret edilmiş, bu cihetler hakkında inceleme yapılmadan ve yağların sıhhate zararlılık derecelerinin dahi araştırılmasına lüzum görülmeden ve yağ imalâtçısı sanığın küçük mahalle arasındaki bir esnafın bile yapamıyacağı şekilde başkalarından toplayıp tahlil etmeden zeytinyağını sattığı yolundaki savunmasına dayanılarak ve sıhhati ihlâl edecek mağşuş zeytinyağı satmak ve satışa hazır halde bulundurma fiilî Türk Ceza Kanununun 395 nci maddesine gireceği ve bu sebeple görev cihetinin düşünülmemesi yanında, müsadere ve imhasına karar verilmesi gereken zeytinyağlarını neticeten sanığın istifadesine bırakılmasına karar verilmesinin yolsuz olduğu ifade edilerek esastan bozulmuştur.

İzmir Ağır Ceza Mahkemesince verilen kararın bozulmasına dair Yargıtay ilâmında da özetle; hâdisenin oluş şekline ve raporlara işaret edilerek, sanıkların savunmalarının yerinde ve varit olmadığı ve ihraç edilen zeytinyağlarına bilgileri ve iştirakleri olmadan

madenî yağ karıştırılamayacağı, beraat eden sanıkların İtalya'ya ihraç edilen zeytinyağına insan sağlığı için tehlikeli olacak surette madenî yağ karıştırdıkları ve diğer sanıklarla işbirliği halinde bu zeytinyağlarını piyasaya sürdükleri ve hareketleri Türk Ceza Kanununun 394 ncü maddesine uyduğu halde, olayın cereyan şekline ve mahiyetine uymayan bazı mütalâalarla beraatlerine karar verilmesinin yolsuz olduğu belirtilerek esastan bozulmuştur.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 343 ncü maddesi hükmüne tevfikan, vaki olan bu bozmalar aleyhe tesir etmemekte, diğer bir ifadeyle yazılı emir yoluyle bozmalar üzerine davaların yeniden otomatikman rüyeti mümkün bulunmamaktadır. Ancak, aynı kanunun 330 ncu maddesinin üçüncü fıkrası yönünden aleyhe muhakemenin iadesi bakımından keyfiyet, yetkili İzmir Cumhuriyet Savcısı tarafından incelenmiş ve ilgili hâkimler hakkında yapılmakta olan adlî işlemlerin henüz sonuçlanmamış bulunması sebebiyle aleyhe iadei muhakeme yoluna başvurulmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıda, yapıldığı arz olunan hâkimlerle ilgili muamele sonucuna göre; yetkili mercilerce tarafından bu konuda kanunî gereği takdir ve teemmül olunacağı tabiîdir.

Öte yandan, hâkimler hakkındaki muameleler neticelendikten sonra ilgili Cumhuriyet Savcı yardımcılarına taalluk eden iddialardan dolayı da kanunî mukteza tayin olunacaktır.

Bunlar dışında, diğer bir dava konusu olarak, satışa arz edilen zeytinyağına parafin - likit karıştırmak suretiyle umumun sıhhatini tehlikeye düşürmekten sanık Moiz, Reşat Gomel ve suç ortakları haklarında İzmir Sıkıyönetim Askerî Mahkemesine bir diğer dava açılmış, adı geçen mahkeme 24 . 2 . 1972 tarihinde görevsizlik kararı vermiştir. Aynı davada İzmir Birinci Ağır Ceza Mahkemesi de 7 . 5 . 1973 tarihinde görevsizlik kararı verdiğinden, olumsuz görev uyuşmazlığının, halli için keyfiyet Yargıtay Ceza Genel Kuruluna intikal ettirilmiş ve Genel Kurul 25.6.1973 tarihinde Askerî Mahkemenin kararını kaldırarak dosya bu mahkemeye tevdi edilmiş ise de, Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi görev ihtilâfının hallinin, uyuşmazlık Mahkemesince çözümlenmesi gerektiğinden bahisle ve bu mahkemeye gönderilmek üzere dosyanın 9.1.1974 tarihinde Askerî Savcılığa tevdiine karar vermiştir.

İkinci dava sebebiyle vaki görev uyuşmazlığı, Uyuşmazlık Mahkemesince çözümlendikten sonra bu ikinci dava, tayin edilecek mercice sonuca ulaştırılacaktır.

Önergede ayrıca, İzmir Eski Sorgu Hâkimi A. Vedat Altuna hakkında disiplin ve nakil yönünden Yüksek Hâkimler Kurulunca yapılan işlemlerin mahiyeti de sorulmuş bulunmaktadır.

İzmir eski Birinci Sorgu Hâkimi A. Vedat Altuna'nın milletvekili ve senatörlere gönderildiği matbu bayram tebriknin bir yüzünde aynen :

«A. Vedat Altuna
İzmir Birinci Sorgu Hâkimi
Bayramınızı tebrik eder, her yönde başarılar diler, saygılarımı sunarım.»

Kartın arka yüzüne ise;

«Her bakımdan millî olan (Adalet istiyorum) isimli kitabımı, sizler de dahil bütün sayın bakanlara ve milletvekillerine ve senatörlere ve diğer ilgililere bir paket sigara parası olan 5 Türk lirasına ödemeli olarak göndermiştim. Fakat, maalesef, isimlerini bilâhara neşredeceğim bu millet meselesiyle uğraşması gereken ilgililerden kitaplarım geri gelmiştir. Her ihtimale karşı noticenin tarafıma bildirilmesini rica eder, bilvesile saygılarımı sunarım.» şeklinde yazılar yazmak suretiyle hâkimlik ve meslek onuruyle kabili telif olmayan, meslek itibarını zedeleyen hareketlerde bulunduğu anlaşıldığından, Yüksek Hâkimler Kurulu 3 ncü bölümünce, adı geçen Sorgu Hâkimine, Hâkimler Kanununun 89-1 maddesi gereğince tevbih cezası uygulanmasına 15 . 3 . 1972 tarihinde karar verilmiştir. Bu karara vaki itirazının da, Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunun 11 . 5 . 1972 günlü kararı ile reddedildiği anlaşılmıştır.

Adı geçen hâkim'in, Sayın Cumhurbaşkanına, Sayın Başbakana ve muhtelif makamlara hitaben yazıp gönderdiği 30 . 1 . 1973 tarihli mektuplarda «Zeytinyağı skandalı davası» diye adlandırılan olaya ve bu dava dolayısıyle yolsuzluğu ileri sürülen işlemlere, kendisinin bunca tahrik, gayret ve telkinlerine rağmen mer-

cilerince ilgi gösterilmediği zehabını kamuoyunda yaratmak maksadıyle, sistemli şekilde hareketle ilgili makamları devamlı surette meşgul etmekte ve fuzuli yazışmalara sebebiyet verdiği anlaşılmakla hakkında Yüksek Hâkimler Kurulu 3 ncü Bölümünce alınan 27 . 6 . 1973 günlü kararı ile tevbih ve aylık kesme cezalariyle tecziyesine karar verilmiştir. Ve Genel Kurulun 20 . 12 . 1973 tarihli kararıyle itirazının da reddedildiği görülmüştür.

Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından A. Vedat Altuna, bilâhara Ordu Sorgu Hâkimliğine tayin edilmiştir. Yüksek malûmları bulunduğu üzere, nakil ve tayin keyfiyeti de dâhil olmak üzere hâkimlerin özlük işleri hakkında karar vermek yetkisi Anayasaya ve Yüksek Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu hükümlerine göre Yüksek Hâkimler Kuruluna ait keyfiyet bulunmaktadır.

Önergede, ayrıca olayların bu şekilde inkişaf etmesinde yüksek dereceli mason olduklarını söylenen sanıklar hakkında Mason localarının bir etkisi olup olmadığı da sorulmuştur. İncelenen ve Bakanlığımıza intikal ettirilen yazı ve dosyalarda bu konuda herhangi bir bilgi gösterilmemiştir.

BAŞKAN — Süreniz bitiyor Sayın Bakan, lütfen...

ADALET BAKANI ŞEVKET KAZAN (Devamla) — Önergede, sanıkların işlediği iddia olunan döviz kaçakçılığı suçundan dolayı Demokrat İzmir Gazetesinde yapılan neşriyatla ilgili işlemlerin mahiyeti de sorulmuştur.

Konu, gerek önergede belirtilenden ve gerek adı geçen gazetede yer alan neşriyattan daha şümullü olarak soruşturma mercilerince ele alınmış, Maliye müfettişlerince de yapılan incelemeden sonra tahkikat ikmal edilerek 28 . 1 . 1971 tarihli iddianame ile Sami Gomel suç ortakları hakkında İzmir Birinci Ağır Ceza Mahkemesine kamu davası açılmıştır.

Görevsizlik ve merci tayini bakımından safahat geçiren dava, halen mezkûr mahkemede rüyet edilmekte ve duruşması 26 Mart 1974 tarihine talik edilmiş bulunmaktadır.

Görülmekte bulunan mezkûr dava ile ilgili bu mâruzatımızın kâfi görülmesini istirham ederim.

Mezkûr suçların, çıkarılması düşünülen geniş kapsamlı af Kanunu şumulüne alınıp alınmayacağı hususunda tevdih buyurulan suale cevaben de; bu konuda siyasî partilerimizce hazırlanan müteaddit tekliflerin Yüce Parlâmentoya sunulmuş bulunduğunu ve Komisyondan geçtiğini ve Anayasamızın 64 ncü maddesi hükmüne tevfikan bu mevzuda mutlak takdirin Yüce meclisinize aidolduğunu ve önümüzdeki günlerde yapılacak Af Kanunu çalışmaları sırasında muhakkak ki konu üzerinde gerekli hassasiyetin gösterileceğini bilgilerinize arz eder, saygılarımı sunarım. (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Cumalıoğlu, buyurunuz efendim. Süreniz 5 dakikadır.

İ. FEHMİ CUMALIOĞLU (İstanbul) — Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri;

Adalet Bakanı muhterem Şevket Kazan Bey'e, kamuoyunun aydınlanmasına vesile olan cevap ve izahlarından dolayı şükranlarımı arz ederim.

«Mülkün temeli adalettir» düsturu, bütün mahkeme salonlarımızın şeref köşelerini süslemektedir.

Üç kıtaya asırlarca hükümran olan, dünyaya örnek medeniyetler kuran mübarek ecdadımız, devlet idare ve otoritesini, huzur ve emniyetini kılıçla değil adaletle payidar kılmıştır. Cihanda adalet ve hak ölçülerini ebedileştirenlerin evlâtları olan büyük milletimiz, nankörlüklere, zulüm ve haksızlıklara, hile, suiistimal ve adaletsizliklere karşı çok hassastır. Milletimiz, yedi seneden beri bu zehirli zeytinyağı skandalının sanıklarını, yardımcılarının durumlarını basınımızdan ve yakından dikkatle ve ibretle takip etmektedir.

Suç vasıta ve delilleriyle suçu işleyenler ve iştirakçileri de bellidir; fakat suçlular hâlâ adaletin pençesine tevdi edilememiştir. Bu gecikmiş adaletten amme vicdanı incinmektedir, hattâ adalete gölge düşürüldüğünün endişe ve üzüntüsü içindedir.

Gomel - Zigna Şirketi tarafından İtalya'ya ihraç edilen; fakat zehirli olduğu gerekçesiyle gönderilen 500 ton zeytinyağının İtalya'da ve Türkiye'de yapılan tahlillerde, bu yağların parafin ve diğer sağlığa zararlı maddelerle mağ-

şuş olduğu resmî raporlarla tespit edilmiş ve bu mallar Gomellerin depolarına girmiştir. Yapılan adlî takibat, bugüne kadar henüz bir netice vermemiştir. Efkârı umumiyede, Gomel biraderlerin Masonik çevreler tarafından himaye edildiği kanaatı belirmiştir.

Basınımızda, bilhassa Demokrat İzmir Gazetesinde senelerden beri yapılan neşriyatlarda «Skandal» ve «İfşaat» başlıklarını taşıyan itham ve haberlerde; hile, dalavere, çeşitli döviz ve tarihî hatıra kaçakçılığı vakalarına sık sık isimleri karışan, müteaddit defalar haklarında ihbarlar yapılan, adeta suç kahramanları olarak tanınan, bazen tutuplanıp kefaletle serbest bırakılan Samuel Gomel, Gomeller, Gomel Şirketi iştirakçileri hakkında efkârı umumiyenin kanaatı tebellür etmiştir ve menfidir.

Zeytinyağı skandalı dâvası sanıkları hakkında adaletin gecikmiş hükmünü beklemeden amme vicdanı, Gomel - Zigna Şirketi iştirakçilerini, meşhur Samuel Gomel, Gomel biraberleri ve onlara yardım edenleri suçlu olarak çoktan mahkûm etmiştir.

Şu hakikatı da belirtelim ki, adaletin haysiyetini korumak için, hak için, hukukun üstünlüğünü ve kanun eşitliğini savunmak için, gerçeği meydana çıkarmak için bu millî dâvaya ivazsız sahip çıkan, gerçek suçluları arayan ve bulan, delilleri ortaya koyan, ilgilileri uyaran, vazife ve adalet aşıkı İzmir Sorgu Hâkimi muhterem Vedat Altuna'nın takdir yerine tekdir görmesi, Yüksek Hâkimler Kurulunca disiplin cezası ile tecziye edilmesi ,İzmir'den alınıp Ordu Sorgu Hâkimliğine nakledilmesi kamuoyunda şüpheler ve endişeler uyandırmıştır.

Bugüne kadar basına sebepleri açıklanamayan, haklı veya haksız bir karar olup olmadığı anlaşılamayan bu uygulama, hakka yönelmiş ruhlarda bir istifham ve elem tortusu bırakmıştır.

Maddî çıkar duygusundan, terfi ve istikbal endişesinden sıyrılarak, adalet uğruna fizikî ve ruhî gücünü harcayan bu faziletli hâkim hakkında tatbik edilen baskı ve disiplin cezaları ne olursa olsun; bu azimli, haksever, vatansever tutumu ile o, maşerî vicdanda manevî şükran tahtına oturmuştur.

Büyük milletimiz daima, hakkı ve adaleti arayanların yanında olmuştur. Biz de şahsen, her zaman bu muhterem hâkimin safında bulunacağız, onu bu millî dâvada ve bu mücadelesinde yalnız bırakmayacağız.

Adaletin tecellisine engel olanların, engel olmaya çalışanların, millî servetimizi Avrupa bankalarına ve oradan İsrail'e kaçıranların ve onlara yardımcı olanların, fırsat buldukça sık sık bu kürsüye gelerek isimlerini açıklayacağız. (M. S. P. sıralarından alkışlar)

Muhterem milletvekilleri...

BAŞKAN — Sayın Cumalıoğlu, süreniz dolmak üzeredir efendim; lütfen toparlayınız.

İ. FEHMİ CUMALIOĞLU (Devamla) — Muhterem milletvekilleri, Gomel biraderleri masonik çevrelerin himaye ettiği yolunda kamuoyunda köklü bir kanaat vardır. Bilindiği gibi bu vatandaşlarımız mason ve musevidir. Elimdeki, «Masonluk Şu Meçhul» adlı kitapta, masonluğa giren her Türk'e ilk tekris merasiminde, Tevrat üzerine (dikkat buyurun, Tevrat üzerine) sağ elini koyarak şu yemini yaptırmaktadırlar: «Bana öğretilecek masonluk sırlarını, hakikî bir masondan başkasına asla ifşa etmeyeceğim. Bütün mason kardeşlerimi seveceğim, onların yardımlarına koşmaya, masonluğun müdafaası için her türlü fedakârlığı yapmaya her zaman ve her yerde hazır olacağım.

Bu taahhütlerimden vazgeçmektense, onları bozmaktansa; ölmeyi tercih edeceğime yemin ederim ve imzalarım» diyor.

Şu halde, mason Gomel biraberlere, her Türk mason birader, mason olması dolayısiyle yardım etmekle yeminli ve yükümlü bulunuyor. Masonluk bilindiği gibi, Tevrat hurafelerine dayanan, Yahudilik tarikatıdır; bunu masonlar da açıklamaktadır. Mason localarının tertibi, törenleri, kullanılan masonik kelimelerin, cümlelerin kâffesi Tevratın içindeki İbrani kelimelerinden aynen alınmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Cumalıoğlu, süreniz bitiyor, bitti efendim. Süreniz bitti, lütfen toparlayın, bitirin efendim. Lütfen, lütfen.

İ. FEHMİ CUMALIOĞLU (Devamla) — Toplayayım efendim.

Muhterem General merhum Sabit Karaman'ın 1943 yılında neşrettiği «Yahudi Tarihi ve Siyon Önderlerinin Protokolleri» isimli ki-

tapta; Yahudi ukamasının, bütün devletlerin siyasî ve iktisadî hayatına mason locaları vasıtasıyla istikamet verdikleri açıklanmaktadır. Bu hususa Yüce Meclisin dikkatini çekerim.

Masonluk bugün, kanun dışı olmasına rağmen yürürlüktedir ve bu davada da, mason olan musevi vatandaşları himaye eden masonik çevrelerin rolü bulunduğu hakkında, efkârı umumiyede bir kanaat vardır; fakat Türk Milleti hâkimlerine güvenmektedir; yakında adaletin tecellisine inanmaktayız ve beklemekteyiz.

Yüce Millet Meclisini saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Cumalıoğlu.

15. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Karaların Memetleri adlı tiyatro oyununa dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit'in sözlü cevabı (6/37)

BAŞKAN — Sayın Arslan buradalar mı efendim?

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Buradayım.

BAŞKAN — Soru sahibi burada.

Hükümet adına, Sayın Turizm Bakanı buradalar.

Soruyu okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın sözlü olarak Başbakan tarafından cevaplandırılmasının teminini sağlanmasını saygılarımla arz ederim.

15 . 2 . 1974

Sami Arslan

Denizli Milletvekili

1. — 7, 14 Şubat 1974 tarihlerinde televizyonda gösterilen (Karaların Memetleri) adlı tiyatro oyunundan haberiniz var mıdır?

2. — Türk Milletinin dinî inanç, adetleriyle alay eden, Devlet güvenlik teşkilâtını küçük düşüren bu oyun, Hükümet programı ve koalisyon protokoluna uygun mudur?

3. — Milletin verdiği vergi ile kurulan TRT televizyonundan Milletin dinini tahkir edici yayın yapanlar hakkında aldığınız tedbir nedir? Bu tür oyunların ısrarla oynatılmasında millî yönden fayda umuyor musunuz?

4. — Bu oyunun yazarı kimdir? Yazarı hakkında şimdiye kadar aşırı solculuktan takibat yapılmış mıdır?

5. — Hükümet programında yer alan ahlâk derslerinden TRT için de düşünüyor musunuz?

BAŞKAN — Cevap vermek üzere Turizm ve Tanıtma Bakanı Sayın Birgit, buyursunlar.

TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun Televizyonunda, Sayın Arslan'ın bahis konusu ettiği «Karaların Memetleri» adlı tiyatro yapıtı oynanmış; birinci bölümün oynanmasından sonra Sayın Başbakanın yazılı emirleriyle, bu oyunun oynanma nedeni, Kurum Genel Müdürlüğünden tarafımdan sorulmuştur.

O tarihte henüz Sayın Arslan önergesini vermemişlerdi.

Öğrendiğimize göre, «Karaların Memetleri» adlı oyun 1973 yılında Devlet tiyatrolarında repertuvara alınmış, Ankara ve İzmir'de ayrı ayrı oynanmış ve 1974'e kadar sahnede kalmıştır.

Yapıt, 20 . 11 . 1973 tarihinde, yani Hükümetimizin kurulmasından önce, Televizyon Dairesi tarafından programa alınmış ve 27 - 30 Kasım 1973 tarihleri arasında, yani Hükümetimizin kurulmasından önce, Televizyonun «Orkut Stüdyosu» nda banda alınarak hazır hale getirilmiştir. Dolayısiyle, sayın arkadaşımın sorularının birincisine bu şekilde cevap arz etmiş oluyorum.

«Türk Milletinin dinî inanç, âdetleriyle alay eden, Devlet güvenlik teşkilâtını küçük düşüren bu oyun, Hükümet programı ve Koalisyon protokoluna uygun mudur» diye soruyorlar.

Bu oyunla ilgili olarak Ankara Savcılığı 9 . 2 . 1974 tarih ve 74/49 sayılı yazı ile kovuşturma açtığı için, oyun hakkında eleştiriye girmiyorum. Yalnız, tüm olarak kendilerine arz edeyim ki, milletin televizyonundan; milletimizin dinini, örfünü, geleneklerini alay konusu edecek hiçbir yapıtın gösterilmesini Hükümetimiz terviç etmemektedir. (C. H. P. ile M. S. P. sıralarından alkışlar)

Sanıyorum, huzurunuzu fazla işgal etmemek için değerli arkadaşımın 3 nçü soruyla yöneltmek istediği hususları da bu şekilde cevaplandırmış oluyoruz.

Oyunun yazarı hakkında herhangi bir bilgim yoktur. Bakanlığım Adalet Bakanlığı olmadığı ve adlî titri bulunmadığı için yazarla ilgili sicilli soruları cevaplandıramıyorum.

Değerli arkadaşıma, «Karaların Memetleri» adlı oyunla ilgili düşüncelerimizi açıklamak fırsatını verdiği için teşekkür ederim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Arslan söz istiyor musunuz?

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Evet Sayın Başkan; istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

Süre 5 dakikadır Sayın Arslan.

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Muhterem Başkan, sayın milletvekilleri;

Hükümet adına cevap veren Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit'e teşekkür ederim.

«Karaların Memetleri» adlı oyunun zamanlarında hazırlanmadığını beyanla, yine zam konusunda yaptıkları gibi bir taktiğe girdiler. (C. H. P. sıralarından gürültüler.) Zamanlarında hazırlanmamış, daha evvelki Hükümet zamanında tiyatrolarda oynatılmış, zamanın Hükümeti seyirci kalmış. Sonra o Hükümet zamanında bu oyunun 10 milyon Türk'e gösterilmesinde fayda umulmuş, banda alınmış; birinci bölümü oynatılınca Hükümet uyanmış, tehlike olduğunu anlamış ve «Bu nasıl oynuyor?» diye sormuş; fakat aldığı cevapla oyunun evvelden hazırlandığını öğrenince, «Nasıl olsa, tezgâh kuran başkası, bunu bizden de sormazlar» diye oynamasına müsaade etmiş.

Şimdi soruyorum: Arkadaşlar, madem bu oyunu tehlikeli görmediniz de, birinci bölümünü gördüğünüz zaman niye TRT Genel Müdürüne sordunuz? Demekki sizin de kafanızda bir soru belirdi. İşte biz o soruları belirtmek için kürsüye geldik.

Sonra, Sayın Bakan buyurdular ki, «Ben Adalet Bakanı olmadığım için, yazar hakkında bir malumat verebilecek durumda değilim...»

Zaten ben bunu sizden sormadım ki; Sayın Başbakandan sordum. Başbakan, Türkiye Cumhuriyetinin bütün bakanlarının hesabını burada vermeye mecburdur. O mecburiyeti varken; sizin, buraya çıkıp da «Ben Turizm Bakanıyım, buna cevap veremem.» demenizi yadırgadım. Çünkü, kürsüye Bakan olarak değil, Başbakan namına çıktınız.

Sayın milletvekilleri, bu oyun üç bölümdür: Biri, «Ermiş Memet». TRT Genel Müdürlüğünde İslâm Dinini derinliğine bilen bir eleman yoktur. Hükümet de, TRT'de gösterilen film ve oyunlar İslâma uyuyor mu, millî meflkûreye uyuyor mu diye sorma ihtiyacını duymaz. İşte Ermiş Memet de, Ermiş Memet bir şeyhî; tarikâta bağlı, kemale ermiş bir kişiyi canlandırır. Rüyasında şeyhini görür. Şeyhi der ki; «Oğlum Memet, kalk Ali'yi öldür. Bu dünya azap dünyasıdır; Ali'yi Cennete gönder». Uyanır, çeker silâhı, Ali'yi vurur. Bu ermiş Memet'i yakalamaya gelen iki jandarma da «Dokunmayın, bu adam ermiştir, çarpılırsınız» denince, Devletin emniyet kuvvetini temsil eden jandarma, katilin elini öper...

Sonra da, aynı Ermiş Memet «Yangın Memet» olur. Aşık olur; ama kan davası bakımından, «Filânı öldürmeden kıza kavuşamazsın» denir.

Aynı Ermiş Memet, üçüncü bölümde «Kerpiç Memet» olur. Boynunda muskası vardır, «Buna kurşun işlemez» düşüncesiyle, karakolda bekleyen Jandarma Recep; «Aman ha, ona dokunmayın, yiğidin hakkını verin. Ona kurşun işlemez» der. Perişan bir vaziyette, tabancasını Kerpiç Memet'e aldırır.

Sayın milletvekilleri, İslâm Dininde «Bu adamı öldür, ben şeyhim, ben böyle emrediyorum» diyen ne bir şeyh, ne bir âyet, ne de bir hadis vardır. Bu, İslâm düşmanlarının Müslümanlığa vurdukları batılın, siyonizmin, masonluğun bir tertibidir. (D. P. ve M. S. P. sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar.)

Bu oyun hakkında savcılık takibat açtığı, İlâhiyat Fakültesi bilirkişi raporu ile, bu oyunun zararlı olduğu, din aleyhinde bulunduğu ve millî âdetleri rencide ettiği tespit edildiği halde, bunun oynatılmasında Hükümet ısrar eder ve bununla da yetinmez: Daha geçen gün, (Sayın Bakanın belki yine malûmatları yoktur.) bir eniştenin, çok güzel baldızı ile nasıl aşk hayatı yaşadığını canlandıran; Türk ailesini sarsan, «Kadın ve Erkek» adlı kötü bir oyunun oynanmasına yine müsaade edilmiştir.

BAŞKAN — Sayın Arslan, müddetiniz bitiyor. Söylediğiniz konuyla da ilgili değil ifade buyurduğunuz fikir.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Konuya geliyorum Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri elimde belgeler de var: 7 Şubat 1974 tarihli Milliyet Gazetesinde Başbakan Sayın Ecevit; Abdi İpekçi'ye görüşlerini açıkladığı zaman şöyle bir başlık görmüşsünüzdür. Soruya karşılık Başbakan diyor ki, («Görevimiz Tehlike» çok tehlikeli bir programdır. Bu filmlere, programlara son verilebilir.) Şimdi 24 Şubat tarihli Tercümanın «İnci»si bakınız ne diyor: (Ecevit'in arzusuyla, «Görevimiz Tehlike» adlı filmin görevine son verildi.)

BAŞKAN — Sayın Arslan, lütfen bitiriniz efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Bitireceğiz Sayın Başkan. Demin 10 dakika, 15 dakika konuşanlara himmet buyurdunuz da, bize gelince susturmayın; bugün bize de müsamaha gösterin, adalet yerini bulsun.

BAŞKAN — İstirham ederim Sayın Arslan. Size de, gereken müsamaha gereken ölçüde yapıldı sanıyorum.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Tamam efendim.

Şimdi, 40 milyon vatandaş içerisinde, TRT Genel Müdürlüğü yapacak başka kimse yoktur zannederek; Devlet dairesinde şimdiye kadar bir gün vazife görmeyen, 10 yıl hizmet görmüş olmak kaydı bulunmasına rağmen hakkında özel kararname çıkararak getirdikleri TRT Genel Müdürünün, Sayın Bülent Ecevit'in... (C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Arslan, Sayın Arslan sözünüzü kesmek mecburiyetinde kalacağım. Süreniz doldu. Lütfen, konu ile ilgili son cümlenizi bağlayın ve bitirin efendim. Bize yardımcı olun lütfen.

DAVUT AKSU (Kars) — Bu söylediklerinin konuyla ne ilgisi var?

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Sayın Başkan müsaade buyurun, TRT den şikâyet ediyorum. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — TRT den değil; «Karaların Memetleri» ile ilgili sözlü soru önergesi vermişsiniz. Sayın Arslan....

SAMİ ARSLAN (Devamla) — «Karaların Memetleri» oyununu oynatan TRT den şikâyet ediyorum. Bu oyunu televizyonda oynatanın tutumundan yakınıyorum ve burada dile getiriyorum.

BAŞKAN — Sayın Arslan, lütfen son cümlenizi söyleyin ve bitirin.

M. VEDAT ÖNSAL (Sakarya) — Biraz evvel, Millet Meclisi kürsüsünde şiirler okundu, müsaade edildi ve müdahale etmediniz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Önsal, istirham ederim siz müdahale etmeyin, kendileriyle konuşuyoruz efendim. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

MUSTAFA KUBİLAY İMER (Konya) — Zülfüyâre dokundu.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Sayın Başkan, bir noktada ben...

BAŞKAN — Konuyla ilgili olarak son cümlenizi lütfen söyleyin ve bitirin sayın hatip, yoksa sözünüzü keseceğim efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Ben patlayıcı bomba değilim, endişe etmeyiniz. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

DAVUT AKSU (Kars) — Bomba olsan ne yaparsın?

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Fikir özgürlüğünü müdafaa eden de sizlersiniz. Müsaade edin de, korkmayın konuşayım.

BAŞKAN — İçtüzük kuralları içerisinde olmak kaydıyle.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — İçtüzük sarih efendim.

Ben TRT Genel Müdürlüğünden şikâyetçiyim. TRT Genel Müdürlüğünü böyle çalıştıran Hükümetten şikâyetçiyim, Başbakandan şikâyetçiyim. İslâm düşmanlarından, milliyetçi düşmanlarından şikâyetçiyim; onun için konuşuyorum. Kimden şikâyet edeceğim? (D. P. sıralarından «Bravo» sesleri)

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın hatip, müddetiniz doldu, çok teşekkür ederim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Bitmedi Sayın Başkan.

BAŞKAN — Müddetiniz bitti, süreniz bitti Sayın Arslan.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Sayın Başkan, demin Fehmi Cumalıoğlu burada 12 dakika konuştu.

BAŞKAN — Sizin kaç dakika konuştuğunuzu biliyor musunuz Sayın Arslan? Lütfen, lütfen; sözünüzü bitirdiniz, bize göre müddet bitmiştir; lütfen kürsüyü terk edin efendim, lütfen. İstirham ediyorum Sayın Arslan.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Sayın Başkan...

(Başkan tarafından mikrafon kapatıldı)

BAŞKAN — Sözünüzü kestim efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Hayır! Cümlemi bitireyim.

BAŞKAN — Bitirdiniz, bitirdiniz efendim, lütfen buyurun. Sayın Arslan; lütfen kürsüyü terk edin efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Başkan, sözümü kesmeyin, tatlıya bağlayın şunu. Bir cümle söyleyeyim.

BAŞKAN — Söylediniz Sayın Arslan, söylediniz efendim, istirham ediyorum bize yardımcı olun; lütfen.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Söyleyeyim diyorum Sayın Başkan. Nereden biliyorsunuz? Ben, «söylemedim» diyorum.

BAŞKAN — Müddetinizin bittiğini biliyorum Sayın Arslan, lütfen kürsüyü terk edin efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Müddet bitti, ama başkalarına aynı şeyi yapmadınız ki...

BAŞKAN — Lütfen terk edin efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Sayın Başkan, iki cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN — Lütfen Başkanlığa yardımcı olun Sayın Arslan. Bağladınız.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Arkadaşlarım, fikir özgürlüğünü bu kürsüde tanımayanlar, özgürlükten bahsedemezler. (D. P. Sıralarından «Bravo» sesleri)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arslan. Soru önergesi cevaplandırılmıştır efendim.

OSMAN AYKUL (Burdur) — TRT sana ne yaptı?

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Battı mı sana, battı mı (D. P. ve C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Arslan, lütfen..

DAVUT AKSU (Kars) — Sayın Başkan, böyle söyleyemez, ceza verin bu adama. (C.H.P. ve D.P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen oturun.

16. — İstanbul Milletvekili Cemil Yavaş'ın, hâkim ve savcılara dair sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın sözlü cevabı (6/38)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, İstanbul Milletvekili Cemil Yavaş'ın, hâkim ve savcılara dair Adalet Bakanından sözlü soru önergesi.

Sayın Yavaş burada mı efendim? Burada. Sayın Adalet Bakanı?. Burada.

Soru önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tarihimiz boyunca, adaletin en yüksek değer olduğuna inanıldığını anlatan «Adalet mülkün temelidir» sözü, günümüzde de önemini aynı ölçüde korumaktadır, devletin, toplumsal güvenin ve huzurun adalete dayandığı, hepimizin, değişmez ortak düşüncesidir. Onun içindir ki Türk toplumunda adaleti gerçekleştiren mahkeme, adaleti dağıtan hâkim üstün bir itibar görür.

Ancak, adalet alanında amaca ulaşabilmek için, hâkimin, bilimsel yeteneğiyle birlikte yaşama ve çalışma koşullarının elverişli olması; kanunlarda reformlar, oluşan hayata uygun değişiklikler yaparken, kadroların bugüne ve yarına güvenle bakacak, yetişkin hâkimlerle güçlendirilmesinin birinci derecede ele alınması gereğine inanmaktayız. Bu itibarla :

1. — Mart 1973 tarihinden 15 Kasım 1973 tarihine kadar Adalet Bakanlığı kadrolarında 590'ı hâkim, 220 savcı olmak üzere 810 yer boşalmıştır. 2956 hâkim kadrosu içinde % 20 oranındaki bu boşalmanın büyük bir önem taşıdığı meydandadır. Bu nedenle kadrolardaki boşalmaların ne zaman ve ne biçimde doldurulacağının, tecrübeli ve yetenekli hâkimlerin meslekte kalmalarının sağlanması için ne gibi tedbirler düşünüldüğünün,

2. — 1961 Anayasasının iki yıl içinde çıkarılmasını öngördüğü hâkimler kanunu ile hâkimlerin aylık ve tazminatını düzenleyecek kanun henüz çıkarılmamıştır. Hâkimlerin geçim koşullarını düzeltmek, yaşama düzeylerini yükseltmek bakımından, hâkimler kanununun çıkarılması ya da iş riski ve eleman teminindeki güçlük zamlarının hâkimler ve hâkim sınıfında olanlar hakkında uygulanması hususunun düşünülüp düşünülmediğinin,

3. — Hâkimlik mesleğinin cazip hale getirilmesi için aylık ve ek göstergelerin yükseltilmesi, itibarî hizmet süresi ve yıpranma zamlarından hâkimlerin yararlanabilmesini sağlamak bakımından Emekli Sandığı Kanununda değişiklik yapılmasının düşünülüp düşünülmediğinin,

4. — Hâkimlerin görevi sırasında rahat bir konutta oturmalarının, hizmetin daha iyi görülmesi bakımından yararlı olacağı bir gerçektir. Bu amaca ulaşabilmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğünün, icra dairelerinde tahsil edilen cezaevleri harcının bir bölümünün bu konuya ayrılmasının mümkün görülüp görülmediğinin,

5. — Yukarıda açıklanan konularda 1974 yılı bütçesinde ne gibi tedbirler öngörüldüğünün, uygulamanın hangi alanlarda ve ne ölçüde olabileceğinin,

6. — Hâkimlik mesleğinde coğrafî teminatın kaldırılmasının, kadrolardaki boşalmalara neden olup olmadığının, neden ise coğrafî teminatın yeniden konulmasının yararlı görülüp görülmediğinin Sayın Adalet Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına yüksek delâletlerini saygıyle arz ederim.

14 . 2 . 1974
İstanbul Milletvekili
Cemil Yavaş

BAŞKAN — Soruyu cevaplandırmak üzere Adalet Bakanı Sayın Kazan, buyurunuz efendim.

ADALET BAKANI ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

İstanbul Milletvekili, Sayın Cemil Yavaş'ın, hâkim ve savcılara dair sözlü soru önergesini cevaplandırmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Halen 1 Mart 1974 tarihi itibariyle münhal bulunan hâkim ve savcı kadrosu 660'tır; 419'u hâkimdir, 241'i savcı ve savcı yardımcısıdır. Sayın soru sahibinin oran olarak belirtmiş olduğu % 20'lik eksiklik aslında, bizim hesaplarımıza ve tespitlerimize göre % 13'tür. Yargıtay hariç, hâkim ve savcı kadromuz 4766'dır, Yargıtay dahil 4977'dir.

Hâkimlik ve savcılık mesleğinden istifa veya emeklilik sebebiyle ayrılmalar maalesef hergün vukubulmaktadır ve hâkim sınıfındaki elemansızlık ciddî bir safhaya girmiş bulunmaktadır. Bu durum karşısında münhal kadroların doldurulması, halen iki yolla olmaktadır :

Birincisi, staj yoluyle. İkincisi, Hâkimler Kanununun 70 ve 71 nci maddelerine göre; avukatlıktan, müşavirlikten veya evvelce meslekten ayrılanların alınması yoluyle.

Staj için, halen Bakanlığımızda 500 hâkim adayı kadrosu vardır. Bunlardan 186'sı doludur ve 314'ü münhaldir. 1973 yılı içerisinde açılan iki imtihan için kâfi müracaat yapılmamıştır; bu ay içinde yapılan imtihan için ise, müracaatlar münhal seviyeyi aşmıştır; fakat kazananların neticeleri şu anda kesin olarak elimize geçmemiştir ve dolayısıyle, kazananlar bu münhalleri dolduracak mı, doldurmayacak mı, şu anda kesin olarak bir cevap verememek durumundayız.

Avukatlık ve müşavirlikten alınma yoluyle; 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 70 ve 71 nci maddesi gereğince avukatlar, müşavirler, bir kısım profesör ve doçentler ile muhakemat müdürleri ve müşavir avukatlarla, adliye mesleğinde iken ayrılıp, tekrar dönmek isteyenler, Yüksek Hâkimler ve Savcılar Kurulunun kabul kararı üzerine, kıdemleri ile mütenasip hâkimlik ve savcılık görevine atanabilmektedirler. Bu yolda müracaatlar varsa da; yeterli olmadığı gibi, daha çok dışarıda ve serbest mesleklerde muvaffak olamamış kimseler bu yolu tercih etmektedirler.

Bu yola rağbet edilmemesinin sebebi gayet açıktır; bugün bir hâkim adayı brüt olarak 1 995 lira net olarak 1 256 lira almaktadır. Hâkim olduğu zaman 2 695 lira brüt, 1 773 lira net para almaktadır. Halbuki, henüz mesleğe yeni atılan, stajını yeni bitirmiş bir avukat, mesleğe başlamasının daha 1 nci ayında belki 3 000 lira para kazanma imkânına sahip bulunmaktadır. Bu bakımdan, hâkimlik ve savcılık mesleğine bu yolda iltihaklar düşük bir seviyede bulunmaktadır.

Mesleğin cazip hale getirilmesi ve tecrübeli, yetenekli hâkimlerin meslekte kalmaları için düşünülen tedbirleri Sayın Cemil Yavaş soruyor.

Bu konuda Bakanlığımızda, vazifeye başladığımız günden bugüne kadar sistemli çalışmalar yapılmaktadır. Önce Bakanlık bünyesinde başlamış olduğumuz bu konudaki çalışmalar,

şu anda Türkiye'nin 10 bölgesinden davet edilen 5 hâkim ve 5 savcının iltihakiyle bir komisyon halinde (dün sabah başlayıp bugün de devam etmekte olan bir komisyon halinde) sürmektedir. Önümüzdeki günlerde bu komisyonun oluşturduğu tasarıyı, yüksek yargı mercilerinden davet edilerek gelecek olan temsilcilerle de görüştükten sonra, onu derhal Hükümete sevk edeceğiz ve oradan da Meclislere intikal edecektir.

Fakat, biraz açık ifade ile belirtebilmek bakımından, düşünülen tedbirleri ana hatlarıyle şöylece sıralayabiliriz:

Hâkim ve savcıların maddî durumlarının yeniden ele alınarak, bütçe imkânları nispetinde ve en iyi şekilde yan ödeme verilmesi hususunda gerekli çalışmalar devam etmektedir; kısa vâdede kanun tasarısı halinde Yüksek Meclislere sevk edilecektir.

Fiilî hizmet zammı ilâvesi için gerekli çalışmalar yapılmakta ve meslekte yıpranmış bulunan hâkim ve savcıların bu çalışmalarının değerlendirilmesi imkânları araştırılmaktadır.

Lojman temini veya mevcut lojmanlardan daha iyi şekilde istifade için gerekli teşebbüsler halihazırda devam ettirilmektedir.

Hâkim adaylığına girişi kolaylaştırmak için gerekli kanunî tedbirler alınacak ve adayların maddî durumlarının düzeltilmesi cihetine gidilecektir.

Şu anda üzerinde durulan hususlardan bir tanesi de; hâkim adaylığına kabulde «askerliğini bitirmiş olmak» şartı öngörülmüştü. Biz bu şart üzerinde hassasiyetle durmaktayız. Çünkü, imtihanlara iştirak etmiş olanların büyük bir kısmı, henüz askerlik görevlerini yapmamış durumdadırlar; yapmadıkları için de aday olmalarına kanun şu anda mani bulunmaktadır. Kanunun o kısmının da tadili konusundaki teklifimiz Yüce Meclise getirilecektir.

1961 Anayasası ile 2 yıl içerisinde çıkarılması öngörülen Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu çıkarılmış ve Hâkimler Kanununun ilgili maddeleri tadil edilmiştir. Hâkim ve savcıların ödenekleri de, 661 sayılı Kanun ile düzenlenmişti. 657 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle bu tazminatlar kaldırılmış; ancak 1327 sayılı Kanunun ek geçici 8 nci maddesiyle de, meslek mensuplarının aylık ödemelerine ilâveten 100, 150 ve 200 ilâve ödeme yapılması sağlanmıştır. Anayasamıza göre; hâkimlerin aylık ve ödeneklerinin ayrı bir kanunla düzenlenmesi gerekir. Ancak, Hükümet programında da açıklandığı üzere; personel rejimi yeniden gözden geçirilecek ve bütün memurlar için şikâyet konusu olan hususların düzenlenmesi yoluna gidilecektir. Personel rejimindeki bu düzenlemelerin esasları belli olur olmaz, Hâkim ve Savcılar Kanunu da bu esasların ışığı altında Yüce Meclislere sevk edilecektir. Hâkim ve Savcılar Kanunu içerisinde de, hâkimlerin aylık ve ödenekleriyle ilgili geniş bölümlerin bulunacağı muhakkaktır. Ancak, yukarıda arz edildiği üzere âcil tedbir olarak bir kısım yan ödemelerden hâkim ve savcıların istifadesini temin eden kanunî tedbirler (demin belirttiğim gibi) alınacaktır.

Hâkimlik ve savcılık mesleğinin cazip hale getirilmesi, yukarıda arz edildiği veçhile, işgüçlüğü, iş riski, teminindeki güçlük zammından istifade için gerekli kanunî tedbirlerin alınması ve yine fiilî hizmet zammından hâkim ve savcıların yararlanması için gerekli kanunî tedbirlerin alınması bakımından hazırlıklar son safhaya gelmiş bulunmaktadır.

Devlet konutlarından, mevcut konut yönetmeliği esaslarına uygun olarak bu meslek mensuplarının da yararlanmaları imkânı vardır. Ancak, bu husus kâfi görülmemektedir. Meslek mensuplarının rahat bir konutta oturmaları, hizmetin daha iyi görülmesi için zaruridir. Bunun için de, lojman temini veya mevcut lojmanlardan daha geniş bir şekilde istifade için gerekli teşebbüslerde bulunulacaktır. Özellikle, bugün hâkimlerimizin mesken sıkıntısı çekmesi iki şekilde kendisini göstermektedir:

Bunlardan birincisi; bâzı bölgelerde mesken temin edilememektedir. Meselâ bugün, Hakkâri bölgesinde bir savcımız, bekâr olması dolayısıyle kendisine mesken verilmemesinden dolayı Adliyenin bir odasında yatıp kalkmaktadır. Bunun yanında, çeşitli nedenlerle bâzı çevre ve bölgelerde hâkimlere ve savcılara mesken temini bir problem olarak ortada durmaktadır. Bu bakımdan, mesken teminindeki bu güçlüğün lojman temini yoluyle giderilmesine çalışılacaktır.

Bunun dışında bir ikinci nokta daha vardır; bunda, mesken temininde bir güçlük yoktur. Fakat hâkimin bütçesi orada bir meskende kira ile oturmasına müsait değildir. Meselâ; Edirne, Adana ve Gaziantep gibi bölgelerde bu husus kendisini açıkça göstermektedir. Bugün, Edirne'de bir dairenin aylık kirası 1 500 liradır; Adana bölgesinde ise keza bu seviyededir. Ayrıca, bu bölgede bir sene peşin olarak kira bedelleri istenmektedir.

İşte biz, bu iki açıdan meseleye el koymuş ve her iki açıdan da meselenin halli için tedbirler araştırmakta devam ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Bakan süreniz doluyor efendim, lütfen bağlayınız.

ADALET BAKANI ŞEVKET KAZAN (Devamla) — Peki efendim.

Hâkim ve savcı sınıfının maddî olanaklara kavuşturulması için, 1974 yılı Bütçesinden gerekli paranın ayrılmasına çalışılacaktır.

1488 sayılı Kanun ile yapılan Anayasa değişikliği sonucunda, Hâkimler Kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri ve işleyişi yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, hâkimlerin denetimi Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı müfettiş hâkimler eliyle yapılmaktadır. Bu değişikliğin sonucu olarak, 45 sayılı Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kanunu da değiştirilmiş ve hâkimlerin bölge usulüne göre atanmaları ve bunun yapılacak bir yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu yönetmelik gereğince de hâkimler, muayyen bölgelerde muayyen süre hizmet edeceklerdir.

Hâkimlerin bütün özlük işlerinin tamamı, Yüksek yargı organı üyeleri olan hâkimlerden müteşekkil Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından görülmektedir. Yüksek Hâkimler Kuruluna her hangi bir siyasî organın veya Adalet Bakanının, Anayasanın 132 nci maddesi gereğince müdahalesi bahis konusu değildir ve olamaz. Anayasa, hâkimleri yine hâkim eliyle kontrol etme olanağını tanımıştır. Hâkimler Kurulu da, nakil tasarruflarını yönetmelik esaslarına göre yapmaktadır. Bu sebeplerle, yer teminatının kaldırılması hususunun, kadrolarda boşalmaya bir sebebolduğu görüşüne yer vermek imkânı olmamaktadır.

Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri, sizlere saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Cemil Yavaş, görüşmek üzere buyurunuz efendim.

CEMİL YAVAŞ (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Mahkemelerin verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak için Adalet Bakanlığının zorunlu gördüğü tedbirlerin nelerden ibaret olduğuna dair, sözlü soruma verdiği cevaptan ötürü Sayın Adalet Bakanına teşekkür ederim. Ancak, önemini bir kere daha tescil için, meselenin üzerinde kısaca duracağım.

Hâkimlik en ulvî bir meslektir. Hâkim, Devletin hükümranlık hakkına istinaden millet adına hüküm veren meslek adamıdır. Hâkim tarafsızdır; yorucu çalışma ve uzun tecrübelerle birçok ilmî bilgilere sahibolmuştur; geçim ve gelecek endişesi olmaması gerekken, güveni kendinde duyan ve halkından güven alan kişidir. İnsanlığın çağlar boyunca harcadığı çabalar ve edindiği tecrübeler sonunda kurabildiği en büyük ve güvenilir düzen ve örgüt, mahkemelerdir.

Yurttaşları birbirine bağlayan ortak mutluluk duygusu, en büyük teminatını mahkemelerde bulur. Yurttaşa en sağlam güveni sağlayan Adliyemize, Hükümet olarak ne kadar eğilirsek azdır. Adliye binaları yeterli değildir. Hatta birçok yerde hâkimlerin çalışma masası ve sandalyesi oturulamayacak kadar eskimiştir. Duruşma salonları, çok yerde hâkimin çalışma odasıdır.

Yurttaşa, huzuruna çıktığı hâkimin meslek ihtişamını duyuracak olanaklar sağlanamamaktadır. Hâkimlik mesleğini cazip hale getirmek için ona yalnız fazla ücret vermek değil; aynı zamanda itibar da göstermek lazım gelmektedir. İyi donatılmış mahkeme salonu, görevi sırasında oturabileceği rahat bir konut, kararların yazıldığı kalemlerde kudretli personel, iyi tanzim edilmiş dosyalar adaletin tevziinde süratin sağlanması vasıtası olduğu kadar, kararların isabetli hazırlanmasında da etkili oldukları bilinen koşullardır.

Bu nedenlerle 1974 yılı bütçesinin hazırlanmasında, mahkemelerin maddî eksikliklerinin giderilmesi, adaletin gerçekleşmesi için gerekli im-

kân ve kaynakların arttırılması, hâkim ve hâkim sınıfında bulunan şahısların meslekî itibarlarına yakışır maddî olanaklara kavuşturulması Adalet Bakanlığının görevlerinin başında gelmektedir.

Bu inançla dileklerimin nazara alınmasını rica eder, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Yavaş.

Soru önergesi cevaplandırılmıştır efendim.

17. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, öğretmenlere dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi. (6/41)

BAŞKAN — Sayın İhsan Ataöv?. Burada. Sayın Millî Eğitim Bakanı?. Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir efendim.

18. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, Türkiye Şeker fabrikalarında uygulanan ihale yöntemine dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi. (6/42)

BAŞKAN — Sayın Ali Sanlı?. Buradalar. Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanı?.. Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir efendim.

19. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Orman muhafaza memurlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/43).

BAŞKAN — Sayın Mehdi Keskin?.. Buradalar. Sayın Orman Bakanı?.. Yok.

Soru önergesi ertelenmiştir efendim.

20. — İstanbul Milletvekili Gülhis Mankut'un, ev kadınlarının sosyal güvenlik haklarına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/44).

BAŞKAN — Sayın Gülhis Mankut?. Yok. Sayın Başbakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Başkan gündemin 25 nci sırasındaki soruyu atladınız.

BAŞKAN — 25 nci sıradaki soru aynı milletvekilinin ikinci sözlü soru önergesi olduğu için içtüzük gereğince atladık; sırası geldiğinde görüşülecektir efendim.

21. — Sakarya Milletvekili Nadir Lâtif İslâm'ın bazı suçlardan tutuklu ve hükümlü sayısı ile milletvekili dokunulmazlık dosyalarına dair sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın sözlü cevabı (6/46)

BAŞKAN — Sayın Nadir Lâtif İslâm?.. Buradalar. Sayın Adalet Bakanı?.. Buradalar.

Sözlü soru önergesini okutuyorum.

20 . 2 . 1974

Millet Meclisi Başkanlığına

Özü : Türk Ceza Kanununun bazı hükümlerine muhalefet etmeleri yüzünden halen tutuklu veya hükümlü bulunanların ve haklarında dava devam edenlerin sayısının Adalet Bakanınca açıklanması hakkında sözlü sorudur.

Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabında yer alan cürüm nevilerinden «Devletin şahsiyetine karşı cürümler» babının, birinci faslında yer alan suçlardan, ezcümle :

A) Devletin toprak bütünlüğünü bozmaya mâtuf fiilleri işleyenlerle ilgili Türk Ceza Kanununun (TCK) 125 nci maddesi,

Askerî maksatlara tahsis edilmiş vasıta ve tesisat ve müesseseleri tahrip fiilleriyle ilgili TCK 131 nci maddesi,

Devlet aleyhine casusluk yapmakla ilgili TCK 133 ncü maddesiyle ilgili olarak, halen kaç kişi hükümlü bulunmaktadır, kaç kişi tutuklu bulunmaktadır? Bu fiiller nedeniyle kaç kişinin muhakemesi halen (adlî, askerî ve sıkıyönetim mahkemelerinde) devam etmektedir?

B) Keza «memleketin içinde içtimaî bir sınıfın diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis maksadıyle» cemiyet kurmakla ilgili TCK 141 nci maddesi ve bu maksatla propaganda yapmakla ilgili 142 nci madde nedeniyle, yani komünistlik suçları ile, halen kaç kişi hakkında dava devam etmektedir, kaç tutuklu ve kaç hükümlü bulunmaktadır?

C) TCK'nun aynı kitabının aynı babının ikinci faslında yer alan suçlardan, özellikle, «Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya veya bu kanun ile tegekkül etmiş olan T. B. M. Meclisini fiskata veya cebren vazifesini yapmağa men'e teşebbüs» ile ilgili 146 ve aynı şekilde İcra Vekilleri Heyetini cebren fiskata teşebbüsle ilgili 147 nci maddeyi ihlâl suçu ile kaç kişi hakkında dava devam etmektedir, kaç kişi tutuklu bulunmaktadır ve kaç kişi hüküm giymiştir?

D) Lâikliğe aykırı olarak propaganda yapmak veya cemiyet tesisi iddiası ile halen kaç dava bulunmaktadır, kaç kişi tutuklu ve kaç kişi hükümlü bulunmaktadır?

E) Yukarıda zikredilen suçlardan TCK. nun 125, 131, 133, 141 ve 142 nci maddeler hükümlerine göre halen tutuklu veya hakkındaki dava devam eden Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi var mıdır, keza tutuklu veya hükümlü olan eski meclisler üyesi var mıdır?

F) Hakklarında TCK'nun 141, 142 veya 163 ncü maddelerine göre adlî tahkikat yapılabilmek üzere, dokunulmazlıklarının kaldırılması talep edilmiş Parlâmento üyeleri var mıdır? Var ise bunlar kimlerdir? Hangi maddelere ilişkin suçlar nedeniyle, Mecliste hakklarında kaçar dosya ve talep vardır?

Yukarıdaki soruların Adalet Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılması hususunda delâletinizi ve gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

Sakarya Milletvekili
Nadir Lâtif İslâm

BAŞKAN — Soru önergesini cevaplandırmak üzere Adalet Bakanı Sayın Şevket Kazan; buyurunuz efendim.

Sayın Bakan cevap süresi 10 dakikadır.

ADALET BAKANI ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Sakarya Milletvekili Sayın Nadir Lâtif İslâm'ın sormuş olduğu, müteaddit soruların cevaplarını vermek üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Sakarya Milletvekili Sayın Nadir Lâtif İslâm tarafından verilen sözlü soru önergesinde, belli bir zaman tasrih edilmeksizin, bugüne kadar;

1. Türk Ceza Kanununun 125, 131, 133, 141, 142, 146, 147, 163 ncü maddeleri gereğince hükümlü ve tutuklu bulunanların adedi ile, bunlardan kaçı hakkındaki davanın genel mahkemelerde veya Türk Ceza Kanununun 125, 131, 133 ncü maddeleri ile ilgili olarak askerî veya sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olduğu;

2. Türk Ceza Kanununun 125, 131, 133, 141, 142 nci maddeleri gereğince, halen tutuklu veya yargılanan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi ile bu suçlardan tutuklu veya hükümlü Meclis eski üyeleri bulunup bulunmadığı;

3. Türk Ceza Kanununun 141, 142, 163 ncü maddeleri gereğince dokunulmazlıkları kaldırılmak istenen parlamento üyeleri mevcutsa isimleri; haklarında hangi maddelerden kaç dosya ve talepte bulunulduğu hususlarının cevaplandırılması istenilmektedir.

Talep buyurulan hususlardan yasama dokunulmazlıkları ile alâkalı ve Bakanlığımız kanalı ile Başbakanlığa ve oradan Meclislere intikal etmiş bulunan dosyalarla ilgili bilgi aşağıda çıkarılmıştır.

Buna göre 7 parlamento üyesi hakkında 38 dosya Meclislere sunulmuş bulunmaktadır. Bu parlamento üyelerinin isimleri ve isnat olunan Türk Ceza Kanununun maddeleri şu şekildedir:

Hilmi Türkmen; Türk Ceza Kanununun 163 ncü maddesine muhalefetten 4 dava dosyası var.

Necmettin Erbakan; 163 ncü maddeden 21 dava dosyası var.

Hüseyin Abbas; 163 ncü maddeden 9 dava dosyası var.

Hacan Aksay; 163 ncü maddeden 1 dava dosyası var.

Bülent Ecevit; 163 ncü maddeden 1 dava dosyası var.

Süleyman Genç; 142 nci maddeden 1 dava dosyası var.

Hüsamettin Akmumcu; 163 ncü maddeden 1 dava dosyası var.

Daha evvel gazetelerde Sayın Erbakan hakkında 38 dava dosyası, Sayın Ecevit hakkında 7 dava dosyası olduğu gibi rakamlar intişar etmiştir. Bunlar sorulan maddelerle alâkalı olmadığı için burada zikredilmemiştir.

Öte yandan, yukarıda da ifade olunduğu üzere, sayın önerge sahibi, bazı suçlardan tutuklu ve hükümlü miktarına taallûk eden konularda da malumat talep etmektedir. Bakanlığımızda mevcut istatistik normları, ancak soruşturma ve açılan dava miktarları ile sanıkların adedi konusunda bilgi ihtiva etmektedir. Kayıtlar öteden beri bu esasa göre tutulmakta olduğundan, 1971 ve 1972 senelerine göre, istenilen maddelerle ilgili açılan dava ve sanık miktarları aşağıda gösterilmiştir.

Şunu hemen belirteyim ki, Adalet Bakanlığı gibi son derece önemli bir Bakanlıkta bir istatistik şubesinin mevcut olmadığını görmekle son derece müteessir olmuştum. En kısa zamanda,

yüce Meclislere sevk olunacak Adalet Bakanlığı Teşkilât Kanunu ile bu eksikliği kısa zamanda gidermeye çalışacağız.

Dava ve sanık itibariyle 1971 senesi : 125 nci maddeden 9 dava, 11 sanık; 131 nci maddeden 11 dava, 19 sanık; 141 nci maddeden 29 dava, 54 sanık; 142 nci maddeden 99 dava, 194 sanık; 146 nci maddeden 3 dava, 6 sanık; 147 nci maddeden 1 dava, 1 sanık; 163 ncü maddeden 154 dava, 377 sanık.

1972 senesi : 125 nci maddeden 3 dava, 7 sanık; 131 nci maddeden 2 dava, 3 sanık; 141 nci maddeden 113 dava, 228 sanık; 142 nci maddeden 8 dava, 10 sanık; 146 nci maddeden 1 dava, 1 sanık; 147 nci maddeden 3 dava, 3 sanık; 163 ncü maddeden 138 dava, 225 sanık.

Verilen bu rakamlar umum mahkemelerin rakamlarıdır. Sıkıyönetim mahkemelerindeki davalar hakkında açıklama yapma yetkisi, tabiatıyle Millî Savunma Bakanlığına aittir. Şu anda bendenizin o konuda bir açıklama yapma yetkisi olmadığı için cevaplandıramama durumuyle karşı karşıyayım; özür dilerim.

Bakanlığımızda, hangi suçlardan kimlerin tutuklu ve hükümlü bulunduğu ve davaların sonuçlarıyle safahatı hakkında derlenmiş bir bilgi mevcut bulunmadığından, önergenin arz edilen hususlar dışında kalan kısımlarının cevaplandırılabilmesi için, 116 ağır ceza Cumhuriyet Savcılığından ilgili konularda bilgi istenilmiştir. Fakat, henüz bu bilgiler merkeze gelmemiş, gelenler de halen tasnif edilmemiştir. Gelir gelmez ve tasnif neticeye ulaşır ulaşmaz, sayın soru sahibine, bu konuda gereken bilgi, bizzat verilecektir.

Ayrıca, büyük Meclislerce çıkarılması düşünülen geniş kapsamlı affın önümüzdeki günlerde yürürlüğe girmesiyle de verilecek cevaplar arasında, (cevabın ilgili Cumhuriyet Savcılığından veriliş tarihi itibariyle) hayli farklar bulunacaktır. Keyfiyeti arz ve bu sebeplerle maruzatımın yeterli görülmesini istirham eder, behemahal istenildiği takdirde, talep buyurulan konuda derlenecek bilgilerin sunulmasına kadar, tensip ve takdir buyurulacak mehlin verilmesini arz eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

ALİ SANLI (Burdur) — Sayın Başkan, müzakere usulünüz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Neyin usulü Sayın Sanlı?

ALİ SANLI (Burdur) — Sayın Başkan, İçtüzüğün 94 ncü maddesinde; «Soru, kısa, gerekçesiz ve şahsî mütalaa ileri sürülmeksizin...» koşulu var. Burada beş, altı sualle Meclisin bütün mesaisi geçiyor. Bir parlamentoda bir günde 1000 - 1500 suale cevap verilir; 1500 sual görüşülür. Ama, her arkadaş, eğer sualinin gerekçesini açıklar, sualinin nedenlerini izah etmeye kalkar ve bakanlar da aynı şekilde cevaplandırırsa bu Meclis pasifikasyona itilir ve buradan iş çıkmaz.

İkinci konuya gelince. İçtüzüğün 95 nci maddesinin 1 nci fıkrası; «Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular hakkında soru sorulamaz.» hükmünü getirmiş olmasına rağmen, milletvekillerinin dokunulmazlık dosyaları hakkında bir sual var. Bu «Gelen Kâğıtlar» da vardır. Böyle bir kaynak var. Bir gelenek kurmalıyız.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sanlı; ifade buyurduğunuz konu anlaşılmıştır.

Sayın Sanlı, ifade ettiğiniz husus Başkanlıkça da bilinmektedir. Sözlü soru önergeleri gündeme girmiştir. Müzakereler İçtüzük hükümleri içerisinde cereyan etmektedir.

Teşekkür ederim.

Buyurunuz Sayın İslâm; süreniz 5 dakika efendim.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri;

Öncelikle, oturduğu yerden mütalaa beyan eden arkadaşımıza, benim sorum dolayısıyle izahlarda bulundukları için, kısaca cevap vermek durumundayım.

Filhakika Sayın Adalet Bakanı bile, Bakan olmalarına rağmen, bazı malumatı öğrenemeyecek durumda olduklarını ifade ettiler. Demekki bazı malumat öğrenilemiyormuş.

BAŞKAN — Sayın İslâm, dinler misiniz bir dakika beni...

Bu konu Bakanlıkla sayın üye arasında tartışılmış, neticeye bağlanmıştır; siz lütfedin, İçtüzük hükümleri muvacehesinde bilgilerinizi Genel Kurula arz edin efendim.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Devamla) — Efendim, Sayın Bakana, verdikleri izahat ölçüsünde

teşekkürlerimi sunarım. Ancak, bu izahatın gerçekten tatmin edici olmadığını da, kendi ifadeleriyle dolaylı olarak, öğrenmiş bulunuyoruz. Kanaatimize göre, bu tatmin edici olmayan izahat, bu vasfını, malumatın toplanması güçlüğünden almamaktadır. Bu sorunun arkasında, çekinilen, bazı maksatlar olduğu vehmine dayanmaktadır. Nitekim, bir başka partiye mensup bir Sayın Bakana tevcih ettiğimiz sualin, vehimden doğan cevabını, şu sıralarda oturan bir başka partili arkadaştan almış bulunuyoruz. Bizim sorduğumuz sualler, hiçbir indî mütalaaya dayanmayan açık seçik suallerdir ve de cevaplandırış tarzı, zaman itibariyle, Sayın Bakana, tercih edeceği bir tarihi kolaylıkla tercih imkânını vermektedir. Sualimiz şudur :

Halen cezaevlerinde kaç hükümlü bulunmaktadır; halen kaç sanık bulunmaktadır; halen kaç dava devam etmektedir? 1971 yılında açılmış bir dava bitmiş olabilir; sanık mahkûm olmamış olabilir, tahliye edilmiş olabilir.

Bunu şunun için sordum : Af kanununda Hükümet bir istical içindeydi. Cezaevlerini bir an evvel boşaltmak, kader kurbanlarını bir an evvel hürriyete kavuşturmak arzusu içindeydi. Biz de, bu arzunun rakamlara dayanan bir belirtisine, en yetkili ağız olarak, Sayın Adalet Bakanından, yüce Meclis huzurunda ifadesine vesile olmak istedik.

Şimdi Sayın Hükümet, geniş kapsamlı bir af vaadinde bulunduğu halde, protokolde ve Hükümet Programında bu vaat tekrarlandığı halde, görüyoruz ki, böyle bir tasarı getirilemedi Hükümet tarafından. Hükümet tarafından böyle bir tasarının getirilemeyişi, birçok ahvalde rastlanabileceği gibi, mücerret bir vaadin yerine getirilememiş olmasının üstünde manalar ve sebepler taşımaktadır. Bu sebeplerin, bu müşküllerin bizi sevindirdiği zannedilmesin. Bu sebeplerin bir kısmı, seçim meydanlarında, tahakkuk imkânı düşünülmeksizin yapılan vaatlerin neticesidir; bir kısmı da, şu millet kürsüsü önünde, şu Meclis önünde yapılan konuşmalarda dahi, zaman zaman samimiyet ve ciddiyet ölçülerine yeterli derecede sadık kalınmamasının sonucudur.

Bir suç millet için tehlikeli olma vasfını taşıyorsa, beş veya altı sene içinde bu suçun vasfı değişmez. 1966'da çıkarılan 780 sayılı Af Kanununun müzakerelerinde sayın C. H. P. sözcüleri, bilhassa üstüne basarak, altını çizerek; «Cumhuriyetin temelini dinamitleyen suçların ve bu arada 141 ve 142 nci maddelere giren suçların af kapsamına dahil edilemeyeceğini» burada açık seçik beyan etmişlerdir. Tabiatıyle 1966'da bu ifadede olan bir partinin sözcülerinin tutumu karşısında birkaç sene sonra aynı partinin sözcüleri kanaat değiştirirlerse ki, 5 - 6 sene evvel söylenenleri unutmayan bir millet vardır, 5 - 6 sene evvel söylenenleri unutmayan merciler vardır, onları kendi geçmişteki sözleriyle karşı karşıya getirirler.

O halde, Hükümetin şu af kanunu tasarısı meselesinde karşılaştığı çıkmazlar, kendisinin kabahati olarak değerlendirmek mecburiyetindeyiz..

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, bunun soru ile ilgisi ne?

BAŞKAN — Sayın İslâm, bir dakikanızı rica edeceğim efendim.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Devamla) — Topluyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Size cevap hakkı veren, daha doğrusu size konuşma hakkı veren İçtüzüğümüzün ilgili maddesi; sözlü soru önergesi üzerine, aldığı cevabın kendi bilgisine uygun olup olmadığı hakkında sözlü soru sahibine söz hakkını beş dakika müddetle veriyor. Lütfedin, bu konu ve bu hudutlar içerisinde lütfen konuşmanıza devam ediniz.

NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Sayın Başkan, başlangıçta hukuk usulünden bahsediyordunuz...

BAŞKAN — İstirham ederim Sayın Menteşe. Ben hatiple konuşuyorum, itirazları varsa elbette kendileri ifade buyururlar. Bu ifade kudretini sayın hatip haizdir efendim. Lütfedin siz buyurun oturun efendim, zahmet etmeyin.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Devamla) — Af kanununu çıkarmakta gösterilen istical ile tutum arasında ki tenakuzu işaretledikten sonra, burada konuşmamızın manası üzerinde bir neticeye varmak mümkün olmayacaktır...

ALİ SANLI (Burdur) — Zamanında nerede idiniz?

BAŞKAN — Sayın Sanlı, lütfen müdahale etmeyiniz efendim.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Devamla) — Ne üzerinde konuşuyoruz? Af kanununu ilgilendiren cezaevindeki hükümlü ve suçluların sayısı üzerinde konuşuyoruz. Kaç kişi hürriyetine kavuşacak? Hangi maddelerden, hangi hükümden dolayı yatan kaç kişi bu af kanunu ile hürriyetine kavuşacak? Bunlar merak etmiyor musunuz? Kaç komünist çıkacak veya çıkmayacak? Merak etmiyor musunuz; şu veya bu maddeden dolayı kaç hükümlü çıkacak? Merak etmiyor musunuz?.. Ya vaatlerinizde ciddî değilsiniz veyahut da biliyorsunuz ve bazı şeyleri açıklayamıyorsunuz.

DOĞAN ARASLI (Kars) — Hırsızları merak etmiyor musunuz?

BAŞKAN — Sayın İslâm, lütfen toparlayın efendim.

DAVUT AKSU (Kars) — Masonları da affediyoruz.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Devamla) — Evet, söyleyin, söyleyin; deşarj oluyorsunuz.

Muhterem milletvekilleri, biz, af tekliflerinin komisyondaki müzakeresinin bitmiş olmasına rağmen, hattâ af kanunu tasarısının müzakeresi için işlerimizi bırakarak buraya gelmiş olmamıza rağmen, bu af kanunu tasarısının gelmemiş olmasının halen merakı içindeyiz. Ancak, Sayın Hükümeti af kanunu tasarısını getirememiş olmakta mazur görmeye başladık, verilen izahat ve gösterilen müsaheret karşısında..

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, lütfen sadet içinde konuşsun. Af kanununu görüşmüyoruz, Hükümet tasarısı da yok; arkadaşımızın cehlini burada dinlemeye mecbur değiliz.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Erverdi, bir dakika...

NADİR LÂTİF İSLÂM (Devamla) — Sayın Başkanım, sözlerimi bitiriyorum, dinlemek mecburiyetinde tutmuyorum sizi.

Saygılarımla. (A. P. sıralarından, alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İslâm.

Sözlü soru önergesi cevaplandırılmıştır efendim.

22. — Kocaeli Milletvekili Sedat Akay'ın, Orman Genel Müdürlüğü bölge kâtip ve mutemetlerine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/47)

BAŞKAN — Sayın Akay buradalar mı efendim?.. Burada. Sayın Orman Bakanı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

23. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Kamu Araştırma Kurumlarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/50)

BAŞKAN — Sayın Parlar?.. Buradalar. Sayın Bakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

24. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Samsun'da kurulacak televizyon istasyonuna dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/51)

BAŞKAN — Sayın Kılıç?.. Yok. Sayın Bakan?.. Burada.

Soru sahibi Sayın Kılıç burada olmadığı için, bir defaya mahsus olmak üzere sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

25. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, Sivas iline bağlı bazı ilçe karayollarına dair Bayındırlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/55)

BAŞKAN — Sayın Akova?.. Yok. Sayın Bayındırlık Bakanı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

26. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/57)

BAŞKAN — Sayın Yıldırım?.. Yok. Sayın Bakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

27. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars Çimento Fabrikasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/59)

BAŞKAN — Sayın Bozkurt?.. Burada. Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

Değerli arkadaşlarım, birden fazla sözlü soru önergesi bulunan arkadaşlarımızın diğer sorularına geçiyoruz. Çünkü, birinci sözlü soru önergeleri üzerindeki görüşme ve soruların okunması hususundaki muamele tekemmül etmiş bulunmaktadır. Bazı sayın üyelerimizin ikinci ve üçüncü

sözlü soru önergeleri vardır, bunları da okutarak muameleye koyuyorum efendim.

28. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, 1950 yılından evvel emekli olanların özlük haklarına dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/29)

BAŞKAN — Sayın Çelebi?.. Yok.

Sayın Bakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

29. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, teminindeki güçlük zammına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/33).

BAŞKAN — Sayın Oğuz?.. Burada. Sayın Başbakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

30. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, TRT Genel Müdürünün tayinine dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Bitgit'in sözlü cevabı (6/45).

BAŞKAN — Sayın Göktepe?.. Burada. Sayın Başbakan adına Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı?.. Burada.

Sözlü soru önergesini okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasının teminini saygı ile arz ederim. 20 . 2 . 1974

İçel Milletvekili
İbrahim Göktepe

1. — 13 . 2 . 1974 tarih 11 No.lu Kanun Hükmünde Kararname ile Devlet Memurları Kanununda değişiklik yapılarak, TRT Genel Müdürlüğü istisnai memuriyetler arasına alınmıştır. Kısa zamanda gerçekleştirilmesi imkân dahilinde bulunan böyle bir değişikliğin Yasama Meclislerimize getirilmeden Hükümetçe kararname konusu yapılmasının sebebi nedir?

2. — 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname 15 . 2 . 1974 tarihli Resmî Gazetede yayınlanmış ve aynı gün İsmail Cem İpekçi TRT Genel Müdürlüğüne tayin edilmiştir. Hükümetçe kanunda bu değişiklik yapılmadan İsmail Cem İpekçi'nin TRT Genel Müdürlüğüne tayini mümkün mü idi? Adıgeçen, daha evvel herhangi bir kamu hizmetinde bulunmuş mudur?

3. — Basınımızda, TRT içinde veya diğer kamu kuruluşlarında TRT Genel Müdürlüğü görevine hukukî zorlamalarla başvurmadan normal usullerle tayin edilebilecek ehliyet ve liyakatta başka kimse bulunamamış mıdır?

BAŞKAN — Sözlü soru önergesini cevaplandırmak üzere Turizm ve Tanıtma Bakanı Sayın Orhan Birgit; buyurun efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Sayın İbrahim Göktepe arkadaşım, İçel ili sınırları içindeki Televizyon yayın alanı ile ilgili sorusunu cevaplandırdıktan sonra, burada görüşlerini bildirirken, Hükümetimizin televizyonla ilgili görüşleri hakkında (tabiî kendi düşüncelerine göre) yanıltıcı bazı beyanlarda bulundular.

Hükümetimizin bu konuda, koalisyon partilerinin programlarında ve seçim bildirgelerinde, koalisyon protokolünde ve Hükümet Programında yer alan görüşleri ortadadır ve açıktır. Bir kamu haber aracı olarak T R T Kurumuna verdiğimiz önemin büyüklüğüdür ki. Hükümetimiz iş başına geldiği zaman Sayın Musa Öğün'den boşalmış olan ve şüphesiz gene ehliyetli bir arkadaşımız tarafından vekâletle yönetilmekte bulunan Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun başına aslî yöneticisi olacak kişinin tayinini bir an önce zorunlu kılmıştır.

Bildiğiniz gibi, Sayın Öğün, 12 Mart muhtırasından sonra, Türk Silâhlı Kuvvetleriyle nisbeti bâki kalmak üzere ve kendisinden önce o görevde bulunan Sayın Öztrak'ın görevden istifa ederek ayrılması dolayısıyle Bakanlar Kurulunca T R T Genel Müdürlüğüne atanmıştı; geçtiğimiz 30 Ağustos'ta da yeniden Silâhlı Kuvvetlerdeki görevine döndükleri için, T R T Kurumunun başında bir Genel Müdür bulunmuyordu.

Tamamen atayanın takdir hakkına dayandığı için, atayan, yani Bakanlar Kurulu, Sayın İsmail Cem İpekçi'yi T R T Genel Müdürlüğüne getirme kararını vermiş; fakat arkadaşımızın kanunî durumu bakımından bazı değişiklikler yapılması zorunluluğunu görünce de, 13 Şubat 1974 tarih ve 11 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununu değiştiren 1327 sayılı Kanunun ek geçici 10 ncu maddesine bir fıkra eklemiştir. Bu değişikliğin başka yolla kısa zamanda gerçekleştirilmesi imkân dahi-

linde görülmediği içindir ki, 1589 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kanun hükmünde kararname yoluna gidilmiştir.

Hükümetimiz, Devlet bürokrasisinde istifade edilmesi gerektiğine inandığı başka kişiler hakkında da, Devlet Personel Kanununun icranın yetkilerini bağlayan sürelerle ilgili bazı hükümlerini değiştirme kararındadır. Bunu, Yüce Senatoda gündem dışı bir konuşmaya cevap verirken de belirttim, Hükümetin bir üyesi olarak. İcrada, yararına inandığımız bir kimsenin görev alması için, 10 sene gibi 15 sene gibi bağlayıcı hükümleri, bürokrasinin gereksiz hükümleri saydığımız içindir ki, bunları kaldırarak, ehil olduğuna inandığımız kimselerin icraya gelmesi için çalışma yapacağız. Bu süre alacak bir iştir. Sayın İsmail Cem İpekçi'yi getirirken, böyle bir kanunun Yasama Meclislerinden geçebilmesinin uzun bir süre alacağını düşündüğümüz içindir ki, yine Yüce Parlâmentonun verdiği, Anayasanın verdiği bir yetkiye dayanarak, kararname yoluyla bu meseleyi halletmiş bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlarım üçüncü soru olarak: «Hükümetçe kanunda bu değişiklik yapılmadan İsmail Cem İpekçi'nin T R T Genel Müdürlüğüne tayini mümkün mü idi?» diye soruyorlar. Hayır mümkün değildi. Mümkün olmadığı içindir ki, açık yürekle söylüyoruz; Bakanlar Kurulu bu değişikliği bilerek yapmıştır.

«Adı geçen, daha evvel her hangi bir kamu hizmetinde bulunmuş mudur?» diye soruluyor. Kamu hizmetinden amaç, yedek subaylığımızı takiben, (yahut meseleyi yedek subay olarak da söylemeyelim) askerlik görevimizi takiben Devletin çeşitli kademelerinde, çeşitli memurluklar yapmak ise; hayır. Ama Türk Basın ve fikir hayatında yurt içinde ve yurt dışında kalemini kullanarak kendisini tanıtan, sayılan, beğenilen bir arkadaşımızdır.

«TRT Genel Müdürlüğüne, TRT içinde veya diğer kamu kuruluşlarında TRT Genel Müdürlüğü görevine hukukî zorlamalara baş vurmadan, normal usullerle tayin edilebilecek ehliyet ve liyakatte başka kimse bulunmamış mıdır?» diye soruyor arkadaşımız.

Milyonlarca yurttaşımız içinde elbette bugünkü TRT Genel Müdürünün ehliyet ve liyakatinde milyonlarca kimse vardır. Nitekim, benim ehliyet ve liyakatim varsa, ki benim ehliyet ve liyakatime ulaşan ve beni çok aşan insanlar olduğu gibi; değerli milletvekili arkadaşlarımın ehliyet ve liyakatinde bulunan ve onları çok aşan diğer yurttaşlarımızın, vatandaşlarımızın bulunduğu gibi. Ama bu bir atama işidir; bizden önceki Hükümet aramıştır, taramıştır, aslında sivil sektörde bulunması gereken bir aday yerine, TRT Kurumu gibi bir Anayasal kuruluşa Türk Silâhlı Kuvvetlerinin çok mümtaz bir değerli generalini atamıştır. Belki isabet etmiştir; büyük yatırım imkânları sağlamıştır değerli Korgeneralimiz, iyi yönetmiştir. O husus icranın kendi yetkisi içindedir. kimse o zaman «Niçin böyle bir sivil kuruluşun başına sivil yönetimden her hangi birisini getirmediniz de, asli görevi İçhizmet Kanunu ile sınırlı olan, belirli olan bir yerden, bir değerli komutanımızı çekip alarak, Genelkurmay Muhabere Dairesinden, buraya getirdiniz» diye sormamıştır. O durum, o zamanki Hükümetin yetkisi içinde kalan bir tasarruf olmuştur. Değerli Korgeneral bilâhara Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki aslî görevine dönmek istemiştir; TRT'deki süresini tamamlamadan. Ondan sonra da yeri bir süre vekâletle idare edilmiştir, bu defa da Hükümet, fikir hayatımızdan bir şahsı getirmiş ve atamıştır.

Sorunun cevabını böylece veriyorum. Yanılmış olmayı temenni etmem. Sayın Göktepe arkadaşım, burada savunma yapma imkânı bulunmayan tarafsız bir kuruluşun genel müdürü hakkında, inşallah biraz önceki sözlü sualde olduğu gibi, subjektif bazı ithamlarda bulunmayacaktır sanıyorum. Kendisinin konuşması, bu akşam TRT Kurumuyla ilgili yasa gereğince, saat 22,00'deki «Parlamento Saatinde» enine boyuna yayınlanacaktır. Ama umuyorum ki, burada savunma hakkı bulunmayan bir zat hakkında, onun cevap hakkının olmadığını değerli arkadaşım düşünerek, sadece sözlü sorusunun cevabı içinde kalacaktır.

Bunu niçin söylüyorum? Arkadaşım, birinci sorusunda, sorunun kapsamını aşan bazı indî hükümlerde bulundu, kendisine cevap hakkını bu defa kullanabildim. Temenni ediyorum ki, arkadaşım, belirttiğim gibi, tarafsız, Hükümetin müdahale hakkı sınırı ve Hükümetin yöne-

timine de, yetkilerine de sadece saygı duyarak, yasalar içerisinde sınırlı bir şekilde, bir dirsek teması bulunan bir kurum hakkında, bazı, değerli arkadaşlarımın bizden istediği şekilde, (Sami Arslan arkadaşımızın da bizden istediği şekilde müdahale etmek istemediğimiz bir kurum hakkında) burada, herhalde soruların cevabı içerisinde kalmış olacaktır.

Bu temenniyle hepinize teşekkür edyorum. (C. H P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Göktepe buyurunuz efendim.

İBRAHİM GÖKTEPE (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Sayın Bakana, benim konuşmamın hudutlarını tayin ettiği için, bilmem teşekkür mü etmem lâzım, târizde mi bulunmak lâzım?

Muhterem milletvekilleri, İsmail Cem İpekçi'nin, daha evvel herhangi bir kamu hizmetinde çalışmadığı ve muayyen bir müktesep hakkın sahibi olmadığı için, mer'i kanunlarımıza göre, TRT Genel Müdürlüğüne tayini mümkün değildi. Hükümetin 11 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Devlet Memurları Kanununda değişiklik yaparak, TRT Genel Müdürlüğünü istisnaî memuriyet saymış ve böylecede bu tayine zemin hazırlanmıştır. Zira, Personel Kanununu değiştiren 11 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname 15 Şubat 1974 tarihli Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe konmuş ve aynı gün İsmail Cem İpekçi'nin TRT Genel Müdürlüğüne tayini de Hükümetçe kararlaştırılmıştır. Bu bir tesadüf olamaz. (C. H. P. sıralarından «Söyledi canım, tesadüf değil» sesleri.)

Bu olayda Hükümet, Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisini, özel amaçla bir kişi için kullanmıştır. Binaenaleyh 11 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname amaç bakımından da, ilke bakımından da Anayasaya ve 1589 sayılı Yetki Kanununa uygun düşmemektedir. Siyasî tarihimiz bu Kararnameyi «İpekçi Kararnamesi» olarak anacaktır. Bu anma kararnameyi getirenlere ve getirenlerin hayrına olan bir anma olmayacaktır.

DAVUT AKSU (Kars) — Siz Morison firmasının temsilcisini Genel Başkan yaptınız ya... (A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Akçu, Sayın Aksu lütfen müdahale etmeyiniz efendim, lütfen.

İBRAHİM GÖKTEPE (İçel) — İlginç bir konu da... (A. P. ve C. H. P. sıralarından gürültüler)

DAVUT AKSU (Kars) — Çok dırdama...

MUSTAFA KARA (İstanbul) — Terbiyeli konuş birazcık, terbiyeli konuş. «Eşek meşek» diyor... Terbiyeli konuş.

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen, lütfen.

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — İlginç bir konuda yetki kanunu veriyoruz. Yetkiyi almak kolaydır; fakat bu yetkiyi ehliyetle uygulayıp yüz akıyla ortaya çıkmak çok zordur. Bu sözleri ben söylemiyorum, bu sözleri, Hükümete Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi veren 1589 sayılı Kanunun görüşülmesi sırasında C. H. P. grup sözcüsü söylemiştir.

Şimdi, Devlet Personel Rejiminde ıslahat yapmak üzere hükümete verilen Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisini, bir dostunu, Cem İpekçi'yi TRT Genel Müdürü yapmak için kullanan Sayın Ecevit'in, C. H. P. grup sözcüsünün söylemiş olduğu şekilde, bu yetkisini yüz akıyla kullanıp kullanmadığını takdirlerinize sunuyorum.

Böyle bir kanun değişikliğini Meclislerimize getirmek için ciddî ve sağlam bir gerekçe bulamayan Sayın Ecevit ve Hükümeti, değişikliği, kendi Hükümeti içinde Kararname ile sessizce halletme yolunu maalesef tercih etmiştir.

Sayın milletvekilleri, meselenin ikinci bir yönü daha vardır. TRT Kurumu Kanunu, Genel Müdürde bazı özel vasıflar aramaktadır; ama bu Sayın Ecevit'in Cem İpekçi'de bulduğu özel vasıflar değildir. Kanun...

ALİ SANLI (Burdur) — Hüsamettin Çelebi...

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — O İpekçi'sinde kullanıyor.

Kanun Genel Müdürün bu görevi yapabilecek ehliyet, bilgi ve tecrübeye sahip olmasını istemektedir. Radyo ve televizyon gibi milyonlara hitap eden ve yüzlerce personel çalıştıran bir kurumun başına, bu derece istisnaî muamele ile tayin edilen yeni genel müdürün radyo ve televizyon konusunda hangi bilgi ve tecrübelerin sahibi olduğu ve ehliyetinin hükü-

metçe ne suretle tespit edildiği umumî efkârın meçhulüdür. Acaba Melek Sineması Müdürlüğü yapmış olması kâfi mi görülmüştür?..

Kaldı ki, Bolivya'lı komünist eşkiya Che - Guevara'ya büyük devrimci diyecek kadar hayranlık besleyen ve komünist çetebaşı Deniz Gezmiş'e methiye yazan bir şahsın, milletin radyo ve televizyonunun başına getirilmesi eğer bir maksada dayanmıyorsa büyük bir tahlhsizliktir (A. P. sıralarından alkışlar)

Kamu hizmetlerinde yıllarca ehliyet ve liyakatını ispat etmiş bunca tecrübeli eleman varken, Sayın Başbakanın vaktiyle fıkra yazdığı bir gazeteden bir başka fıkra yazarını alarak, mevzuatı zorlamak suretiyle, TRT Genel Müdürü tayin etmiş olması hiçbir şekilde izahı mümkün olmayan keyfî bir tasarruftur. Sayın Başbakan bu tayinle son seçimlerde de pek çok hizmetlerini gördüğü bir gazeteye vefa borcunu ödemiş oluyor.

Devletin istikrar ve ciddiyet icaplarıyle bağdaşmayan bu tarz Kanun Hükmünde Kararnamelerle ve tayinlerle Hükümet bir taraftan halkı sulistimal etmiş oluyor, bir taraftan da milletimizin tarafsızlığı konusunda büyük hassasiyet gösterdiği TRT üzerine gölge düşürmüş bulunuyor.

TANKUT AKALIN (Kırklareli) — Bu Kadar hassasiyet sizde de var.

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — TRT'nin başına dost akraba getirmek C. H. P.'nin eski bir alışanlığıdır...

HÜSEYİN DENİZ (Malatya) — O size vergi, Adalet Partisine vergi.

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — Müsaade buyurun, müsaade buyurun...

TANKUT AKALIN (Kırklareli) — Memleketi ahbap, dost ile doldurdunuz.

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — İlk TRT Genel Müdürünün de, o zamanki C. H. P. genel sekreter yardımcısının kardeşi Sayın Öztrak olduğunu unutmayın; unutmadık biz. Cem İpekçi'nin de tayini C. H. P.'nin eski alışkanlığının devam etmekte olduğunun bir tezahürüdür. Sayın Ecevit...

BAŞKAN — Sayın Göktepe, müddetiniz bitmek üzeredir, lütfen toparlayınız.

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Sayın Ecevit bu tayinle TRT'yi şahsî borazanı haline getirmeyi planlıyorsa aldanmaktadır. Zira, gazetesinde olayların izinde gitmeye alışmış bulunan Cem İpekçi aynı alışkanlıkla Sayın Ecevit'in izinde de kolaylıkla gidebilir; ama ne varki milletimiz TRT'yi Sayın Ecevit'e de Sayın İpekçi'ye de bırakmaz. O milletin radyosudur, o milletin televizyonudur.

Saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Göktepe... Sayın Birgit bir talebiniz mi var efendim ..

TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın Başkan, İçtüzüğümüzün 70 nci maddesine göre Başbakan adına söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Bakan, «Başbakan bir dostunu TRT Genel Müdürü yapmak için bu sessiz yolu seçmiştir» ibaresini 70 nci maddeye göre kabul ediyorum. Size cevap hakkı veriyorum. Buyurunuz efendim.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Sayın Başkan, Sayın Birgit Başbakan mıdır?..

BAŞKAN — Sayın Ataöv, çok iyi bilirsiniz ki Sayın Bakan biraz evvel Hükümet adına cevap verdiler. Aynı prosedür içerisinde kendileri hükümet üyesi olarak Başbakan adına söz istediler. Kendilerine söz verdim efendim.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Sayın Başbakan'ın akrabası diye konuşuldu. Hükümetin akrabası olamaz.

BAŞKAN — Başbakan sıfatıyle ve onunla ilgili olarak ifade buyurulduğu için kendilerine söz verdim efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (İstanbul) — Sayın arkadaşlarım...

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Orhan bey Ecevit'in avukatı ise bilmem?..

DAVUT AKSU (Kars) — Sen kimin avukatısın? Süleyman Demirel'in çömezi...

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, hamdolsun yanılmamışım. Sayın Göktepe Bakandan sorularına ne ölçüde bir cevap alacağını... (Gürültüler)

BAŞKAN — Efendim lütfen karşılıklı konuşmayalım. Sayın Tosyalıoğlu lütfen efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Sayın Göktepe Bakanlardan sorularına ne ölçüde cevap alacağını düşünmek dahi istemeden yazdığı veya kendisine yazdırılarak elime verilen yazıları burada kürsüden okumaktadır... (A. P. sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar. C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Lütfen efendim lütfen sükûneti muhafaza edelim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — TRT Kurumunu hükümetin şahsî borazanı yapması şeklinde niteleyeceksiniz, bundan dolayı herhangi bir şekilde hükümetin rencide olmadığını düşünmeyeceksiniz. Sizin yazdığınızı veya başkasının yazdığını tahmin ettiğim bir şeyi okuduğunuzu söylediğim zaman niçin alınacaksınız?.. (A. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Müdahale buyurmayınız efendim. Lütfen müdahale etmeyiniz efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Arkadaşlarım, eğer haysiyet sahibi olmayı sadece kendiniz için kabul ediyor ve böyle bir tekeli kendi üstünüze almak istiyorsanız yanılırsınız. Bir diyalogu açarsanız, cevabına da katlanırsınız.

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen satışma hudutları içerisinde.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Evet.

Şimdi, İsmail Cem arkadaşımızı...

SABRİ YAHŞİ (Kocaeli) — Kürsüye nasıl çıktığımızı bilmeniz lâzım. Milletin kürsüsüne çıkmanın düğmesi iliklenmeden çıkılmaz...

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Siz evvelâ milletvekili gibi oturun, ben bakan gibi konuşurum...

BAŞKAN — Sayın Yahşi, lütfen müdahale etmeyin, lütfen...

SABRİ YAHŞİ (Kocaeli) — Bir defa kürsüye çıkarken bile nasıl çıktığımızı, tavrımızı görün.

BAŞKAN — Sayın Yahşi, böyle bir usulümüz yok, yerinden konuşma usulümüz yok efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Sayın arkadaşlarım,...

DOĞAN ARASLI (Kars) — Beyefendiye bir smokin.

BAŞKAN — Sayın Arasb, lütfen.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — İsmail Cem İpekçi arkadaşımızı eğer sadece Hükümet Başkanı veya üçlü bir kararname ile, ikili bir kararname ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna getirmiş olsalardı, İsmail Cem İpekçi'nin Sayın Başbakanla ünsiyeti, dostluğu var mıdır, yok mudur şeklinde bir soru veya Hükümetin tam olarak muhatabı olmaması hususu Sayın Ataöv'ün biraz önce belirttiği gibi tartışma konusu edilebilirdi.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürü, değerli milletvekili arkadaşımızın çok daha iyi bilmesi gerektiği şekilde Bakanlar Kurulu kararıyle atanır, Cumhurbaşkanımız tarafından da onaylanır. Şimdi bu ithamları, Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere Başbakana ve bütün bakanlara...

NADİR LÂTİF İSLÂM (Sakarya) — Cumhurbaşkanının mesuliyeti olmaz.

BAŞKAN — Sayın İslâm, lütfen yerinizden müdahale etmeyin efendim. Sayın Bakan, siz de lütfen satışma konuları içerisinde konuşun.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Bakanlara getirip yapıştırmak isteyeceksiniz. Ondan sonra da kendi gazetenizde Sayın Cumhurbaşkanının Hükümetle ilgili bâzı tasarrufları geri çevirmesi istirhamında bulunarak başmakale yazacaksınız. O zaman, «Sayın Cumhurbaşkanımızı muhatap tutuyorsunuz, ne alâkası var» diyorsunuz?.

Hükümet ve Hükümeti teşkil eden partiler son seçimde vefa borçlarını sadece aziz milletimize öderler. Hiç bir şahsın, hiç bir kuruluşun milletimizin üstünde; Hükümeti teşkil eden

partileri bu sayıda Parlâmentoya sokmak için, hamdolsun milletimizden daha fazla gücü olmamıştır...

YILMAZ HOCAOĞLU (Adana) — Ha şunu bileydiniz.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Onu bir de siz öğrenseniz...

BAŞKAN — Sayın Hocaoğlu, Sayın Hocaoğlu, lütfen siz de müdahale etmeyiniz efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Arkadaşlar, biz onu o kadar biliyoruz ki, son af kanunu görüşmelerinde Millî Güvenlik Kurulundan işaret almak, kumandanlardan kabul alışkanlığı yoluna gitmiyoruz. Şimdi siz onları arıyorsunuz...

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen karşıdan gelen sözlere cevap vermeyin efendim. Lütfen siz...

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Sayın arkadaşıma rica ettim...

BAŞKAN — Lütfen, siz sataşma hudutları içerisinde cevap verin.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Dedim ki, «Bugünkü konuşmaları Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun 359 sayılı Kanunu gereğince bu gece saat 22,00'de Ankara Radyosundan verilecek. Muhtemelen İçel'li seçmenleri de kendisini dikkatle ve sitayişle dinleyecek. Orada...»

MEHDİ KESKİN (Kastamonu) — Sizinkini de dinleyecek.

BAŞKAN — Sayın Keskin...

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — «Bu kürsüde müdafaa ve söz hakkı bulunmayan bir şahsı, çok temenni ederim ki, yerli yersiz şekilde itham etmezsiniz.» İnsanların, gazete yazılarında şu fikri savunduğu, bu şahıs hakkında yazdığı için buraya getirip kendilerini müdafaa hakkı olmayan insanları, hatta şu anda elimizde o türlü belgeler olmadığı için istesek dahi bizim savunma imkânımız olmayan insanları vur - kaç usulüyle itham etmesi her halde doğru bir şey değildir.

Şimdi şuna bakınız siz, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Genel Müdürün yönetiminde taraflı mıdır, tarafsız mıdır? Bunun hesabını veriniz.

Değerli arkadaşlarım, aslında Adalet Partisi, Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun Hükümet emrinde bir kurum olması için iktidarı devrinde, ebediyen devam edeceğini tahmin ettiği iktidarı devrinde çok adımlar atmıştır. Anayasada zorlamalar yapmıştır. (A. P. sıralarından «Meselâ» sesleri)

BAŞKAN — Sayın Bakan, sataşma hudutları içerisinde lütfen.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — «Meselâ» diyen arkadaşımın tabiatında olsaydım, şu anda milletvekili olmadığı için burada kendisini savunma imkânı bulunmayan değerli arkadaşım Turhan Bilgin'in konuşmalarından, önerilerinden sayfa sayfa bölümleri kendisine sunardım, Sayın Kürşat arkadaşımın görüşlerinden sunardım. Ama özetle söyleyeyim, Anayasa değişikliğine kadar gittiniz. TRT hakkında bütçe görüşmelerinde tutanaklar tanıktır, ne ölçüde bir Türkiye Radyo Televizyon Kurumu özlediğinize dair. Bugün Hükümet, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun yetkileri yasalarla sınırlanmış olduğu halde, o sınırların ötesinde Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna özerkliğini ve bağımsızlığını tanıma amacıyle hareket etmektedir. Başbakan konuşmaktadır, Başbakana cevabı vermek istediği zaman sayın muhalefet parti liderleri gelmekte... (A. P. sıralarından «Zorla, zorla» sesleri) Ne zoruyla arkadaşlarım? Thomson zoruyla mı, silâh zoruyla mı, kabadayılık zoruyla mı, ne zoruyla? Hukuk zoruyla...

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen sataşma hudutları içerisinde kalmanızı istirham ediyorum. Başkanlığa bu konuda yardımcı olun lütfen.

YILMAZ HOCAOĞLU (Adana) — Sayın Bakan, orada Genel Müdür işlediği hatayı düzeltmiştir.

BAŞKAN — Sayın Hocaoğlu, lütfen yerinize oturunuz efendim.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Başbakanlar çeşitli basın toplantısına gidiyorlar... Sayın Süleyman Demirel...

BAŞKAN — Sayın Hocaoğlu, size söylüyorum beyefendi, istirham ederim.

VAHİT BOZATLI (Sivas) — Sayın Başkan, evvelâ tüzüğü Bakana tatbik edin, ondan sonra müdahale edenlere söyleyin..

BAŞKAN — Sayın Bozatlı, ihtar ediyoruz. Oturduğunuz yerden ikaz etmenize lüzum yok efendim. Siz de başkanlık yaptınız..

VAHİT BOZATLI (Sivas) — Sizi zorlamıyorum, evvelâ hatibe ihtar edin.

BAŞKAN — Oturduğunuz yerden konuşma hakkı olmadığını bilirsiniz Sayın Bozatlı.

VAHİT BOZATLI (Sivas) — Sizi dinlemiyor hatip, evvelâ onu temin edin lütfen.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Başbakanların basın toplantılarına o zamanın muhalefet partileri cevap vermek için TRT'nin kapısını çalmayı düşünmemişlerdi bile, Sayın Erbakan basın toplantısı yaptı, Sayın Demirel cevap verme lüzumunu duyduğunu belirtti, Sayın Feyzioğlu cevap verme lüzumunu duyduğunu belirtti. Eğer Adalet Partisinin iktidarı zamanınında muhalefet partilerinin böyle teşebbüsleri olsaydı, Adalet Partisi iktidarının bunu ne şekilde karşılayacağını biliyorsunuz TRT zihniyetiyle..

BAŞKAN — Sayın Bakan..

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — Geldiler, soğukkanlılıkla dinledik, gördük..

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen sataşma hudutları içerisinde cevabınızı verdiniz, bitiriniz, sizden istirham ediyorum.

BAŞBAKAN ADINA TURİZM VE TANITMA BAKANI ORHAN BİRGİT (Devamla) — TRT'yi borazanımız yapmak istemiyoruz. TRT milletin sesidir, milletin sesi olmaya devam edecektir, bunu söylemek istiyorum efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Soru önergesi cevaplandırılmıştır efendim.

İBRAHİM GÖKTEPE (İçel) — Sayın Başkan, Sayın Bakan «Önceden yazdığı, veya yazdırılarak getirmiş olduğu» şekilde konuşmak suretiyle şahsıma sataşmada ve ithamda bulunmuştur, söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Göktepe, bu konudaki zaptı getirteceğim efendim. Lütfen yerinize oturun, tetkik edip, ondan sonra zatıalinize söz verilmesi gerekirse vereceğim efendim.

31. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Elbistan Termik Santralına dair Maliye ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanlarından sözlü soru önergesi (6/51).

BAŞKAN — Sayın Parlar?.. Buradalar.

Sayın Bakanlar?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

32. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, İşçi dövizlerine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/52).

BAŞKAN — Sayın Parlar?.. Burada.

Sayın Başbakan?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir efendim.

33. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Devletleştirilen özel yüksek okullara dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/53).

BAŞKAN — Sayın Parlar?.. Buradalar.

Sayın Millî Eğitim Bakanı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

34. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, 4 ncü demir - çelik fabrikasının kurulmasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/56)

BAŞKAN — Sayın Akova?.. Yok.

Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

35. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars'ın Çıldır ilçesine bağlı Kutkale nahiyesini Hanak ilçesine bağlayacak olan yolun yapımına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü soru önergesi (6/58)

BAŞKAN — Sayın Yıldırım buradalar mı?.. Yok. Sayın Köy İşleri Bakanı buradalar mı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

36. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olup emekliliğe hak kazanan işçilere dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/60)

BAŞKAN — Sayın Ünsal buradalar mı?.. Yok. Sayın Bakan buradalar mı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

37. — Kars Milletvekili Yâsin Bozkurt'un Devlet ormanlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/62)

BAŞKAN — Sayın Bozkurt buradalar mı?.. Burada. Sayın Bakan buradalar mı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

38. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Ziraat Bankası İzmir - Çiğli şubesindeki yolsuzluğa dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/63)

BAŞKAN — Sayın Arslan buradalar mı?.. Yok. Sayın Bakan buradalar mı?.. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

39. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars'a hava alanı yapılmasına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/61)

BAŞKAN — Sayın Bozkurt buradalar mı?. Burada. Sayın Bakan buradalar mı?. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

40. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, bütçe tasarruflarına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/65)

BAŞKAN — Sayın Ataöv buradalar mı?. Burada. Sayın Bakan buradalar mı?. Yok.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

Değerli arkadaşlarım, gündemimizde sözlü soru önergeleriyle ilgili görüşmeler bitmiş bulunmaktadır. Kanun tasarı ve tekliflerine geçiyoruz. efendim.

VII. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Isparta Milletvekili Süleyman Demirel ve 214 arkadaşının T. C. Anayasasının 68 nci maddesinin değiştirilmesine ve referandumla kabul edilen geçici 11 nci maddesinin kaldırılmasına dair Anayasa değişikliği teklifi ile Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 215 arkadaşının, T. C. Anayasasına bir geçici madde eklenmesi hakkında teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/67, 2/114) (S. Sayısı : 19)

BAŞKAN — Raporun müzakeresine geçiyoruz efendim. Komisyon lütfen yerini alsın efendim.. Komisyon bulunmadığı cihetle teklifin görüşülmesi ertelenmiştir.

2. — 21 Haziran 1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 59 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/47) (S. Sayısı : 15)

BAŞKAN — Bu hususiaki müzakereye geçiyoruz. Komisyon ve Hükümet yerlerini alsınlar lütfen... Komisyon ve Hükümet bulunmadığından bu müzakere de ertelenmiş bulunmaktadır.

Sayın Göktepe, maddî imkânsızlıklar dolayısıyle, sayın Bakanın konuşmalarıyle ilgili zabtı getirtmek mümkün olamadı Hangi konuda söz istemiştiniz, lütfen tekrar eder misiniz?

İBRAHİM GÖKTEPE (İçel) — Efendim sayın Bakan, «Önceden yazılarak İbrahim Göktepe'nin kendisine verildiği anlaşılan bir metin» şeklinde bir tâbir kullandılar. Bir parlamentere, başkasının yazıp eline verdiği bir yazıyı okuduğunu söylemek o parlamentere hakarettir. Bu bir sataşmadır, bu itibarla söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Göktepe, takdir buyurursunuz ki bir parlamenterin her konuda mücehhez olması mümkün değildir. Sayın Bakan. (A. P. sıralarından gürültüler.)

Sayın Menteşe, ifade edeceğim fikri bilmeden konuşmayı ve itiraz etmeyi adet haline getirdiniz. Ben Göktepe'nin kendileriyle konuşuyorum. Sayın Göktepe hakkında...

NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Zatınaliniz bu Meclisi usulsüz olarak idare etmeyi de bir adet haline getirdiniz.

BAŞKAN — Hangi konuda usulsüz olarak idare ediyoruz Sayın Menteşe?

NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Sayın Başkan, Başkanlığınıza saygım var, önümü de ilikleyerek öyle konuşuyorum. Yalnız burada sözlü sorular konuşulurken İçtüzüğümüzün tayin ettiği müddeti aşmıştır Sayın Bakan. Mevzu dışına çıkmasını başlangıçtan itibaren müsama-

ha ile karşıladınız. Bu usulsüz davranışlarınız neticesinde bu münakaşalar husule gelmektedir.

BAŞKAN — Sayın Menteşe, şu konuştuğumuz mevzu ile hiç ilgili değil konuştuğunuz. Kaldı ki, bu iddianızı cevaplandırayım; bazı hatip arkadaşlarımız bir ölçüde müddeti aşmaktadırlar. Fakat kendilerine biz, Başkanlık olarak ihtar ediyor ve bu ihtara uymalarını istirham ediyoruz. Cümleyi bitirmeden, konuyu hemen bitirmeden söz kesmemizin mümkün olmadığını takdir edersiniz. Bugüne kadarki uygulamalar da bu yöndedir, takdir edersiniz herhalde Sayın Menteşe; teşekkür ederim.

YILMAZ HOCAOĞLU (Adana) — Sayın Başkan, Sayın Göktepe'ye yazdırılıp verildiği...

BAŞKAN — Sayın Hocaoğlu, lütfen oturunuz efendim, zabıt geldi, tetkik edeceğim, Yüce Meclis sadece bunu bekliyor. Lütfediniz söz aldıktan sonra konuşunuz.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkanım, Sayın Göktepe arkadaşımız kendisini savunamıyor mu ki, arkadaşımız onun yerine konuşuyor?..

BAŞKAN — Lütfen oturun Sayın Erverdi.

Sayın Göktepe, söz almanız konusundaki zabtı getirttim, onu tetkik ediyorum, ona göre gerekirse söz vereceğim...

Sayın Göktepe, Sayın Bakan; «Sayın arkadaşlarım, hamdolsun yanılmamışım. Sayın Göktepe, Bakanlardan sorularına ne ölçüde bir cevap alacağını düşünmek dahi istemeden yazdığı veya kendisine yazılı olarak eline verilen yazıları buradan, kürsüden okumaktadır.» şeklinde bir beyanda bulunmuştur.

«Yazdırılarak kendisine verilen» cümlesini cevaplandırmaya değer buluyorum. Sadece bu konuya münhasır olarak buyurun efendim.

ABDULLAH BAZENCİR (Bingöl) — Bravo Sayın Başkan! Çünki, Sayın Bakan şahsiyat yapmıştı, hakkı yoktu buna.

BAŞKAN — Sayın Bazencir, lütfedin siz de sakin olun efendim.

İBRAHİM GÖKTEPE (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Biz inandığımız fikirleri söyleriz. Gerçi başındakini çağırır sayın milletvekilleri. Acaba Sayın Bakan öyle mi yapıyorlar? Gerçi başındakini çağırır... Acaba kendisi eline verilen metni mi okuyorlar her zaman? Bu bir alışkanlık mıdır kendilerinde? (C. H. P. sıralarından «Anlayamadık» sesleri). Gerçi başındakini çağırır diyorum beyefendi.

Biz, Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanının TRT Genel Müdürünü Devlet protokolünü çiğnemek suretiyle istasyonda karşıladığını söylemedik. (C. H. P. sıralarından gürültüler).

BAŞKAN — Sayın Göktepe, lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyin efendim.

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — Biz, Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanının bir Umum Müdürle makamında sarmaş dolaş olup onu eliyle yerine oturttuğunu söylemedik. Bir Umum Müdürle bu kadar sarmaş dolaş olan bir Bakanın, o Umum Müdürü cani gönülden müdafaa etmesini de tabiî karşılıyoruz, edecektir...

DOĞAN ARASLI (Kars) — Halbuki siz ortak olmayı bilirsiniz.

BAŞKAN — Sayın Araslı, lütfen...

İBRAHİM GÖKTEPE (Devamla) — Sayın Bakanın hukukî zorlamaya dayanan, hukukî zorlamayı ifade eden bir tasarrufu burada müdafaa etmekle ne kadar güçlük çektiğini ve ne kadar ezildiğini bizzat müşahede etmiş bulunuyoruz. Kendileri de bunu gönülden müdafaa etme imkânını bulamadılar; kanunsuz tasarrufların, hukuka dayanmayan tasarrufların, kanunu ve hakkı suiistimal eden tasarrufların müdafaası zordur. Sayın Bakanın bu zorluğunu anlıyoruz.

Saygılar sunarım. (A.P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Göktepe.

Değerli arkadaşlarım, gündemde bulunan sözlü soruları ve biraz evvel ifade ettiğim Anayasa değişikliği ve Askerlik Kanununda yapılacak olan değişiklik konularını görüşmek üzere, 20 Mart 1974 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum efendim.

Kapanış saati : 18.30

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR (Devam)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, yapılan zamlara dair Başbakandan sorusu ve Başbakan adına Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı (7/65)

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmsını rica ederim.

Saygılarımla. 27 . 2 . 1974

İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

SORU :

Dünya Petrol fiyatlarının artması üzerine petrol ürünleri fiyatlarının ayarlanması ihtiyacı 1973'den itibaren doğmuştu. Hele İran ile petrol üreten Arap ülkelerinin ham petrol fiyatlarında 26 Aralık 1973 de yaptıkları % 100'ü aşan zamdan sonra bu kaçınılmaz hale gelmişti. Öte yandan şeker, demir, çimento ve bazı Sümerbank mamullerine zam zorunluğu da ortaya çıkmış, hatta kamuoyu Hükümetin beyanları karşısında zamlar ha yapılıyor, ha yapıldı durumuna gelmişti.

Önceleri genel ve yerel seçimler hesapları sonraları geçmiş iktidarın, Hükümetin Cumhuriyet Halk Partisi veya C.H.P.'nin de katıldığı koalisyonlara verilmesi halinde zamları bu koalisyonlara yükleme ve onları yıpratma ve çıkmaza sokma için bu zamları yapmadığı, kamu oyunca bilinmektedir.

Her madde için zam zorunluğu hangi tarihte doğmuştur? Ve Devlet görevinin yerine getirilmemesi sonucunda geçmiş Hükümet iş başından ayrılıncaya kadar hazinenin, daha doğrusu bu zararları ödeyen halkın zarar ve ziyanı ne kadardır?

T. C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Sayı : 112/053. 10/184-10828
Konu : İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker'in yazılı soru önergesi hk. 16 . 3 . 1974

Millet Meclisi Başkanlığına
ANKARA

İlgi : Başbakanlığa muhatap 1 . 3 . 1973 gün ve 7/65 - 475/4945 sayılı yazıları.

İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker tarafından Başbakanlık Makamına yöneltilen ve Başbakanlığın 6 . 3 . 1974 gün, 77-9/1517 sayılı yazılarıyle Bakanlığımızca cevaplandırılması istenen; «Petrol ürünlerinin fiyatlarında yapılan düzenlemeler» ile ilgili yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cahit Kayra
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı

İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker'in «Petrol ürünlerinin fiyatlarında yapılan düzenlemeler» ile ilgili yazılı soru önergesi cevabıdır.

SORU :

Dünya petrol fiatlarının artması üzerine petrol ürünleri fiatlarının ayarlanması ihtiyacı 1973'den itibaren doğmuştu. Hele İran ile petrol üreten Arap Ülkelerinin ham petrol fiatlarında 26 Aralık 1973'de yaptıkları % 100'ü aşan zamdan sonra bu kaçınılmaz hale gelmiştir. Öte yandan şeker, demir, çimento ve bazı Sümerbank mamüllerine zam zorunluğu da ortaya çıkmış, hatta kamuoyu Hükümetin beyanları karşısında zamlar ha yapılıyor, ha yapıldı durumuna gelmişti.

Önceleri genel ve yerel seçimler hesaplar, sonraları geçmiş iktidarın, hükümetin Cumhuriyet Halk Partisi veya C. H. P.'nin de katıldığı koalisyonlara verilmesi halinde, zamları bu koalisyonlara yükleme ve onları yıpratma ve çıkmaza sokma için bu zamları yapmadığı, kamuoyunca bilinmektedir.

Her madde için zam zorunluğu hangi tarihte doğmuştur? Ve Devlet görevinin yerine getirilmemesi sonucunda geçmiş hükümet iş başından ayrılıncaya kadar hazinenin, daha doğrusu bu zararları ödeyen hakların zarar ve ziyanı ne kadardır.?

CEVAP :

21 . 7 . 1971 tarihinde yapılan fiat değişikliğini takiben akaryakıt müessese ve şirketlerin-

ce Akaryakıt Fiat İstikrar Fonu Hesabı için tahakkuk ettirilen müspet ve menfi fon farkları, ilişik cetvellerde gösterilmiştir.

Mezkûr cetvellerin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, Fona tabi olan normal benzin, süper benzin, gazyağı ve motorin için hesaplanan Fon farkları 1 . 6 . 1973 tarihine kadar müspet cereyan etmekte, bu tarihten itibaren farklar menfi hale geldiğinden, tevzi şirketlerine yapılan ödemeler ton başına 700 T. L. civarına yükselmektedir.

Diğer taraftan, mahsûl fiyatlarının yükselmesinde başlıca amil olan ham petrol fiyat değişiklikleri de aşağıda gösterilmiştir.

	$/Varil	
	Basra Körfezi (Rastanura)	D. Akdeniz (Sidon)
1 . 7 . 1971	2.285	3.181
1 . 1 . 1973	2.59	3.451
1 . 4 . 1973	2.742	3.677
1 . 8 . 1973	3.06	4.184
16 . 10 . 1973	5.119	7.149
1 . 1 . 1974	11.651	13.647

21 . 7 . 1971 tarihinden itibaren ATAŞ Rafinerisi için tespit edilen indirimli parite fiyatları ve tahakkuk eden Fon farkları

SÜPER BENZİN

Değişiklik Tarihi	Bakanlıkça tespit edilen itibari fiyat TL./TON	İndirimli parite fiyatı TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlerden alınan TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlere ödenen TL./TON
21 . 7 — 31 . 7 . 1971	584.99	532.80	52.19	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1971	»	529.62	55.37	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1971	»	526.31	58.68	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1971	»	523.67	61.32	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1971	»	523.18	61.81	—
1 . 12 — 22 . 12 . 1971	»	521.36	63.63	—
23 . 12 — 31 . 12 . 1971	»	492.20	92.79	—
1 . 1 — 19 . 1 . 1972	»	494.67	90.32	—
20 . 1 — 31 . 1 . 1972	»	511.74	73.25	—
1 . 2 — 29 . 2 . 1972	»	510.79	74.20	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1972	»	511.85	73.14	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1972	»	508.18	76.81	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1972	»	502.26	82.73	—
1 . 6 — 30 . 6 . 1972	»	497.99	87.00	—
1 . 7 — 31 . 7 . 1972	»	496.58	88.41	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1972	»	498.18	86.81	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1972	»	497.99	87.00	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1972	»	497.05	87.94	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1972	»	498.35	86.64	—
1 . 12 — 31 . 12 . 1972	»	501.20	83.79	—
1 . 1 — 31 . 1 . 1973	»	524.40	60.59	—
1 . 2 — 28 . 2 . 1973	»	528.19	56.80	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1973	»	527.42	57.57	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1973	584.99	569.51	15.48	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1973	»	575.30	9.69	—

Değişiklik Tarihi	Bakanlıkça tespit edilen itibari fiyat TL./TON	İndirimli parite fiyatı TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlerden alınan TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlere ödenen TL./TON
1 . 6 — 30 . 6 . 1973	»	638.90	—	53.91
1 . 7 — 2 . 7 . 1973	»	622.47	—	37.48
3 . 7 — 8 . 7 . 1973	»	618.21	—	33.22
9 . 7 — 31 . 7 . 1973	»	660.17	—	75.18
1 . 8 — 31 . 8 . 1973	»	692.82	—	107.83
1 . 9 — 30 . 9 . 1973	»	708.90	—	123.91
1 . 10 — 24 . 10 . 1973	»	718.48	—	133.49
25 . 10 — 31 . 10 . 1973	»	802.06	—	217.07
1 . 11 — 13 . 11 . 1973	»	819.56	—	234.57
14 . 11 — 30 . 11 . 1973	»	852.89	—	267.90
1 . 12 — 9 . 12 . 1973	»	865.44	—	280.45
10 . 12 — 31 . 12 . 1973	»	886.35	—	301.36
1 . 1 — 25 . 2 . 1974	»	1.296.95	—	711.96

NORMAL BENZİN

21 . 7 — 31 . 7 . 1971	506.13	465.85	40.28	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1971	»	462.64	43.49	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1971	»	459.32	46.81	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1971	»	455.43	50.70	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1971	»	454.94	51.19	—
1 . 12 — 22 . 12 . 1971	»	453.13	53.00	—
23 . 12 — 31 . 12 . 1972	»	427.78	78.35	—
1 . 1 — 19 . 1 . 1972	»	427.66	78.47	—
20 . 1 — 31 . 1 . 1972	»	440.68	65.45	—
1 . 2 — 29 . 2 . 1972	»	439.39	66.74	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1972	»	440.57	65.56	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1972	»	440.22	65.91	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1972	»	434.41	71.72	—
1 . 6 — 30 . 6 . 1972	»	430.16	75.97	—
1 . 7 — 31 . 7 . 1972	»	428.26	77.87	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1972	»	430.03	76.10	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1972	»	429.68	76.45	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1972	»	426.96	79.17	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1972	»	428.25	77.88	—
1 . 12 — 31 . 12 . 1972	»	431.10	75.03	—
1 . 1 — 31 . 1 . 1973	»	453.01	53.12	—
1 . 2 — 28 . 2 . 1973	»	456.80	49.33	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1973	»	456.16	49.97	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1973	»	503.06	3.07	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1973	»	508.85	—	2.72
1 . 6 — 31 . 6 . 1973	»	578.49	—	62.36
1 . 7 — 8 . 7 . 1973	»	573.52	—	67.39

Değişiklik Tarihi	Bakanlıkça tespit edilen itibari fiyat TL./TON	İndirimli parite fiyatı TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlerden alınan TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlere ödenen TL./TON
9 . 7 — 31 . 7 . 1973	»	595.04	—	88.91
1 . 8 — 7 . 8 . 1973	»	616.44	—	110.31
8 . 8 — 31 . 8 . 1973	»	620.69	—	114.56
1 . 9 — 30 . 9 . 1973	»	637.49	—	131.36
1 . 10 — 16 . 10 . 1973	»	647.65	—	141.52
17 . 10 — 24 . 10 . 1973	»	653.45	—	147.32
25 . 10 — 31 . 10 . 1973	»	668.93	—	162.80
1 . 11 — 13 . 11 . 1973	»	756.18	—	250.05
14 . 11 — 20 . 11 . 1973	»	781.02	—	274.89
21 . 11 — 30 . 11 . 1973	»	790.36	—	284.23
1 . 12 — 9 . 12 . 1973	»	802.89	—	296.76
10 . 12 — 11 . 12 . 1973	»	819.79	—	313.66
12 . 12 — 31 . 12 . 1973	»	824.17	—	318.04
1 . 1 — 25 . 2 . 1974	»	1.243.87	—	737.74

GAZYAĞI

21 . 7 — 31 . 7 . 1971	568.55	514.07	54.48	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1971	»	510.92	57.63	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1971	»	507.72	60.83	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1971	»	504.79	63.76	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1971	»	504.37	64.18	—
1 . 12 — 22 . 12 . 1971	»	502.55	66.00	—
23 . 12 — 31 . 12 . 1971	»	474.44	94.11	—
1 . 1 — 19 . 1 . 1972	»	473.97	97.58	—
20 . 1 — 31 . 1 . 1972	»	485.64	82.91	—
1 . 2 — 29 . 2 . 1972	»	485.05	83.50	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1972	»	486.10	82.45	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1972	»	483.99	84.56	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1972	»	478.09	90.46	—
1 . 6 — 30 . 6 . 1972	»	473.85	94.70	—
1 . 7 — 31 . 7 . 1972	»	474.33	94.22	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1972	»	476.09	92.46	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1972	»	475.74	92.81	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1972	»	475.14	93.41	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1972	»	476.44	92.11	—
1 . 12 — 31 . 12 . 1972	»	479.27	89.28	—
1 . 1 — 31 . 1 . 1973	»	497.79	70.76	—
1 . 2 — 28 . 2 . 1973	»	501.55	67.00	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1973	»	500.82	67.73	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1973	»	538.72	29.83	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1973	»	544.48	24.07	—
1 . 6 — 30 . 6 . 1973	»	571.79	—	3.24

Değişiklik Tarihi	Bakanlıkça tespit edilen itibari fiyat TL./TON	İndirimli parite fiyatı TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlerden alınan TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlere ödenen TL./TON
1 . 7 — 8 . 7 . 1973	»	572.02	—	3.47
9 . 7 — 31 . 7 . 1973	»	579.78	—	11.23
1 . 8 — 7 . 8 . 1973	»	608.51	—	39.96
8 . 8 — 31 . 8 . 1973	»	612.39	—	43.84
1 . 9 — 30 . 9 . 1973	»	629.10	—	60.55
1 . 10 — 16 . 10 . 1973	»	640.76	—	72.21
17 . 10 — 24 . 10 . 1973	»	641.58	—	73.03
25 . 10 — 31 . 10 . 1973	»	687.36	—	118.81
1 . 11 — 13 . 11 . 1973	»	818.01	—	249.46
1 . 12 — 2 . 12 . 1973	»	849.91	—	281.36
3 . 12 — 9 . 12 . 1973	»	857.56	—	289.01
10 . 12 — 11 . 12 . 1973	»	881.46	—	312.91
12 . 12 — 31 . 12 . 1973	»	888.63	—	320.08
1 . 1 — 18 . 2 . 1974	»	1.297.17	—	728.62

MOTORİN

21 . 7 — 31 . 7 . 1971	445.64	406.10	39.54	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1971	»	402.96	42.68	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1971	»	399.76	45.88	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1971	»	397.95	47.69	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1971	»	397.50	48.14	—
1 . 12 — 22 . 12 . 1971	»	395.73	49.91	—
23 . 2 — 31 . 12 . 1971	»	373.59	72.05	—
1 . 1 — 19 . 1 . 1972	»	407.80	37.84	—
20 . 1 — 31 . 1 . 1972	»	386.31	59.33	—
1 . 2 — 29 . 2 . 1972	»	385.84	59.80	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1972	»	386.90	58.74	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1972	»	383.37	62.27	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1972	»	377.59	68.05	—
1 . 6 — 30 . 6 . 1972	»	373.35	72.29	—
1 . 7 — 31 . 7 . 1972	»	372.88	72.76	—
1 . 8 — 31 . 8 . 1972	»	374.65	70.99	—
1 . 9 — 30 . 9 . 1972	»	374.30	71.34	—
1 . 10 — 31 . 10 . 1972	»	373.35	72.29	—
1 . 11 — 30 . 11 . 1972	»	374.65	70.99	—
1 . 12 — 31 . 12 . 1972	»	377.49	68.15	—
1 . 1 — 31 . 1 . 1973	»	398.21	47.43	—
1 . 2 — 28 . 2 . 1973	»	401.98	43.66	—
1 . 3 — 31 . 3 . 1973	»	401.40	44.24	—
1 . 4 — 30 . 4 . 1973	»	439.16	6.48	—
1 . 5 — 31 . 5 . 1973	»	444.92	0.72	—

Değişiklik Tarihi	Bakanlıkça tespit edilen itibari fiyat TL./TON	İndirimli parite fiyatı TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlerden alınan TL./TON	Fon farkı olarak Şirketlere ödenen TL./TON
1 . 6 — 30 . 6 . 1973	»	463.63	—	17.99
1 . 7 — 8 . 7 . 1973	»	463.86	—	18.22
9 . 7 — 31 . 7 . 1973	»	475.03	—	29.39
1 . 8 — 31 . 8 . 1973	»	505.16	—	59.52
1 . 9 — 30 . 9 . 1973	»	521.15	—	75.51
1 . 10 — 24 . 10 . 1973	»	531.97	—	86.33
25 . 10 — 31 . 10 . 1973	»	583.61	—	137.97
1 . 11 — 13 . 11 . 1973	»	698.20	—	252.56
14 . 11 — 20 . 11 . 1973	»	713.38	—	267.74
21 . 11 — 30 . 11 . 1973	»	720.43	—	274.79
1 . 12 — 9 . 12 . 1973	»	732.90	—	287.26
10 . 12 — 11 . 12 . 1973	»	752.43	—	306.79
12 . 12 — 31 . 12 . 1973	»	762.67	—	317.03
1 . 1 — 18 . 2 . 1974	»	1.179.47	—	733.83

2. — İçel Milletvekili Nazım Baş'ın, Kütahya'nın Simav ilçesine bağlı Savcılar köyündeki işkence iddialarına dair sorusu ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı (7/68)

Millet Meclisi Başkanlığına

Ankara

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarımla rica ederim.

28 . 2 . 1974

Dr. Nazım Baş

İçel Milletvekili

Şubat ayı başlarında Kütahya ili Simav'a bağlı Savcılar köyü muhtar seçimlerinde seçimi kaybeden eski muhtar Mehmet Örtmen seçimi kazanan muhtar tarafından 40 kişilik bir isim listesini Jandarmaya vererek köye baskın yaptırmıştır.

Jandarmalar tarafından köye baskın yapıldığında, Yaşar Taşkın, Ali Taşkın, Kadir Taşkın üzerinde silâh çıkmadığı halde, Mustafa Çavuş diye çağrılan uzman çavuş nezaretinde karakola getirilerek sopa ve copla döğülen şahıslara çekmecenin özgünden çıkarılan bıçak ve tabancayla «bana aittir» demesi için zorlanmıştır.

Uzman çavuşlarca «— bunlar benim diyeceksin, yoksa buradan sağ çıkamazsın—» diye yapılan tehditlerden sonra suçu kabül etmeyen 3 kişiye bütün uzman çavuşlar sıra ile sopa atmışlardır.

Bu defa hınçlarını alamayan uzman çavuşlar bir eli çolak olan Ali Taşkın tenasül uzuvlarında sigara söndürerek insanlık dışı bir işkence yolunu deniyorlar. (Hükümet tabibi raporuyla sabit)

Öleceği korkusuyla karakolda bırakılan Ali Taşkın Kütahya Devlet Hastanenine kaldırılmış ve tedavisine başlanılmıştır. Hatta madurun durumu film çekilerek de hastanede tespit edilmiş bulunmaktadır.

İçişleri Bakanına Soru Önergesi:

Sorular :

1. Kütahyada münteşir Dumlupınar Gazetesinde yer alan olaydan sonra işkence yapan ve yaptıran uzman çavuş hâlâ aynı yerde görevdemidir?

2. Görevli uzmançavuş Simav'ın Savcılar Köyü eski muhtarıyle olan arkadaşlığa dayanma teşvikiyle bu olayı yarattığı anlaşılmaktadır. Eşine ender raslanan bu işkenceyi vatandaşa yapanların hakkında ne gibi işlem yapılmıştır.

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Jandarma Genel Komutanlığı
Ankara

İsth : 7503-4-74/Em. ve Asyş. Ş. 1. Ks.
14 . 3 . 1974

Konu : İçel Milletvekili Dr. Nazım Baş'ın yazılı soru önergesinin cevabı

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Millet Meclisi Genel Sekreterliği Kanunlar Müdürlüğünün 5 Mart 1974 gün ve 7/68-489/4989 sayılı yazısı.

İçel Milletvekili Sayın Nazım Baş tarafından Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Bakanlığımıza yöneltilen yazılı soru önergesinde ileri sürülen hususlar incelenmiş ve sonucu aşağıda belirtilmiştir.

1. 1 Şubat 1974 günü postaneden alınan bir ihbar mektubunda Savcılar Köyünden Tahir Kayman da silâh bulunduğu ihbarı üzerine yapılan aramada adı geçenin evinde bir tabanca bulunmuş, aynı köyden Ali Taşkın, Yaşar Taşkın, Kadir Taşkın kardeşlerden temin ettiği öğrenilmiştir. Yapılan tahkikatta, bu üç şahsın silâh ve mermi kaçakcılığı yaptıkları tespit edilmiştir.

2. Bunun üzerine mahkemeden arama kararı alınarak Ali Taşkın ve Yaşar Taşkın'ın müştereken oturdukları evde 50 adet Geço marka fişek, boş fişek kutuları, bir adet 7.65 çapında boş tabanca şarjörü elde edilmiştir. Toplu kaçakcılık suçundan haklarında kanun'i işlem yapılmak üzere karakola celp edilmişlerdir.

3. Olayın tahkikine Simav Merkez Jandarma Karakol Komutanı J. Bçvş. Celâl Karaaslan Birlik Komutanı tarafından görevlendirilmiştir. Tahir Kayman da bulunan tabancanın Ali Taşkın tarafından satıldığını sanık Yaşar Taşkın itiraf etmiştir. Ayrıca Kadir Taşkın'ın üzerinde yapılan aramada çıkan bir pusulada 12 adet tabanca ile 1300 liralık fişek satıldığı kaydı bulunmuştur.

4. Ali Taşkın Emniyet odasında bir gece kalmıştır. Kadir Taşkın ve Yaşar Taşkın toplu kaçakcılıktan tutuklanmışlardır. Sanık Ali Taşkın, kendisine ait tabancayı kayın pederinin evine götürdüğünü beyan etmesi üzerine mezkur tabancayı getirmek üzere kefaletle serbest bırakılmış ise de firâr ederek tabancayı getirmemiştir. Hakkında gıyabi tevkif müzekkeresi çıkarılmış, takip sonucu 5 Şubat 1974 tarihinde yakalanarak tutuklanmıştır.

5. Savcılar Köyü seçimini kayıp eden eski muhtar Mehmet Örtmen, seçimi kazanan yeni muhtar ve taraftarlarından (40) kişilik bir isim listesini jandarmaya vererek baskın yaptırdığı iddiası gerçek değildir. Her iki muhtar ve taraftarları siyasî yönden A. P. lidirler.

6. Ali Taşkın, Yaşar Taşkın ve Kadir Taşkın'ın Karakola celp edilerek Uzman J. Çvş. Mustafa Selvi tarafından copla döğülmek suretiyle çekmecesinden çıkarttığı tabanca ve bıçağın kendilerine ait olduğunu zorla söyletmek iddiası gerçek değildir.

7. Sanık Ali Taşkın'ın eziyet maksadı ile tenasül uzvuna sigara basılmamıştır Ali Taşkın, Emniyet odasında bir gece kalmış ve kefaletle bırakılmıştır. Aynı gece Simav Hükümet Tabibine giderek rapor almak istemişse de alamamıştır. Bu sefer Simav Baştabibine müracaat etmiş ve müşahade için hastahaneye yatırılmıştır. Buradan da rapor alamayacağını anlayınca gece habersiz olarak hastahaneden kaçarak, Kütahya'ya gelmiş ve özel olarak müracaat ederek Hükümet tabibinden (15 günde iyi olur, iş ve gücüne mani yoktur) şeklinde rapor almıştır. Kan tükürmesi nedeni ile Kütahya Devlet Hastahanesine baş vurmuş ve darptan mütevellit bir bulguya raslanmamıştır şeklinde rapor verilmiştir.

8. Sanık Ali Taşkın, karakolda ölecek korkusu ile serbest bırakılmamış, nedeni 4 ncü maddede izah edilmiştir. Kendisi ile birlikte emniyet odasında bulunan iki kardeşi ve köy azası Ahmet Yürekli, Ali Taşkın'a dayak atılmadığını ve işkenceye maruz kalmadığına dair Simav C. Savcılığına ifade vermişlerdir. 5 Şubat 1974 tarihinde tevkif edildikten sonra C. Savcılığınca muayeneye sevk edilmiş, hastahane Baştabibliğince verilen raporda; kaba etlerinde ve ayağında ekimozlar tespit edilmiş, tenasül uzvunda yanığa ait bir bulgu bulunmamıştır.

9. Kütahya'da münteşir Dumlupınar Gazetesinde yayın yapılması üzerine Vali, Vali Muavini, İl J. A. Komutanı Simav'a giderek Adlî ve İdari tahkikat yapmışlardır. Olay sırasında Simav İlçe J. Bşk. K. lığı şöförü olan Uzman J. Çvş. Mustafa Selvi ihtilaflı olan, kurutulan Göl arazisinde de uzun zaman görev yaptığı göz önüne alınarak kendisine izin verilmiş ve müteakiben Kütahya İl Merkezine alınmıştır.

10. Jandarma Karakol Komutanı Bçvş. Celâl Karaaslan, yardımcısı Asb. Çvş. Zeki Özşen, Naşa Karakol Komutanı Uzman Çvş. Ali Seyfi ve Uzman Çvş. Mustafa Selvi haklarında Hürriyeti tahdit ve müessir fiil suçlarından şikâyette bulunulmuştur.

Hürriyeti tahdit suçundan Karakol Komutanı ve arkadaşları hakkında 27 Şubat 1974 gün ve 1974/30 sayılı Kararla Takipsizlik kararı verilmiştir.

Müessir fiil suçundan ise; şikâyet ve raporlar arasında mübayenet olmakla beraber 27 Şubat 1974 gün ve 1974/31 sayılı iddianame ile Asb. Bçvş. Celâl Karaaslan, Asb. Çvş. Zeki Özşen, Uzman Çvş. Ali Seyfi ve Uzman Çvş. Mustafa Selvi haklarında asliye ceza hâkimliğince T. C. K. nunun 245 nci maddesi gereğince dava açıldığını, durumun muhakeme sonunda açıklığa kavuşacağını.

11. Simav bölgesi, gerek kurutulan göl arazisi ve gerekse halkın tabancaya düşkünlüğü nedeni ile asayiş yönünden önem taşır. 1973 yılında idarî aramalarda 52 tabanca ve 1500 mermi ele geçirilmiştir.

12. Dumlupınar Gazetesindeki yayın ve sanıkların şikâyetinin esas maksadının, sanıklar hakkında isnat olunan toplu kaçakcılık suçunun ortadan kaldırılması, yapılan idarî aramaların yapılmaması amacını gütmektedir. Arz ederim.

Oğuzhan Asiltürk
İçişleri Bakanı

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

54 NCÜ BİRLEŞİM

19 . 3 . 1974 Salı

Saat : 15,00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Milletvekillerinin andiçmesi

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. — Komisyonlardaki açık üyeliklere seçim.

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — Gaziantep Milletvekili İbrahim Hortoğlu'nun Gaziantep'in su sıkıntısının giderilmesine dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/39) (*)

2. — Çorum Milletvekili Etem Eken'in tuz fiyatlarına yapılan zamlara dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/49) (*)

3. — Manisa Milletvekili Süleyman Tuncel'in, Ege ekici tütün piyasası açılmadan önce Bakanlıkça tütün randımanlarının açıklanıp açıklanmayacağına dair, Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/64) (*)

4. — Hakkâri Milletvekili Mikâil İlçin'in, mahrumiyet bölgelerinde vazife gören ilkokul öğretmenlerine yan ödeme verilmesine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/67) (*)

5. — Hakkâri Milletvekili Mikâil İlçin'in, Devlet memurlarından kesilen % 5 keseneklere dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi. (6/68) (*)

6. — İstanbul Milletvekili Doğan Öztunç'un, işçilerin konut kredisine dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/20)

7. — Urfa Milletvekili Celâl Paydaş'ın, Urfa - Suruç ilçesi Aligöz köyünde meydana gelen olaya dair İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/24).

8. — Ankara Milletvekili Rauf Kandemir'in, Devlet kuruluşlarındaki israfın önlenmesine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/26)

9. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Türk Hava Yollarının pilot ihtiyacına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/27)

10. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, geçici olarak tayin edilen ilkokul öğretmenlerine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/28)

11. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, 1950 yılından evvel emekli olanların özlük haklarına dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/29)

12. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, İçel'in bazı ilçelerinin televizyon yayın sahası içinde bırakılmasına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/30)

13. — Çanakkale Milletvekili O. Orhan Çaneri'nin, peynir üretim ve tüketimine dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/31).

14. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, toprak tevzi komisyonlarına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü soru önergesi (6/32).

(*) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

15. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, teminindeki güçlük zammına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/33).

16. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, MİT Teşkilâtına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/34).

17. — Bingöl Milletvekili Abdullah Bazencir'in, Bingöl iline ayrılan imam kadrolarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/35).

18. — İstanbul Milletvekili İ. Fehmi Cumalıoğlu'nun, Zeytinyağı Skandalına dair Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/36).

19. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Karaların Memetleri adlı tiyatro oyununa dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/37).

20. — İstanbul Milletvekili Cemil Yavaş'ın, hâkim ve savcılara dair Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/38).

21. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, öğretmenlere dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi. (6/41)

22. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, Türkiye Şeker fabrikalarında uygulanan ihale yöntemine dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi. (6/42)

23. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in Orman muhafaza memurlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/43).

24. — İstanbul Milletvekili Gülhis Mankut'un, ev kadınlarının sosyal güvenlik haklarına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/44).

25. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, TRT Genel Müdürünün tayinine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/45).

26. — Sakarya Milletvekili Nadir Lâtif İslâm'ın bazı suçlardan tutuklu ve hükümlü sayısı ile milletvekili dokunulmazlık dosyalarına dair Adalet Bakanından sözlü soru önergesi. (6/46).

27. — Kocaeli Milletvekili Sedat Akay'ın, Orman Genel Müdürlüğü bölge kâtip ve mutemetlerine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/47)

28. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Kamu Araştırma Kurumlarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/50)

29. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Elbistan Termik Santralına dair Maliye ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar bakanlarından sözlü soru önergesi (6/51)

30. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, İşçi dövizlerine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/52)

31. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Devletleştirilen özel yüksek okullara dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/53)

32. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Samsun'da kurulacak televizyon istasyonuna dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/54)

33. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, Sivas iline bağlı bazı ilçe karayollarına dair Bayındırlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/55)

34. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, 4. demir - çelik fabrikasının kurulmasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/56)

35. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/57)

36. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars'ın Çıldır ilçesine bağlı Kutkale nahiyesini Hanak ilçesine bağlayacak olan yolun yapımına dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü soru önergesi (6/58)

37. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars Çimento Fabrikasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/59)

38. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olup emekliliğe hak kazanan işçilere dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/60)

39. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars'a havaalanı yapılmasına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/61)

40. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Devlet ormanlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/62)

41. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Ziraat Bankası İzmir - Çiğli şubesindeki yolsuzluğa dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/63)

42. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, bütçe tasarruflarına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/65)

7

KANUN TASARISI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

× 1. — Isparta Milletvekili Süleyman Demirel ve 214 arkadaşının T. C. Anayasasının 68 nci maddesinin değiştirilmesine ve referandumla kabul edilen geçici 11 nci maddesinin kaldırılmasına dair Anayasa değişikliği teklifi ile Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 215 arkadaşının, T. C. Anayasasına bir geçici madde eklenmesi hakkında teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/67, 2/114) (S. Sayısı : 19) (Dağıtma tarihi : 5 . 3 . 1974)

2. — 21 Haziran 1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 59 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/47) (S. Sayısı : 15) (Dağıtma tarihi : 6 . 3 . 1974)